

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

Kultura emoji

Kateřina Korcová

Plzeň 2018

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra filozofie

Studijní program Humanitní studia

Studijní obor Teorie a filozofie komunikace

Diplomová práce

Kultura emoji

Kateřina Korcová

Vedoucí práce:

PhDr. Lada Hanzelínová, Ph.D.

Katedra filozofie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2018

Tímto bych chtěla poděkovat PhDr. Ladě Hanzelínové, Ph.D., za odborné vedení práce, cenné rady a trpělivost.

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených zdrojů a literatury.

Plzeň, duben 2018

.....

OBSAH

1 ÚVOD	1
2 METODIKA PRÁCE.....	4
2.1 Cíl výzkumu.....	4
2.2 Výzkumný soubor	5
2.3 Definice základních pojmů	6
3 EMOTIKON VS. EMOJI.....	10
3.1 Emotikon.....	10
3.1.1 Historie emotikonů	11
3.1.2 Emotikon a emoce	13
3.2 Emoji	14
3.2.1 Unicode	15
3.2.2 Emoji a emoce	16
3.2.3 Rozvoj emoji	17
3.2.4 Využití emoji aneb od textu k emoji.....	19
3.2.5 Emoji jako doplněk.....	22
3.2.6 Emojipedia	24
3.2.7 Emotikony vs. emoji.....	24
4 EMOJI A SÉMIOTIKA	26
4.1 Znak.....	26
4.2 Interpretace emoji.....	27
4.3 Piktogram.....	28
4.4 Ideogram	28
4.5 Emoji jako piktogram či ideogram.....	28
4.6 Emoji jako jazyk.....	29
4.7 Emoji a gramatika	31
4.8 Konec emoji – animoji	31
5 KULTURA	33
5.1 Vymezení pojmu kultura	33
5.2 Hofstede: software of the mind.....	33
5.3 Emoji jako kultura.....	34
6 EMOCE	36
6.1 Emoční inteligence.....	36
6.2 Charakteristika emocí na základě dotazníkového šetření.....	37
7 ELEKTRONICKÁ KOMUNIKACE.....	40
7.1 Druhy elektronické komunikace	40

7.2 Vlastnosti elektronické komunikace.....	41
7.3 Výhody a nevýhody elektronické komunikace.....	42
7.4 Komunikační model elektronické komunikace.....	43
7.5 Emoji jako komunikační šum	45
7.6 Emoji a jejich vliv na kontext sdělení	45
8 VYBRANÉ KOMUNIKAČNÍ PLATFORMY.....	47
8.1 E-mail	47
8.2 Apple – iOS.....	48
8.3 Android.....	50
8.4 Facebook.....	51
8.4.1 Messenger	53
8.5 Instagram	54
8.6 Twitter.....	55
8.7 Skype.....	56
8.8 WhatsApp	57
8.9 Komparace komunikačních platforem.....	58
8.10 Být on-line znamená být.....	59
9 VLIV EMOJI NA ČTENÁŘE ZPRÁVY.....	61
9.1 Zpátky k emotikonům.....	61
9.2 Emotikon, emoji, smajlík.....	63
9.3 Sbohem, texte, vítěj, emoji	64
9.3.1 Hranice užívání emoji.....	66
9.4 Emoční inteligence emoji	67
9.5 Nejpoužívanější emoji	68
10 ROZDÍLNOST V NAHLÍŽENÍ EMOCÍ PROSTŘEDNICTVÍM EMOJI	70
10.1 Shrnutí výsledků.....	76
11 ZÁVĚR.....	78
12 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	82
13 RESUMÉ	89
14 PŘÍLOHY	90
14.1 Příloha č. 1	90
14.2 Příloha č. 2	90

1 ÚVOD

Diplomová práce s názvem *Kultura emoji* je náhledem do problematiky kultury internetového prostředí, přesněji do kulturní kategorie uživatelů využívajících znakových prostředků emotikonů a emoji. Podle určité interpretace Hofstedeho teorie kultur¹ každá kultura vytváří svůj způsob komunikace a určitý způsob komunikace zpětně vytváří rozpoznatelnou kulturu. Využívání nejazykových znaků v elektronické komunikaci může být inspirativním prvkem při rozboru toho, jak prostředky komunikace ovlivňují její průběh a vzájemné porozumění. Tato práce si dala za cíl prozkoumat tyto nejazykové znaky. Hlavní důraz bude kladen především na vizuální znaky emoji, jejichž obliba v elektronické psané komunikaci se neustále zvyšuje.

První kapitola bude sloužit jako uvedení do problematiky emoji. Důraz bude kladen na podrobné seznámení s tím, co emoji znamenají, jak jsou vytvářeny, jak je používat a jaké jsou odchylky v jejich zobrazování. Kapitola se také zaměří na to, jak uživatelé vnímají emoce, jež mají emoji reprezentovat. Představen bude také rozdíl mezi emotikony a emoji a postupný vývoj těchto znakových systémů. Cílem této kapitoly je seznámit čtenáře s nastupujícím vlivem emoji a jejich postupným prosakováním do dění každodenního života. Emoji již dávno přesáhly účel, za kterým byly vytvořeny, a v dnešní době je jejich využití již všestranné. Představeno bude několik případů, kdy emoji našly uplatnění i mimo elektronickou písemnou komunikaci.

Následující kapitola *Emoji a sémiotika* bude věnovaná filozofickému uchopení fenoménu emoji. Znakové systémy zde budou zasazeny do sémiotické koncepce znaku Charlese Peirce a jejím prostřednictvím budou vysvětleny. V této kapitole bude také nastíněno, jaký je z hlediska sémiotiky rozdíl mezi jednotlivými emoji. Důraz bude kladen na představení rozdílů mezi piktogramem a ideogramem a poté bude vysvětleno, kdy může být určitý emoji považován za piktogram a kdy za ideogram.

Kultura je jedním ze dvou hlavních předmětů této diplomové práce. Pozornost bude soustředěna především na uchopení kultury uživatelů internetového prostředí a uživatelů,

¹ HOFSTEDE, G., *Kultury a organizace; Software lidské mysli*, s. 19.

již využívají znakových systémů emoji. Na základě koncepce holandského vědce Geerta Hofstedeho, která bude také zběžně vysvětlena, budou uživatelé zařazeni do jednoho z druhů kulturního prostředí. Samotný fenomén emoji bude uchopen a vysvětlen jako jedna z kulturních skupin, která je tvořena svými uživateli a má svá specifika.

Další z důležitých aspektů, jež je nutno zmínit v této diplomové práci, je oblast emocí. Bude jim věnována samostatná kapitola, kde bude vysvětlen koncept emocí a budou představeny základní druhy emocí a systém jejich fungování. Tato kapitola má připravit pole pro hlavní cíl celé práce, jelikož rozdílnost ve vnímání emocí prostřednictvím emoji je stěžejním bodem práce i dotazníkového šetření. Představen bude také koncept emoční inteligence, který bude v závěru aplikován také na prostředky emoji. Součástí této kapitoly bude také představení a vysvětlení emocí, jež budou navrhovanými odpověďmi v dotazníkovém šetření. Toto vysvětlení však nebude součástí dotazníku, aby nevedlo k ovlivňování odpovídajících.

Komunikace je nedílnou součástí každodenního života. V současné době ji hojně provozujeme prostřednictvím komunikačních technologií. V této diplomové práci je kladen důraz na vysvětlení hlavních pravidel elektronické komunikace a představení platform, jež elektronickou komunikaci umožňují. Komunikace je předmětem zkoumání dodnes. Její průběh byl několika autory (Claude Shannon, Warren Weaver, Harold D. Lasswell) zpracován do komunikačních modelů. Jeden z modelů bude v této diplomové práci aplikován také na průběh elektronické komunikace prostřednictvím komunikačních médií. V návaznosti na zmíněnou teorii bude představeno a vysvětleno pojmání emoji jako komunikačního šumu.

V průběhu celé práce budou k teoretickým otázkám dokládány výsledky dotazníkového šetření, jež bylo pro vznik této diplomové práce provedeno. Tento dotazník je zaměřen na otázky ohledně elektronické komunikace, emoji, jejich používání a v neposlední řadě ohledně vnímání emocí, které mají emoji reprezentovat. Dotazníkové šetření má sloužit pro podporu nebo vyvrácení hlavní hypotézy o rozdílnosti v tom, jak uživatelé vnímají emoce, jež emoji představují. Vzhledem k hlavnímu tématu diplomové práce bude pozornost soustředěna především na uživatele, již prvků emoji využívají každodenně.

Předposlední kapitola s názvem *Vliv emoji na čtenáře zprávy* zkoumá všechny hlavní aspekty, které vedou uživatele k používání emoji. V úvodu bude zmíněn hlavní problém, který provází emoji a emotikony od doby jejich vzniku, a tím je názvosloví. Hlavním předmětem této kapitoly je představení změn v oblasti využívání emoji. Z prostředků, jež měly fungovat jako doplněk pro elektronickou psanou komunikaci, se vlivem jejich rozšíření stávají znaky, jež dokážou nahrazovat celá slova, popřípadě věty. Z komunikace textové se tedy pomalu stává komunikace prostřednictvím obrázků a znakových symbolů. Na základě výsledků dotazníkového šetření, jež je součástí této diplomové práce, budou představeny nejoblíbenější emoji respondentů z kategorie deseti nejpoužívanějších emoji za rok 2016 a také z deseti náhodně vybraných emoji, jež reprezentují více než pouze výrazy lidské tváře. V souvislosti s jejich rostoucí oblíbeností bude vymezeno, v jakých situacích emoji překračují hranici neformální komunikace.

Závěrečná kapitola, jež se soustředí na rozdílnost vnímání emocí uživateli prostředků emoji, je celá výsledkem posledních deseti otázek z příloženého dotazníku. Předmětem zkoumání bylo deset nejoblíbenějších emoji za rok 2016, ke kterým bylo přiloženo čtrnáct odpovědí, jež měly ukázat, jakou emoci mají respondenti s vybranými emoji nejvíce spojenou. Tato kapitola má být potvrzením či vyvrácením základní hypotézy, že emoji i přes předepsaná pravidla používá každý z uživatelů podle svého uvážení a zvyklostí.

Protože je tato práce ojedinělou v českém jazykovém prostředí, je zapotřebí řešit i otázky překladu a výkladu jednotlivých znaků emoji. V této práci je pro jejich souhrnné pojmenování používán nesklonný pojem emoji (ne nevžité emodži), mnohé samotné znaky jsou uváděny v anglickém originále. Tento postup je zvolen především proto, že český jazyk nenabízí takové ekvivalenty slov, u kterých by zůstal zachován pravý význam, a vytváření novotvarů není vhodné.

2 METODIKA PRÁCE

Používání symbolů emoji v elektronické komunikaci se v posledních letech stává předmětem výzkumů stále častěji. Podobné výzkumy byly prováděny již u emotikonů, z nichž nejznámějším byl výzkum vědců Walthera a D'Addaria. Oblastí používání znaků emoji se zabývají analytické společnosti, jejichž cílem je poskytnout zpětnou vazbu společnostem, jež emoji vytvářejí. Průzkumy řeší témata od oblíbenosti jednotlivých smajlíků až po jejich vliv na elektronickou písemnou komunikaci. Většina výzkumů se soustředí na četnost užívání, hledání věkové kategorie, jež je v používání emoji neaktivnější, či na to, do jakých sdělení jsou uživatelé schopni tyto usmívající se obličejové promítnout. Stejně otázky byly pokládány i v dotazníku vytvořeném pro tuto diplomovou práci. Záměrem bylo zjistit, která věková kategorie je používání emoji nejvíce nakloněna, zda uživatelé rozlišují mezi emotikonem a emoji či do jaké míry může emoji užitý v konverzaci ovlivnit kontext sdělení. Druhá polovina dotazníku je soustředěna především na rozdílnost vnímání emoce, již má určitý emoji reprezentovat. V návaznosti na to se pokusíme ukázat, zda emoji, jež byly vytvořeny jako prostředek pro usnadnění elektronické komunikace, tuto komunikaci spíše neztěžují, a také zkusíme zjistit, zda vlivem používání emoji v konverzacích dochází k rozdílnému chápání sdělení.

2.1 Cíl výzkumu

V této diplomové práci bude nastíněn kulturní podtext zabývající se fenoménem emoji, stejně jako jejich vývoj a funkce nebo také rozdíl mezi emoji a emotikonem. Zároveň bude výzkumná část soustředěna především na otázku emocí, jež emoji reprezentují, a na různost jejich vnímání u odesílatele a příjemce. Zároveň budou představeny preference uživatelů této specifické kulturní skupiny, které budou doplněním teoretické části. Cílem diplomové práce je získat odpovědi na tyto otázky: 1) jaká je míra používání emoji v elektronické komunikaci; 2) zda emoji nějakým způsobem mohou ovlivňovat či dokonce měnit význam komunikačního sdělení; 3) jakou mírou emoji ovlivňují kontext posílané zprávy a v důsledku čeho dochází k různému chápání emoce, již vybraný emoji reprezentuje. V souvislosti s tím budou představeny uživatelé nejvyužívanější platformy a také jejich preference co se emoji týče. Tento výzkum tedy navazuje na výzkum

Walthera a D'Addaria² s tím rozdílem, že jeho pozornost není soustředěna na emotikony, nýbrž na jejich novější verzi, tedy emoji.

2.2 Výzkumný soubor

Teoretická východiska byla ověřována dotazníkovým šetřením. Dotazník s názvem Emoce a emoji byl vytvořen prostřednictvím webové stránky survio.com a je dostupný na adrese <https://www.survio.com/survey/d/T0D8C9R1B9J1W1R7O>. Úplné znění dotazníku je v příloze č. 2. Dotazník obsahoval celkem 36 otázek pouze s možností volby odpovědi (zaškrťovací), z toho 33 otázek s možností 1 odpovědi, 3 s možností více odpovědí. U otázek s možností více odpovědí se zaškrtnuté odpovědi nijak nevyklučovaly. Celková délka dotazníku byla stanovena tak, aby bylo možno jej zodpovědět během cca 7 minut. Tento čas jsou respondenti ochotni průzkumu věnovat. Výběr respondentů prováděn nebyl. Dotazník byl zveřejněn a propagován prostřednictvím sociální sítě Facebook, čímž došlo k samovolnému šíření. Poměr počtu oslovených k počtu navracených dotazníků se tedy nedá stanovit. Respondentům byly pokládány otázky ohledně užívání elektronických komunikačních médií, emoji a rozlišování emocí vybraných emoji. Cílem průzkumu bylo shromáždit dostatečné množství odpovědí, ze kterých byly následně vyvozeny závěry týkající se využití prostředků emoji v elektronické textové komunikaci. Dotazníkové otázky byly navrženy tak, aby odrážely různé aspekty používání a porozumění emoji. Zpětná vazba respondentů má poskytnout náhled na současný stav oblíbenosti a důležitosti emoji pro uživatele během každodenní komunikace prostřednictvím internetu.

Na základě dat získaných od respondentů se pokusím odpovědět na otázky týkající se především odlišností v chápání emocí, jež emoji reprezentují. Na základě toho bude stanoveno, zda emoji slouží jako doplněk elektronické komunikace a komunikaci spíše usnadňují, či naopak.

Věková hranice účastníků průzkumu se pohybovala od 15letých až po účastníky starší 36 let a mezi odpovídající byli zahrnuti ženy i muži. Tím, že byl dotazník vypracován a zveřejněn pouze v on-line podobě, byl omezen pouze na uživatele internetu. Toto omezení však nemůže podrýt relevanci šetření, jelikož uživatelé emoji jsou zároveň

² Walther, J. B. & D'Addario, K. P. *The Impacts of Emoticons on Message Interpretation in Computer-Mediated Communication*. s. 324-347.

uživateli internetu. Používání emoji v textové komunikaci je možné pouze prostřednictvím platform, jejichž fungování je zajišťováno službami internetu, zatímco u jejich předchůdců, tedy u emotikonů, není aktivní internetová služba potřeba.

Zpětná vazba byla získána od 500 respondentů, z nichž 47,5 % tvořili studenti vysokých škol, 14 % studenti středních škol a zbylých 38,5 % lidí v zaměstnání. Průzkumu se zúčastnilo 77 % žen a 23 % mužů. Sběr dat probíhal v průběhu 36 dnů. Dotazník obsahoval celkem 36 pouze zaškrťovacích otázek a jednu otázku doplňovací.

2.3 Definice základních pojmů

V úvodu práce je nutné stručně představit historický původ emotikonů, jejich postupný vývoj a nastínit změny v jejich užívání. Kvůli nejednoznačnosti, která by mohla nastat, je na místě si vymezit a definovat pojmy, jež budou užívány v průběhu práce. Na tomto místě budou vedeny pouze základní pojmy, podrobné rozdíly a případné definice se nacházejí v dalších částech práce.

Nejazykové znaky, převážně složitější grafické symboly, jsou takové znaky, které doplňují slova přirozeného jazyka, ale které zároveň nejsou samostatnými gramatickými znaky, jako například čárka, pomlčka, závorka, vykřičník. Mezi nejazykové znaky bývají řazeny převážně piktogramy.

Piktogram

Piktogram je „*obrazový znak znázorňující pojem nebo sdělení prostřednictvím obrazu*“.³ Jedním z nejznámějších piktogramů mohou být například dopravní značky. Zvláštním druhem piktogramů je ideogram, který kromě zobrazení věci reprezentuje nějaký příkaz či myšlenku. Mezi ideogramy tedy může patřit například značka o zákazu kouření.

Emotikon

Emotikon jakožto základní kámen pro vývoj emoji je dle encyklopedie nových médií definován jako piktogram používaný v elektronické písemné komunikaci. Nahrazuje výraz obličej a slouží k promítnutí emocí do komunikace.⁴ Vznik emotikonů je datován

³ Pojem piktogram. Slovník cizích slov.abz.cz [online]. Dostupné z: <http://slovníkcizichslov.abz.cz/web.php/slovo/piktogram>.

⁴ Emoticon. (n.d.) *American Heritage® Dictionary of the English Language, Fifth Edition*. Dostupné z: <http://www.thefreedictionary.com/emoticon>.

do konce 20. století, musíme brát však v potaz, že vyjadřování emocí pomocí obrazů existovalo již dávno předtím. Vývoj emotikonů je považován za velký přínos pro elektronickou psanou komunikaci. Emotikony jsou symboly dnes již téměř běžně používané v e-mailových a diskusních zprávách, kde jsou určeny k reprezentaci mimiky nebo gest. Mají podobu zjednodušeného výrazu obličeje, například :-). Slovo emotikon je kombinací slov „emoce“ a „ikona“.⁵

Emoji [čti emodži]

První emoji vznikaly v Japonsku a úzce souvisely s používáním mobilních telefonů. Jsou to také nejazykové obrazové znaky, avšak není možné je vytvořit již existujícími znaky na běžné klávesnic, nýbrž se vybírají již hotové z nabídky. Jsou to vlastně jednoduché obrázky. Další rozdíl mezi emotikonem a emoji spočívá v tom, že emotikon v dnešní době vyjadřuje pouze emoci, zatímco dnešní emoji kromě emoce vyobrazují také piktografické symboly. Emoji totiž nemají pouze podobu lidského obličeje – jsou též emoji zvířat, věcí, jídla nebo například vlajek států.⁶ Emoji kromě reprezentace emocí také posilují, rozšiřují a zdůrazňují význam obsahu písemné komunikace, obvykle tím, že zvyšují přívětivost tónu, nebo tím, že mu dodávají humorný nádech. Emoji mohou také nahrazovat celá slova: je běžné, že je internetová písemná konverzace zahajována či ukončování právě jedním vybraným emoji místo pozdravu či rozloučení. Celkem obstojně emoji také řeší problém vyplnění ticha vznikajícího při verbální komunikaci. Zvláštním druhem emoji jsou kaomoji, které náleží východním kulturám. Kaomoji jsou tvořeny japonskými znaky, je tedy nemožné je tvořit na naší římské klávesnici.

Podstatné jméno emoji je nesklonné a nemá ani alternativu pro množné číslo. Do našeho jazyka je překládáno nepřesně jako „smajlík“.

Smajlík

Právě označení „smajlík“ je nejkomplicovanější, jelikož v dnešní době si lidé pod pojmem smajlík představují jak emotikony, tak emoji, a tudíž mezi těmito pojmy nijak nerozlišují. Smajlík tedy není dalším druhem obrazového vyjádření emoce, ale pouze

⁵ Emoticon. *Bloomsbury Business Library – Business*, Dostupné z:

<http://ezproxy.muni.cz/login?url=http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,cookie,uid&db=bth&AN=26740576&lang=cs&site=eds-live&scope=site>.

⁶ KELLY, C. *A linguistic study of the understanding of emoticons and emojis in text messages*. Dostupné také z: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:783789/FULLTEXT01.pdf>.

označením, jež se pro obě hlavní skupiny symbolů používaných v elektronické komunikaci dnes užívá nejčastěji. Označení smajlík samo o sobě není ani překladem pojmu emoji; tento název je odvozený spíše od toho, co původně emotikon označoval nejčastěji – tedy úsměv (anglicky smile). V souvislosti s tím se pojmu „smajlík“ nedokážu vyvarovat ani já v průběhu psaní své diplomové práce.

Elektronická komunikace

Pojem komunikace má nespočet různých interpretací. Každý z autorů nahlíží na komunikaci z trochu jiného úhlu, avšak jeden společný znak všechny teorie mají, a to ten, že komunikace je základem lidské existence. Komunikací se utváříme, začleňujeme do společnosti. Každý člověk potřebuje interakci se svým okolím, zprostředkovanou právě komunikací. Za internetovou komunikaci se považuje ten druh komunikace, který se neobejde bez elektronických zařízení, mezi které patří např. notebook, tablet či mobilní telefon.

Neverbální komunikace

Často označována také jako nonverbální komunikace, je souhrnem mimoslovních sdělení, jež jsou používána ke komunikaci mezi osobami. Jednoduše řečeno jde o komunikaci beze slov. Mezi způsoby neverbální komunikace lze zahrnout například gestiku, haptiku či oční kontakt. Jedním z prvních vědců, již se zabývali neverbální komunikací, byl Charles Darwin.⁷

Unicode

Posledním termínem, který je potřeba si představit, je systém Unicode. Všechny počítače pracují na základě čísel, tzn. že každý znak zastupuje buďto určité číslo, či písmeno. Unicode je kódový systém, který vyřešil problém nekomplexnosti znaků. Vzhledem k obrovskému rozmachu celosvětové digitalizace bylo nutné přejít k jednotnému kódovacímu systému, který by sjednotil zobrazování znaků na všech využívaných

⁷ KUBAČKA, J. *Nonverbální komunikace mezi mužem a ženou*. str. 11. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/184339/prif_b/Jakub_Kubacka_Nonverbalni_komunikace_mezi_zenou_a_muzem.pdf

platformách.⁸ Nejnovější a současně užívanou verzí Unicode je verze 8.0, jež zahrnuje více než 1821 znaků.⁹

⁸ *What is Unicode?* Unicode. Dostupné z: <http://www.unicode.org/standard/WhatIsUnicode-more.html>.

⁹ *Emoji and Dingbats*. Unicode.org. Dostupné z: http://www.unicode.org/faq/emoji_dingbats.html.

3 EMOTIKON VS. EMOJI

3.1 Emotikon

Jak už sám název emotikon napovídá, význam slova byl složen ze dvou anglických slov – emotion (cit, emoce) a icon (druh znaku, u kterého je vztah mezi zastupovanou skutečností a znakem dán vnější podobností).¹⁰ Několik autorů se postupně pokoušelo o definování toho, co je to vlastně emotikon. K nejznámějším patří například Rezabek a Cochenour, kteří na emotikony nahlíželi jako na „vizuální podněty vytvořené z běžných typografických symbolů, které při čtení z boku reprezentují pocity a emoce“.¹¹ Dalšími z osobností, jež se zabývaly emotikonem, jsou Walther a D’Addario, kteří je popsali jako „grafické znázornění mimiky“.¹²

Emotikony a emoji znaky často bývají považovány za jedno a to samé. Obě tyto skupiny mají spoustu společného, především obohacují písemnou komunikaci o projevy emocí. Nejzákladnější rozdíl nacházíme však v principu jejich fungování. Emotikony nepodléhají systémovému kódování Unicode tak jako emoji, tzn. že emotikony nejsou kompatibilní. Pokud tedy osoba používající operační systém Android pošle emotikon osobě používající operační systém iOS, dojde k různému zobrazení emotikonu.¹³ Dalším ze zásadních rozdílů mezi emotikonem a emoji je způsob jejich tvoření. Emotikony jsou tvořeny znaky, mezi něž patří například písmena, číslice či znaménka interpunkce, přičemž počet užitých znaků pro emotikon je libovolný. Základní emotikon pro vyjádření radosti je složen ze tří znaků, jimiž jsou dvojtečka, pomlčka a závorka :-).

Hlavní funkcí emotikonů je tedy zprostředkování a vtisknutí emoce do psané elektronické komunikace. Emotikony jsou považovány za doplnění psaného jazyka. Základní chápání emotikonu je, že znázorňuje obličej, který vyjadřuje určitý pocit. Většina emotikonů se skládá ze třech znaků, jež znázorňují oči, nos a ústa. Tento počet je tedy nejběžnější, ale existují i dvouznakové či víceznakové emotikony. Víceznakové emotikony, v nichž bývá užitá interpunkční znaménko, jež má být charakteristickým znakem pro znázorňovanou realitu, jsou běžné například u odkazování na určitou osobu. Často se jedná o známé osobnosti či pohádkové postavy. Z našeho českého prostředí můžeme jako příklad použít

¹⁰ BASOVNIÜKOVAÛ, E. *Intermedialita znaků elektronické komunikace: využití emotikonů jako nový ch výrazových prostředků*. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/60487>. s. 26.

¹¹ TETTEGAH S, NOBLE, S. *Emotions, Technology, and Design*. Dostupné z: <http://tinyurl.com/zkr8lxv>. s. 42.

¹² Tamtéž.

¹³ *Emojipedia FAQ*. Emojipedia. Dostupné z: <http://emojipedia.org/faq/>.

například emotikon znázorňující Jiřího Paroubka :-°(, kde znaménko stupně odkazuje k jeho výraznému znaménku v obličeji.¹⁴ Mezi další známe autory, již se zabývali emotikony, patří například Tyler Schnoebelen, který se zaměřil na analýzu uživatelů Twitteru a zkoumal, zda uživatelé používají častěji emotikon psaný se znakem nahrazujícím nos, či ne.¹⁵

Když se zaměříme na klasifikaci emotikonů, je důležité zmínit jejich rozdělení na východní a západní. Rozdíl mezi nimi je zásadní, a to nejen proto, že v Japonsku mají emotikony také svůj vlastní název, a to kaomoji, ale i proto, že ve východní Asii čteme emotikony horizontálně, zatímco v Japonsku vertikálně.¹⁶ Jak již bylo zmíněno výše, emotikonů dnes existuje nespočet druhů, z nichž nejzákladnější je smajlík reprezentující úsměv či radost :-). I tento emotikon má několik variant, často bývají oči nahrazené znaménkem rovná se a smajlík se píše bez nosu, tedy =). Oblíbenou variantou je též smajlík reprezentující už čistě smích :D. Nejčastěji diskutovaným a možná i nejpoužívanějším emotikonem je tzv. „mrkající smajlík” ;-). O jeho vlivu na čtenáře zprávy se budu zabývat později.

3.1.1 Historie emotikonů

Často diskutovaným tématem je původ emotikonů. Kdybychom pátrali po úplně prvním vyjádření pomocí obrazu, nejspíše bychom se dopracovali ke zkoumání maleb v jeskyních a velmi pravděpodobně bychom nějakého předchůdce emotikonu objevili už tam. Vyjadřování emocí prostřednictvím obrázků je záležitostí již doby antické.

Za první výskyt emotikonu v podobě, v jaké je nám znám i dnes, můžeme považovat báseň anglického básníka Roberta Hericcka. Jaký byl jeho záměr, se dnes už bohužel nedozvíme. Jeho následovníci v domnění, že jde o chybu, navíc později znaménko dvojtečky před závorkou z básně odstranili.¹⁷

¹⁴ Emotikon. Wikipedia.org. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Emotikon>.

¹⁵ SCHNOEBELEN, T. *Do You Smile with Your Nose? Stylistic Variation in Twitter Emoticons*. Dostupné z: <http://repository.upenn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1242&context=pwpl>.

¹⁶ TETTEGAH S, NOBLE, S. *Emotions, Technology, and Design*. Dostupné z: <http://tinyurl.com/zkr8lxv>. s. 42.

¹⁷ STAHL, L. *The first emoticon?* Dostupné z: <http://ivebeenreadinglately.blogspot.cz/2014/04/the-first-emoticon.html>.

TO FORTUNE.

TUMBLE me down, and I will sit
Upon my ruines (smiling yet :)
Teare me to tatters ; yet I'le be
Patient in my necessitie.
Laugh at my scraps of cloaths, and shun
Me, as a fear'd infection :
Yet scarre-crow-like I'le walk, as one,
Neglecting thy derision.

Obrázek 1: Báseň Roberta Hericcka

Za další ze zajímavých příkladů použití emotikonu v historii může být považován přepis řeči Abrahama Lincolna z roku 1862 v New York Times: „... there is no precedent for your being here yourselves, (applause and laughter ;) and I offer, in justification of myself and you, that I have found nothing in the Constitution against.”¹⁸ U výše zmíněných příkladů však není možné doložit, zda se jednalo o překlep, či to byl krok s jistým záměrem.

O propojení emotikonů a psané elektronické komunikace se zasloužil americký počítačový vědec a profesor Scott Fahlman. Během svého působení na univerzitě Carnegie Mellon University zavedl používání smajlíků :-) a :-(pro komunikaci v rámci on-line univerzitního systému. Jeho záměr byl nejspíše pouze oživení příspěvků v komunikačním systému, ale právě díky tomuto kroku je dnes nazýván otcem smajlíků, i když sám toto označení nemá rád.¹⁹ Jako důkaz zůstala zachována jeho původní zpráva,

¹⁸ LEE, J. *Is That an Emoticon in 1862?*. Dostupné z: <http://cityroom.blogs.nytimes.com/2009/01/19/hfo-emoticon/>.

¹⁹ SLAVIN, T. *The History of Emoticons*. Dostupné z: <https://www.kidscodecs.com/history-of-emoticons/>.

ve které používání emotikonů navrhl, a díky tomu dnes můžeme datovat zrod emotikonů k 19. září 1982.²⁰

19-Sep-82 11:44 Scott E Fahlman :-)

From: Scott E Fahlman

I propose that the following character sequence for joke markers:

:-)

Read it sideways. Actually, it is probably more economical to mark things that are NOT jokes, given current trends. For this, use

:-(

Obrázek 2: První použití emotikonů v elektronické konverzaci

3.1.2 Emotikon a emoce

Jak už napovídá sám název emotikonu, jeho hlavní funkcí má být reprezentace emoce. Emotivita zastoupená symbolickými projevy má dvojí dělení. Emoji mohou být jednak vnímány jako jakási náhrada výrazu obličeje v elektronické komunikaci, nebo také mohou zdůrazňovat či dokreslovat osobní stanovisko. Díky tomu jsou emoce do obsahu zprávy vkládány systematickým způsobem, podobně jako prozodické značky v neverbální komunikaci.²¹ Uveďme si šest základních emotikonů a představme si emoci, již pravděpodobně reprezentují.²²

:-) – úsměv, vyjádření radosti či souhlasu;

:-(– smutek, jde tedy o vyjádření špatné nálady či zklamání;

:-D – smích, radost, může být chápán ale i jako náznak výsměchu;

;-) – tzv. mrkající smajlík, jehož spektrum možných reprezentovaných emocí je pravděpodobně nejširší; tento emotikon dělí společnost užívající smajlíky na dvě větve, z nichž jedna chápe mrkajícího smajlíka kladně, vyjadřuje pro ně tedy emoci souhlasu,

²⁰ SLAVIN, T. *The History of Emoticons*. Dostupné z: <https://www.kidscodecs.com/history-of-emoticons/>.

²¹ DANESI, M. *The semiotics of Emojis: the rise of visual language in the age of the Internet*. s. 21–25.

²² Žádná odborná literatura nenabízí možná rozdělení či vysvětlení, proto je tento výčet vlastním přínosem autorky této práce.

nadhledu či flirtu, zatímco druhá větev tohoto smajlíka vidí pouze v negativním světle a chápe ho jako projev nadřazenosti či pohrdání;

:-* – polibek, zastupuje tedy emoci zalíbení, lásky a radosti;

:’(– pláč, zastupuje emoci smutku a zklamání.

3.2 Emoji

Často jsou za předchůdce emoji považovány právě emotikony, což není tak zcela pravda. Určitě byly velkou inspirací pro vznik symbolicky složitějších emoji, avšak vývoj emotikonů a vývoj emoji je na sobě zcela nezávislý. Emoji mají velmi zajímavou historii, která je spojená s Japonskem druhé poloviny 20. století. Japonská společnost NTT DoCoMo měla za cíl vytvořit první mobilní platformu, která by umožňovala používání internetu. V závislosti na tom Shigetake Kurita, zaměstnanec společnosti, vytvořil první sadu emoji, která obsahovala celkem 172 symbolů. Nejen že díky tomuto kroku byla společnost NTT DoCoMo o velký kus napřed oproti konkurentům, ale autor piktogramové sady způsobil i zásadní zlom v podobě elektronické písemné komunikace.

Inspirací pro vytvoření prvních emoji byly japonské komiksy manga. Shigetake Kurita do své sady emoji zahrnul nejen vyjádření emocí, ale také symboly vyjadřující situaci či zastupující nějakou část těla nebo zvíře. Tato odlišnost je jedním z hlavních rozlišujících znaků mezi emotikonem a emoji. Zatímco emotikony vyjadřují pouze emoce, emoji vyobrazují různé situace, vlajky země, dopravní prostředky či aktuální stav počasí.²³

²³ SCHENKER, M. *The Surprising History of Emojis*. Dostupné z: <https://www.webdesignerdepot.com/2016/10/the-surprising-history-of-emojis/>.

Obrázek 3: První sada emoji

Emoji kromě reprezentace emocí také posilují, rozšiřují a zdůrazňují význam obsahu písemné komunikace, obvykle tím, že zvyšují přívětivost tónu, nebo tím, že zprávě dodávají humorný nádech. Emoji mohou také nahrazovat celá slova. Je běžné, že je internetová písemná konverzace zahajována či ukončována právě jedním vybraným emoji místo pozdravu či rozloučení. Celkem obstojně emoji také řeší problém vyplnění ticha vznikajícího při verbální komunikaci. Symbolické projevy emocí tedy slouží k vzájemnému udržování vztahů, v prostoru internetu je dělají zajímavějšími a vtipně je ožívují.

Oblíbenost emoji dosáhla velkých rozměrů, a proto následný vývoj na sebe nenechal dlouho čekat a i ostatní společnosti se pouštěly do vytváření vlastních sad emoji. Jedním ze základních problémů byla však kompatibilita. Docházelo k odlišnému zobrazování na různých platformách uživatelů. Tento problém však pomalu odpadal s postupným rozvojem systému Unicode.

3.2.1 Unicode

Společnost Unicode Consortium, která byla založena v roce 1991, měla jeden jediný úkol, a to sjednocení a standardizaci znakových sad. V praxi to znamená, že jejich cílem bylo sjednocení zobrazování nejdůležitějších znaků na všech užívaných platformách po celém světě. V důsledku toho vznikl sjednocující kódovací systém nazvaný Unicode.²⁴ Jedná se o 16bitový kódovací systém navržený tak, aby zajistil hladkou výměnu,

²⁴ *What is Unicode?* Dostupné z: <http://www.unicode.org/standard/WhatIsUnicode-more.html>.

zpracování a zobrazení psaného textu v různých jazycích na celosvětové úrovni, čehož je dosaženo tím, že se všemi znaky abecedy a jinými symboly zachází jednotným způsobem.²⁵ Společnost Apple společně se společností Google se zasadily o zařazení emoji do Unicode.

Současnou verzí je Unicode 9.0, která vyšla v roce 2016 a která obsahuje celkem 128 172 znaků.²⁶ Tato verze podporuje jednotné kódování na všech současně nejužívanějších platformách či programech, mezi než patří například Apple, Microsoft, IBM a nespočet dalších.

Znaky emoji byly do systému zahrnuty až s verzí 5.2, která se datuje do roku 2009, a to i přesto, že o jejich zahrnutí do kódovacího jazyka bojovali vývojáři už od roku 2000.²⁷

Avšak ani v dnešní době nezaručuje standard Unicode komplexní kompatibilitu, a to ze dvou hlavních důvodů. První se týká neustálého a velmi rychlého vzniku nových platforem pro on-line komunikaci, druhým z důvodů je neutuchající rivalita mezi největšími společnostmi, které elektronickou komunikaci zajišťují. Stále dochází k odlišnostem v zobrazení emoji na různých zařízeních podporujících odlišný operační systém. To ovšem není záležitostí pouze emoji. Jednou ze společností, která se o kompatibilitu snaží nejvíce a která je taky ve vývoji emoji nejaktivnější, je společnost Apple.

Další dvě největší z používaných platforem jsou platformy Microsoft a Google. Kvůli nejednotné podpoře pevného zobrazení emoji napříč různými operačními systémy a webovými prohlížeči se tyto platformy rozhodly vytvořit si vlastní emoji sady.²⁸

3.2.2 Emoji a emoce

Stejně jako v předešlé kapitole o emotikonech bych i zde ráda představila šest základních emoji, které vyjadřují stejné emoce jako výše uvedené emotikony. Důvodem jejich představení je tedy pouze ukázání rozdílu ve vizuální stránce. Na rozdíl od klasických emotikonů mají emoji daleko větší sílu vyvolat emoce prostřednictvím komunikace. Díky hře s barvami vznikají různé emoji ze stejného základu. Jako příklad může sloužit

²⁵ *What is Unicode?* Unicode. Dostupné z: <http://www.unicode.org/standard/WhatIsUnicode-more.html>.

²⁶ Tamtéž.

²⁷ Tamtéž.

²⁸ WARREN, Ch. *Who Controls Emoji Anyway?* Dostupné z: <http://mashable.com/2014/06/18/so-who-controls-emoji-anyway/#cw9rqw3VpZq1>.

klasický usmívající se žlutý obličej, který se díky použití lehce načervenalé barvy v oblasti tváří přemění ve smajlíka, který má reprezentovat emoci „stydím se“.

3.2.3 Rozvoj emoji

Zatím posledním krokem ve vývoji emoji je přizpůsobování smajlíka osobě, jež ho používá. Tento vývoj emoji je spojen především se společností Apple, která emoji propůjčuje čím dál více lidských vlastností. Snaží se tak přizpůsobit smajlíky různým kontinentům a kulturám.

Prvním velkým převratem byla možnost přizpůsobit barvu pleti emoji barvě pleti uživatele. Důvodem byl především rasový podtext. Dávno před tím, než společnost Apple ve spolupráci s Unicode Consortium vytvořila emoji podobající se skutečným lidem, přetrvávala u všech smajlíků naoranžovělá barva pleti. Byl to pozůstatek ze základní sady emoji, která měla ještě podobu žlutého obličejce. Teprve v roce 2015 došlo k přidání více odstínů pleti, které si uživatel navolil dle svého uvážení.²⁹ Navrhované barvy pleti byly inspirovány škálami tzv. Fitzpatrickova modelu, který používají dermatologové pro klasifikaci lidské pokožky.

Code	Name	Samples
U+1F3FB	EMOJI MODIFIER FITZPATRICK TYPE-1-2	
U+1F3FC	EMOJI MODIFIER FITZPATRICK TYPE-3	
U+1F3FD	EMOJI MODIFIER FITZPATRICK TYPE-4	
U+1F3FE	EMOJI MODIFIER FITZPATRICK TYPE-5	
U+1F3FF	EMOJI MODIFIER FITZPATRICK TYPE-6	

Obrázek 4: Fitzpatrickův model

V dnešní době především na platformách operačního systému iOS najdeme kromě různých tónů pleti též emoji s různými barvami očí a vlasů či znázornění povolání, pohádkových bytostí nebo zvířat.

²⁹ Unicode Version 6.0: *Support for Popular Symbols in Asia*. Dostupné z: <http://blog.unicode.org/2010/10/unicode-version-60-support-for-popular.html>.

Obrázek 5: Přizpůsobování emoji uživatelem

Další ze zajímavých změn v oblasti emoji jsou emoji znázorňující rodinu, těhotnou ženu, ženu chovající svého potomka nebo například emoji reprezentující vztahy. Společnost Apple vytvořila kromě emoji reprezentujícího tradiční heterosexuální pár též emoji znázorňující homosexuální páry. Zdá se, že společnost Apple se snaží přizpůsobit opravdu každému uživateli a zbořit tak veškeré hranice. I přesto sadě emoji této platformy něco chybí, a to smajlík se zrzavými vlasy.³⁰ Avšak tento nedostatek nemusí být v době dokončení této práce již pravdou. Emoji se zrzavými či šedivými vlasy jsou plánovány v aktualizaci, jež se má objevit v prvních měsících tohoto roku.

Škála a rozmanitost emoji se zdá být již teď téměř nekonečná, a přesto vývojáři neustále pracují na aktualizacích a vylepšeních. Od klasického emoji znázorňujícího pouze obličej utekla již spousta času. V dnešní době můžeme emoji rozdělit do osmi základních

³⁰ *Redhead Emoji Update*. In: Blog Emojipedia. Dostupné z: <http://blog.emojipedia.org/redhead-emoji-update/>.

kategorií, která začíná klasickými emoji zobrazujícími pouze obličej a pokračuje přes emoji reprezentující aktivity či zvířata až po emoji znázorňující vlajky všech států světa.³¹

3.2.4 Využití emoji aneb od textu k emoji

K obrovskému rozmachu používání emoji bezesporu přispěl rozvoj sociálních sítí. Právě sociální sítě způsobily rychlý skok od klasickým emotikonů k vizuálně propracovanějším emoji. I přes tento vývoj je však stále možné psát emoji pomocí různých kombinací znaků klávesnice na počítači nebo telefonu. Některé platformy jsou nastavené k tomu, aby znak emotikonu přenesly do výsledné podoby emoji, jiné ne. Jednou z platform, která tento způsob opustila, je aplikace iMessages od společnosti Apple.

Důvodů, proč lidé stále více využívají emoji, může být hned několik. Vkládání emoce do zprávy, oživení sdělení, vyplnění ticha, ale také zahájení či ukončení konverzace. Díky neustálému vývoji různých typů emoji je dnes celkem běžné jedním smajlíkem nahradit celé slovo. Jako příklad může posloužit emoji „mávající ruka“, který lze použít jak v případě pozdravu k zahájení konverzace, tak k jejímu ukončení. Také lze prostřednictvím emoji vyjádřit souhlas, a to smajlíkem „osoba zvedající ruku“, nebo vyjádřit nepochopení pomocí emoji „osoba krčící rameny“. Emoji tedy mohou zastupovat jednotlivá slova či pocity. V dnešní době již nejsou žádné překážky napsat například celé souvětí čistě pomocí emoji.

V závislosti na stále se zvyšující oblíbenosti emoji v elektronické komunikaci dochází k využívání těchto symbolů v různých oblastech, například v marketingu. Různé obchodní společnosti ke své prezentaci stále více využívají sociální sítě. Společnosti si zakládají firemní účty na různých platformách, z nichž mezi nejoblíbenější patří v USA bezesporu Twitter a tady v České republice především Facebook či Instagram. Prezentace firem na sociálních sítích je v dnešní době spíše nutností než výjimečným stavem. Stejně jako se dřív dalo najít každé telefonní číslo ve Zlatých stránkách, dnes se dá skoro každá společnost najít na sociální síti.

Úspěchem každé stránky na sociální síti je co nejvyšší počet odběratelů novinek. Toho si jsou společnosti bezesporu vědomy, a proto je důležité, aby jejich prezentace na internetu byla originální a vždy co nejlépe zapamatovatelná. Proto i emoji dostaly prostor

³¹ *All Emoji*. In: IE Emoji. Dostupné z: <http://www.emoji.com/browse/emoji/category>.

v reklamách. Uvedu zde dva příklady zahraničních společností, které se zapsaly do internetové historie poté, co se součástí jejich prezentací staly smajlíky.

Jednou z reklam, která se stala hitem sociálních sítí, je reklama americké pivovarské společnosti Bud Light. Ta při příležitosti oslav 4. července umístila na svůj účet na Twitteru americkou státní vlajku, která byla vyobrazena pouze prostřednictvím emoji, a to tak, že místo hvězd umístili emoji ohňostroje a místo pruhů sklenice na pivo a státní vlajky. Tento příspěvek sdílelo a lajkovalo několik milionu lidí.³²

Obrázek 6: Reklama Bud Light

Další z reklam, jež se stala jednou z nejdiskutovanějších na sociálních sítích, patří další americké společnosti, tentokrát síti pizzerií Domino's. Ta uveřejnila na svém twitterovém účtu sdělení, které neobsahovalo jediné slovo, ale bylo složeno z emoji, které vyobrazovaly trojúhelníky pizzy. I přesto, že toto sdělení prakticky nic neznamenal, zaujalo natolik, že bylo pro reklamní účely na sociální síti použito opakovaně. Stejným způsobem se pokusila o prezentaci automobilová společnost Chevrolet: uveřejnila tiskovou zprávu, která byla také složená pouze z emoji. Mělo jít o představení jednoho

³² JEOANE, K. *Emoji Marketing: 8 Best Campaigns And What You Can Learn From Them*. In: Seopressor. Dostupné z: <http://seopressor.com/blog/emoji-marketing-8-best-emoji-campaigns-what-you-can-learn-from-them/>.

z nových typů vozu, avšak tento pokus nebyl zcela úspěšný, jelikož na rozdíl od reklamy na Domino's měla obsahovat informace, které však byly těžko rozpoznatelné.³³

Obrázek 7: Reklama Domino's

Kromě emoji použitých v on-line reklamách dochází také velmi často k přenesení z digitální podoby do reálného světa. Emoji na reklamních billboardech a v novinách se dnes v USA objevují zcela běžně. Tohoto způsobu využili také filmoví producenti, když vytvořili reklamní billboardy k propagaci známé americké akční komedie *Deadpool*. Na billboardy byly umístěny tři emoji jako vizualizace názvu filmu. U nás o takovém případě zatím nevíme. V dnešní době ale prosakuje vliv emoji i do jiných oblastí než pouze do reklamních kampaní. Klasický usmívající se obličej postupně prosakuje do oblasti zdravotnictví nebo také architektury.

Obrázek 8: Propagace filmu Deadpool

V návaznosti na zde zmíněnou reklamu na americký film *Deadpool* bych ráda zmínila chaos, který v minulém roce propukl kolem „Pile of Poo“ 🍌 emoji, jenž byl na billboardu k propagaci filmu použit. Jde o jednoho z nejkontroverznějších smajlíků, jež existují, už jen samotná podoba tohoto emoji je velmi rozporuplná. V podstatě jde o vyobrazení exkrementu s obrovskými očima a velmi upřímným úsměvem. Každá z platforem či operačních systémů má svou vlastní modifikaci tohoto emoji, všechny ale spojuje fakt, že jde o usmívající se exkrement. Jak tedy toto emoji vnímat? Má vyjadřovat kladnou, či zápornou emoci? Spory o to, co tento emoji vlastně znamená, se vedou neustále,

³³ BORUSLAWSKI, P. *Chevy sends out press release written in emoji*. In: Design boom. Dostupné z: <http://www.designboom.com/art/chevroletpressreleaseinemoji>.

průzkumy ale ukazují, že je přijímán spíše kladně. Na Emojipedii je tento emoji zařazen do kategorie, v níž jsou pouze smajlíky vyobrazující lidské tváře. Velmi často bývá použit jako náhrada za klasického usmívajícího se emoji. Prostřednictvím tohoto emoji tedy můžete vyjadřovat jak dobrou náladu, tak někomu taktně naznačit, co si myslíte o jeho slovech. Prostředím internetu jeden čas dokonce kolovaly články, které se snažily uživatele přesvědčit o tom, že tento emoji nemá vyobrazovat exkrement, ale točenou zmrzlinu. Žádná z interpretací tedy nemůže být chápána jako chybná, pokud ovšem nepatříte mezi ty, co zastávají názor, že jde o točenou zmrzlinu 😊. Emojipedia nabízí krátkou charakteristiku každého z emoji, a ani tento to není výjimkou – je u něj uvedeno, že emoji „Pile of Poo“ je znázorněním pocitů štěstí.³⁴

Emoji tedy vyjadřují emoce, a proto jsou skvělé při psaní textových zpráv mezi přáteli. V důsledku své oblíbenosti stále častěji pronikají do různých oblastí reálného života, včetně života profesního. Velmi často bývají emoji užívány v komunikaci mezi obchodníkem a zákazníky. Emoji se tedy pomalu ale jistě stávají součástí i vážnějších konverzací, a to nejspíše za účelem zmírnění vážnosti tématu konverzace. Výzkumy dokonce prokázaly, že užívání emoji v komunikaci mezi oděvními značkami a zákazníky zvyšují zájem a angažovanost zákazníků.³⁵

3.2.5 Emoji jako doplněk

Stejným způsobem, jakým jsou slova nahrazována emoji, existují ustálená spojení slov a smajlíků, která se používají buďto pro podpoření slovního vyjádření, či čistě ze zvyku. Toto spojení nám ukazuje, jak se slovní syntaxe spojuje s koncepční syntaktikou emoji.³⁶ Důvod tohoto párování slovního vyjádření a emoji může být čistě psychologický – dostat svého komunikačního partnera na stejnou emocionální rovinu.

Jako ukázkou si uvedeme několik sérií, ve kterých má vizuální stránka znaku větší a přesnější schopnost určení emoce než samostatné slovo.³⁷ Zároveň lze na těchto spojeních dokázat, že emoji mohou sloužit jako náhrada za neverbální prvek komunikace.

- – Červené srdce přiložené ke sdělení „miluji tě“ či „mám tě ráda“ bezpochyby umocňují emoční sílu výpovědi.

³⁴ *Emojipedia 5.0 Emoji List*. Emojipedia. Dostupné z: <http://emojipedia.org/emojipedia/5.0/>.

³⁵ MAGNUS, P. D. *Emoji art*. Dostupné z: <https://www.fecundity.com/job/emojiart.pdf>, s. 4.

³⁶ DANESI, M. *The semiotics of Emoji: the rise of visual language in the age of the Internet*. s. 117–124.

³⁷ Tamtéž, s. 127.

- 🙌 – Emoji reprezentující tleskání rukou může být připojen k výpovědi „gratuluji“ a v tomto případě slouží jako podpora textového sdělení; jiná možnost jeho využití může být ve snaze promítnout do textového sdělení prvek ironie, a to v případě, kdy je tento emoji například připojen k výpovědi „to byl bezvadný nápad“.
- 🍀 – Stejným způsobem jako červené srdce funguje v párové sekvenci i tento emoji, jež je vizualizací čtyřlístku; bývá připojován k výpovědi „hodné štěstí“.

Emoji jsou populární digitální piktogramy, které se mohou objevit v textových zprávách, e-mailech a na platformách sociálních sítí. Velmi krátce po svém vzniku pronikly do našich komunikačních praktik. Tyto znaky jsou obecně chápány jako veselá, možná až komediální verze komunikace, ale mají i bohatou a složitou historii, která je starší než řada mobilních zařízení, která se běžně vyskytují. Počínaje vzestupem ikonického „smajlíka tváře“ ve druhé polovině dvacátého století se emoji jako kulturní forma vytvářely pod vlivem typografických návyků, firemních strategií, tvrzení o autorských právech, online diskusních místností a technických standardních sporů.

Pomalu se rozšiřující lidová podoba emoji nyní slouží k vyhlazení hran digitálního života. Tyto piktografické znaky v elektronické komunikaci reprezentují aspekty, o které je internetová komunikace ochuzená. Emoji podtrhují tón sdělení, vnášejí do konverzace humor a poskytují jednotlivcům rychlý a účinný způsob, jak vměstnat barvu a osobitost do jinak monochromatických textových sdělení. I přes to všechno emoji způsobují v konverzacích ještě mnohem více – vytvářejí nové cesty pro šíření emocí v digitálním prostředí.

Emoji tedy nejsou pouze hravé obličejky, jež dělají komunikaci v prostředí internetu nevšední, ale symboly, které utvářejí nový druh kultury. Jsou vnímány jako výrobek i producent kultury. Jsou grafickým znázorněním emocí, které dostávají smysluplnou kulturní formu, až když jsou vysílány on-line. Emoji jsou úzce spojené s osobností a identitou.

3.2.6 Emojipedia

Bezesporu každý z nás zná webovou stránku wikipedia.org, která slouží jako všeobecná internetová encyklopedie. Stejně tak existuje internetová encyklopedie týkající se pouze emoji. Nese název Emojipedia a umožňuje zobrazení všech existujících emoji společně s vysvětlením významu a odlišností v zobrazení na vybraných platformách. Je dostupná na adrese <https://emojipedia.org/>. Emojipedia existuje od roku 2013 a jejím autorem je Jeremy Burger.³⁸ Na tuto referenční stránku se postupně přidávají veškeré aktualizace emoji, současná aktualizace by měla být v souladu s poslední verzí Unicode z roku 2017.³⁹

3.2.7 Emotikony vs. emoji

Mezi znaky, které mají tyto doplňky elektronické komunikace společné, patří, že většina jejich uživatelů je velmi často označuje jako „smajlíky“, to znamená, že mezi emoji a emotikony nijak nerozlišují. Druhým znakem je, že jejich hlavní funkcí je zpestření elektronické komunikace. Emoji do konverzací přinášejí barevnost, která bezpochyby komunikaci zpříjemňuje. V dnešní době je jejich používání takovým fenoménem, že jen málokdo se bez jejich použití obejde.

Jedním ze zásadních rozdílů je kompatibilita, jež se týká pouze emoji, jelikož pouze ty podléhají systému kódování Unicode. Dalším z rozdílů je způsob jejich vytváření. Zatímco emotikony jsou tvořeny písmeny, číslicemi a interpunkčními znaménky, emoji naopak vznikají digitalizací navrhnutého obrazu a přenesením do kódu.⁴⁰ Největší rozdíl je ve vyjadřování emocí. Ve vyobrazování emoji jsou malé grafické distinkce (odlišnosti), které často osoby nerozpoznají nebo jim nevěnují pozornost (příklad přivřených očí) i přesto, že mají velký vliv na sílu emoce, kterou reprezentují. U emotikonů byl způsob vyobrazování očí pouze trojí, a to prostřednictvím znamének ;, ; a =.

Dalším významným rozdílem je také skutečnost, že emoji již neslouží pouze jako vtisknutí emoce do sdělení. Postupným vývojem emoji se přešlo od smajlíků zobrazujících lidský obličej až k emoji, jež reprezentují piktografické obrazy symbolů,

³⁸ *Emojipedia 5.0 Emoji List*. Emojipedia. Dostupné z: <http://emojipedia.org/emojipedia/5.0/>.

³⁹ *Unicode Version 6.0: Support for Popular Symbols in Asia*. In: Blog Unicode. Dostupné z: <http://blog.unicode.org/2010/10/unicode-version-60-support-for-popular.html>.

⁴⁰ Tamtéž.

zvířat, věcí, jídla, vlajek států nebo rodinných vztahů.⁴¹ Prostřednictvím emoji lze dnes vyjádřit v elektronické komunikaci určitou situaci či lidský vztah.

⁴¹ KELLY, C. *A linguistic study of the understanding of emoticons and emojis in text messages*. Dostupné také z: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:783789/FULLTEXT01.pdf>.

4 EMOJI A SÉMIOTIKA

Malby na stěnách jeskyní a různé obrazce, které byly dříve prostředkem komunikace, existovaly dávno před vznikem písma. První piktogramy, jako kresby slunce či osob, se objevily již v Mezopotámii, Egyptě nebo například v Číně.⁴² V této kapitole se budu věnovat vysvětlení sémiotické koncepce, která se zabývala významem a smyslem znaků, a zařazení emoji do sémiotického kontextu. Soustředím se budu především na sémiotiku Charlese Sanderse Peirce.

4.1 Znak

Celý svět, který nás obklopuje, je plný znaků, jež denně vidáme či používáme a často si to ani neuvědomujeme. Tento fakt přehlížení znaků však neznamená, že nemají značný vliv na náš život. Soubor znaků poté vytváří znakový systém, jež může mít různé podoby. Takovým typickým znakovým systémem jsou například dopravní značky. Znak a znakovými systémy se zabývá sémiotika.⁴³

Charles Peirce definuje znak jako „*něco, co zastupuje něco jiného vzhledem k něčemu dalšímu*“.⁴⁴ Charles Peirce znak dále dělí podle vztahu k tomu, co označuje, na ikon, index a symbol, přičemž pojem ikon zastupuje všechny znaky, jež mají vztahovou podobnost s předmětem, který označují. Složky znaku, representamen a objekt, jsou vázány vztahem podobnosti a mají tedy stejné vlastnosti.⁴⁵ Index je takový znak, ve kterém je jeho representamen přímo ovlivněn, navázán nebo jinak kauzálně propojen s objektem, který tento znak denotuje.⁴⁶ Indexem mohou být například stopy v písku nebo stožár u silnice ukazující směr a sílu větru. U symbolu jde o znaky, jež jsou spojeny na základě nějakého vztahu konvence.⁴⁷

Klasifikace znaku v teorii Charlese Peirce stojí na filozofickém základu. Znak má podle něj triadický charakter, tzn. má tři základní složky – vehikulum, objekt a interpretans. Vehikulum nese význam a má zvukový nebo vizuální charakter, objekt je vše, o čem

⁴² ŽANTOVSKÁ, I. *Jazyk a řeč nové doby*. Dostupné z: <http://www.mediasres.cz/kultura/1849-jazyk-a-rec-nove-doby-autor-irena-zantovska.htm>.

⁴³ DOUBRAVOVÁ, J. *Sémiotika v teorii a praxi*. s. 50.

⁴⁴ PEIRCE, Ch. S., PALEK P. *Sémiotika*. s. 8.

⁴⁵ Tamtéž, s. 43.

⁴⁶ Tamtéž, s. 46.

⁴⁷ DOUBRAVOVÁ, Jarmila. *Sémiotika v teorii a praxi*. s. 50.

hovoříme, a interpretans je charakterizován jako význam, který znak vyvolal v interpretovi.⁴⁸

4.2 Interpretace emoji

Emoji, jež vznikly jako prvky pro zrychlení a zjednodušení komunikace, jsou charakterizovány jako ikony. Jejich vliv na průběh elektronické komunikace mezi lidmi je obrovský. Ikony nám pomáhají při zpracovávání informací, kterých k nám prostřednictvím nových technologií proudí stále větší množství. My jako obyvatelé toho světa se snažíme informace, jež dostáváme, neustále třídit a redukovat na menší počet znaků či symbolů.⁴⁹ Emoji jsou charakterizovány jako prostředky ikonické komunikace, u které má větší váhu obsah sdělení než jeho forma.⁵⁰ Nové technologie vytvářejí zcela nové prvky ve vývoji jazyka, proto součástí této kapitoly bude i pohled na emoji jako na prostředky jazyka.

Abychom mohli rozumět a číst emoji, potřebujeme znát pravidla jejich dekodování. Vzhledem ke skutečnosti, že o prvcích emoji v tomto kontextu hovoříme jako o ikonech, jejich konvenční pravidla pro užívání nejsou nijak složitá. Znaky tohoto typu jsou přístupné širší veřejnosti, ale všichni účastníci komunikace musí znát pravidla jejich užívání, aby sdělení mělo smysl. Sdělení je vše, co lze nějakým způsobem číst, a nemusí se jednat pouze o text, ale například také o fotografii či obraz. Proto i emoji je možné číst, pokud rozumíme jejich kódu. Kód je charakterizován jako soubor znaků a pravidel jejich užívání, jde tedy o systémy, do kterých jsou znaky organizovány.⁵¹ Tato pravidla pro dekodování emoji jsou dána konvenčně, uživatelé si sami vytváří pravidla jejich užívání.

I přes obrovský nárůst rozmanitosti emoji je důležité zdůraznit, že stále odkazují ke svému japonskému původu. Tento odkaz udržuje především společnost Apple, která ve své emoji knihovně neustále udržuje různé japonské znaky, emoji vyobrazující jejich tradiční pokrmy, místa nebo například zvířata. Tento fakt dává vzniknout odlišnostem ve vykládání určitého emoji napříč různými kulturami. Příkladem pro tento rozdíl ve výkladu emoji může být emoji „Folded Hands“ 🙏, jež je západní kulturou interpretován

⁴⁸ DOUBRAVOVÁ, Jarmila. *Sémiotika v teorii a praxi*. s. 50.

⁴⁹ Tamtéž.

⁵⁰ Tamtéž.

⁵¹ Tamtéž.

jako modlíci se člověk, zatímco evropská kultura tyto stisknuté ruce chápe spíše jako vizualizaci slova prosím.⁵²

Stejným způsobem může docházet k rozdílnosti v interpretaci emoji v rámci kultury jedné země. K odlišnostem může docházet v důsledku věku či způsobu učení se emoji používat. Způsob učení je pro dnešní mládež nejspíš věcí automatickou, vzhledem k dostupnosti chytrých mobilních telefonů. V řadách uživatelů středního věku se vyskytují buďto uživatelé, již emoji nepoužívají vůbec, či fanoušci nových technologií, kteří se s radostí pouští do objevování a užívání nových věcí.

4.3 Piktogram

Postupně se dostáváme ke grafickým znakům, které pomocí obrazu předávají nějaké sdělení. Piktogramy jsou znaky, jež bourají jazykovou bariéru, dokážou je tedy číst lidé mluvící různými jazyky. Malé rozdíly nastávají v případě střetu různých kultur. Nejčastějšími piktogramy jsou dopravní značky či značky na mapách. V sémiotickém kontextu se o piktogramech hovoří jako o indexech: jsou to stylizované znaky, které zastupují kategorii objektů.⁵³ Piktogramy jsou lehce pochopitelné – pokud uvidíme například piktografické znázornění psa, bez velkého váhání rozumíme, že znázorňuje živé zvíře a jaké. Piktografické značky tedy odkazují zpravidla k věcem.

4.4 Ideogram

Ideogram na rozdíl od piktogramu, jak už napovídá i název, obsahuje nějakou ideu, myšlenku. Klasickým ideogramem je značka zákazu kouření, která vyobrazuje přeškrtnutou hořící cigaretu v červeném kruhu. Ideogram tedy oproti piktogramu neodkazuje k věci, ale k myšlence. K porozumění smyslu ideogramu už je tedy potřeba nějakého předporozumění.

4.5 Emoji jako piktogram či ideogram

Tvorba piktogramů či ideogramů má dlouhou historii. V této podkapitole si ukážeme, že emoji již dávno není pouze usměvavým obličejem, který nám zpříjemní komunikaci na internetu. Naopak mohou být piktografickým či ideografickým obrazem. Dnešní emoji

⁵² LUCAS, G. *The Story of Emoji. Creative Review*. Dostupné z: <http://eds.b.ebscohost.com.ezproxy.muni.cz/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=3&sid=7fe43767-5f7c-41a9-831f-fee275644f%40sessionmgr120>, s. 92.

⁵³ NOVÁČKOVÁ, K. *Piktogram revival*. In: *Vizuální kultura*. Dostupné z: <http://www.vizualnikultura.cz/2008/11/21/news/piktogram-revival-poznamky-k-isotypu/>.

knihovny totiž kromě emoji, které odkazují k věci, obsahují také takové, jež odkazují k celé situaci. Takovým příkladem emoji odkazujícího k situaci může být například ten vyobrazující západ či východ slunce.

Velmi často emoji v sobě propojuje jak funkci piktogramu, tak ideogramu. Záleží ale na uživateli a jeho způsobu porozumění. Nejlepším příkladem může být emoji broskve 🍑. Jako piktografický znak je to pouze kus ovoce, ovšem emoji broskve je velmi často používáno ve smyslu vyobrazení ženského pozadí. V tomto případě už se tedy jedná o ideografický znak. Emojipedia se drží standardního výkladu a s obrázkem broskve je spojen pojem ovoce. Ovšem kdy v komunikaci odkazujeme na to, že právě jíme toto ovoce? Můžeme z toho vyvodit, že ani Emojipedia nezachycuje všechny způsoby použití emoji v komunikaci.

4.6 Emoji jako jazyk

Emoji bývají často označovány za jazyk 21. století. Sám tvůrce prvních emoji Shigetaka Kurita o nich mluví jako o nejnovějším způsobu komunikace, jako o nové formě digitálního textu.⁵⁴ Je ale na místě považovat systém emoji za jazyk, když existuje pouze v psané formě? Připomeňme, že lidé metaforicky používají výraz *jazyk* v případech, kdy mluví o programovacích jazycích, jazycích těla, tanci... slovem *jazyk* popisují i ty druhy kódů a metod komunikace, které nespĺňují všechna kritéria lingvistických definic, proto i emoji můžou být považovány za jazyk v nejširším pojetí.

Ben Zimmer, britský jazykovědec, uznává emoji jako druh jazyka, ale klasickou formu psaného jazyka podle něj ohrozit nemůžou.⁵⁵ Zimmer zastává názor, že emoji jsou příjemným doplňkem pro elektronickou komunikaci. Jejich přínos vidí především v nekonečném způsobu jejich kombinování, avšak jako samostatnou složku pro komunikaci je neuznává. Stejný názor zastává například lingvistka Claire-Marie Brisson, pro kterou jsou emoji zajímavými objekty, jež dokážou zcela změnit význam celého

⁵⁴ LUCAS, G. *The Story of Emoji*. Dostupné z: <http://eds.b.ebscohost.com.ezproxy.muni.cz/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=3&sid=7fe43767-5f7c-41a9-831f-feebf275644f%40sessionmgr120>, s. 80.

⁵⁵ ROBB, A. *How Using Emoji Makes Us Less Emotional*. Dostupné z: <https://newrepublic.com/article/118562/emoticons-effect-way-we-communicate-linguists-study-effects>.

sdělení.⁵⁶ Emoji vnímá také jako doplněk psaného jazyka, který jimi nemůže být zcela nahrazen.

Zcela odlišný pohled nabízí Rachel Scall, jež mluví o emoji jako o jazyku vytvořeném člověkem.⁵⁷ Považuje emoji za samostatnou složku jazyka, protože zastává názor, že jazyk se může rozvíjet různými směry. Uvádí, že zatím není možné, aby fenomén emoji zcela nahradil psanou formu jazyka, zároveň však nepopírá, že v důsledku stále rostoucího obsahu systému Unicode by v budoucnosti kultura emoji mohla fungovat jako plnohodnotný jazyk.⁵⁸ Jak již bylo zmíněno výše, pokusů o nahrazení nějakého slova určitým emoji již bylo provedeno několik. Problém však nastává v momentě dekodování takového sdělení. Nejznámějším příkladem pokusu o nahrazení textu pouze emoji je pokus o přepsání příběhu Lewise Carrolla *Alenka v říši divů*.

Stejným způsobem byla proveden přepis knihy *Bílá velryba (Moby-Dick)* spisovatele Hermana Melvilla, který byl zveřejněn roku 2010. Přepis *Alenky v říši divů* do jazyka emoji byl však daleko propracovanější a komplexnější. Díla Williama Shakespeara byla také upravena do textové podoby doprovázené vždy 10 vybranými emoji, hashtagy a internetovými slangovými slovy. Tyto přepisy měly přivést mladé teenagery zpátky ke čtení klasické literatury. Zda tyto pokusy splnily svůj účel, není známo, avšak díky jejich přepracování se tyto názvy klasických literárních děl alespoň vryly mladým lidem do paměti.

I přes to, že převažují pohledy na emoji pouze jako na doplněk jazyka, bylo v roce 2017 v Oxfordu slovem roku vyhlášen smajlík s názvem „Face with Tears of Joy” 😄. Po roce 2015, kdy došlo k velkému rozšíření emoji do všech složek elektronické komunikace, začal Oxford University Press spolupracovat s přední společností pro mobilní technologie SwiftKey. Jejich cílem bylo vypracovat statistiku nejpoužívanějších emoji po celém

⁵⁶ BRISSON, C. *Hieroglyphs at Our Fingertips: Language, Semiotics, and Communication through Emoji*. s. 13.

⁵⁷ SCALL, R. *Emoji as Language and Their Place Outside American Copyright Law*. Dostupné z: <http://jipel.law.nyu.edu/vol-5-no-2-3-scall>. s. 399.

⁵⁸ Tamtéž.

světě. Stejně jako smajlík „Face with Tears of Joy” 😄, tak samotné slovo emoji zaznamenalo od roku 2015 obrovský nárůst.⁵⁹

4.7 Emoji a gramatika

„*Emoji grammar is often nothing more than a placement grammar, based on calquing, or the superimposition of emoji in slots where verbal structures would otherwise have occurred if the text were written entirely in words.*“⁶⁰ Tímto způsobem ve svém díle *The Semiotics of Emoji: The Rise of Visual Language in the Age of the Internet* definuje gramatiku emoji profesor sémiotiky a jazykové antropologie Marcel Danesi. K porozumění a dešifrování emoji je důležité aktivně znát jejich fungování. Podle autora gramatické emoji porozumí pouze aktivní uživatelé. Vkládání emoji do textu se řídí dle Danesiho podle svého specifického systému, který byl vytvořen konvencí. Podle něj je nepsaným pravidlem vkládání emoji na konec textového sdělení.⁶¹

4.8 Konec emoji – animoji

Poslední modifikací v oblasti emoji jsou tzv. animoji, jež má na svědomí společnost Apple. Ty, společně s uvedením nového iPhone X na trh, začaly zcela přepisovat historii v oblasti emoji. Animoji, jež jsou dostupné na iOS ve verzi 11 a vyšší, jsou animovanou funkcí emoji. Prostřednictvím přední kamery iPhone X uživatel nakonfiguruje animoji podle svého obličejce a může též přidat zvukovou stopu či pohyb. Animoji jsou dostupné pouze na platformě podporované operačním systémem iOS pomocí aplikace iMessage.

Animoji však v budoucnu mohou zcela nahradit klasické emoji užívané dnes. Tím, že uživatel sám sebe nahraje, vtiskne emoci i do pohybu a zvukové stopy, díky čemuž bude emoce druhou stranou snadněji dekodována. Nálady a pocity tak budou proječovány ještě o něco víc. Vzhledem ke skutečnosti, že animoji budou hlasovou zprávou doprovázenou vyobrazením jedné z vybraných předloh, nebude se už mezi uživateli jednat o elektronickou psanou komunikaci.

Vývoj prostředků obohacujících komunikaci prostřednictvím elektronických zařízení je neuvěřitelně rychlý. Uživatelé, především nadšení fanoušci nových technologií, tyto změny vítají. Otázkou ale zůstává, zda tento vývoj nebude jednou komunikaci spíše na

⁵⁹ SCALL, R. *Emoji as Language and Their Place Outside American Copyright Law*. Dostupné z: <http://jipel.law.nyu.edu/vol-5-no-2-3-scalle>. s. 399.

⁶⁰ DANESI, M. *The Semiotics of Emoji: The Rise of Visual Language in the Age of the Internet*. s. 78.

⁶¹ Tamtéž.

obtíž. Zpestření každodenní komunikace prostřednictvím internetu a chytrých zařízení je vítané, ovšem komunikace pouze skrze tato moderní vylepšení ztrácí v mnoha ohledech na hodnotě. A to především z toho důvodu, že psaná forma jazyka má své kouzlo, které mluvená forma jazyka nenabízí.

Obrázek 9: Animoji

5 KULTURA

5.1 Vymezení pojmu kultura

Pojem kultura pochází z latinského jazyka, ze slovního spojení agri cultura,⁶² jež v překladu znamená vzdělávání nebo také vývoj. Jeden z nejslavnějších římských filozofů Cicero díky svému pojetí filozofie, kterou označoval jako kulturu ducha, odstartoval pojmání kultury jako něčeho, co je spojené s lidskou vzdělaností.

Obecně je za kulturu považováno vše, co vytvořil člověk v průběhu svého historického vývoje. Pojem kultura zahrnuje všechny aspekty historického vývoje člověka, tedy produkty, morální hodnoty, zvyky či proměny povahy. Takto vytvořená kultura se předává z generace na generaci a každá z generací k vývoji kultury přispěje něčím novým. V souvislosti s touto diplomovou prací může být tedy za příspěvek současné generace ke kultuře považováno vytvoření nových technologií, jež umožňují elektronickou komunikaci. V návaznosti na to je možné považovat prostředí internetu za specifický druh kultury. Zároveň bezesporu platí, že komunikace ovlivňuje a vytváří kulturu. Kultura je tedy ve zkratce historicky vytvořeným prostorem, jež výrazně ovlivňuje a usměrňuje lidské chování a jednání.⁶³

5.2 Hofstede: software of the mind

Definice kultury a náhledů na její pojmání je celá řada. Velmi zajímavá je dle mého názoru koncepce, jež pojímá kulturu jako software mysli. Jejím autorem je Geert Hofstede, holandský vědec, jenž se zabývá pojmáním kultury napříč národy. Hofstede vymezuje pojetí kultury jako „*kolektivní naprogramování myšlení lidí, které odlišuje určitou skupinu či kategorii lidí od jiné*“.⁶⁴ Každý člověk v průběhu svého života rozšiřuje své kulturní pole o získané poznatky a dovednosti. On sám tedy kulturu považuje za něco naučeného, nikoli vrozeného.

Dále Hofstede považuje kulturu za kolektivní záležitost. V závislosti na tom definuje různé kulturní skupiny, přičemž své pojmání skupin vysvětluje dvojím způsobem. Skupiny mohou být definovány národnostně, regionálně nebo také sociologicky.

⁶² HOFSTEDÉ, G., *Kultury a organizace; Software lidské mysli*, s. 45.

⁶³ SVĚTLÍK, J. *Interkulturní marketing a komunikace v zemích EU*.

⁶⁴ HOFSTEDÉ, G., *Kultury a organizace; Software lidské mysli*, s. 45.

Příkladem národnostní skupiny mohou být Češi, regionální Utrechťané a sociologicky pojímané skupiny studenti. Lidé dle autora patří do rozdílných skupin a ve většině případů jsou součástí více skupin zároveň.

V souladu se svým tvrzením, že kultura je něčím, co se lidé učí v průběhu života, nahlíží Hofstede na kulturu jako na myšlenkové neprogramování.⁶⁵ Přesto ale nechává prostor i vrozeným vlastnostem, jež nazývá lidskou přirozeností.

Hofstede také definuje pojem kulturního relativismu. Uvádí, že neexistují žádné vědecké normy, které by jednu kulturní skupinu nadřazovaly nějaké jiné. Kulturní relativismus dle něj potvrzuje, že žádná z kultur nemá absolutní kritéria pro posuzování, zda je jiná kultura nižší či vyšší.⁶⁶

5.3 Emoji jako kultura

Specifickou kulturní kategorií mohou být i osoby komunikující prostřednictvím internetu. Jde o uskupení lidí, jehož součástí mohou být studenti, Češi, Američané či Moravané. Kategorii lidí vždy spojuje společný zájem, názor či víra. V případě elektronické komunikace to mohou být znalosti v oblasti počítačové gramotnosti. Stejně tak může být za samostatnou kulturu považována skupina uživatelů, která do svých komunikačních sdělení připojuje jako doplněk emoji, popřípadě komunikuje především prostřednictvím emoji. I tato skupina je specifická jedním společným zájmem uživatelů a tím, že nepojímá všechny obyvatele světa.

Za členy kulturní kategorie, jež má svá specifika v používání emoji, můžeme považovat především uživatele mladší 30 let, ovšem tato věková hranice nemusí být podmínkou. Stejně tak jako kulturní skupina studentů není omezená věkem, nemá toto omezení nutně ani skupina uživatelů emoji. Stejným způsobem by se dalo uvažovat i o jiných kritériích: komunikace pomocí smajlíků je spojována pouze s neformální komunikací, především mezi přáteli či členy rodiny, avšak ani tato hranice není tak ostrá, jak ji mnozí vnímají. Kultura emoji postupně prosakuje i do obchodní či administrativní komunikace. Hlavním důvodem může být fakt, že většina uživatelů chápe emoji jako přátelské symboly, které mohou i čistě administrativní komunikaci lehce odlehčit.

⁶⁵ HOFSTEDE, G., *Kultury a organizace; Software lidské mysli*, s. 51.

⁶⁶ Tamtéž, s. 60.

Aplikace Hofstedeho chápání kultury na kulturu emoji tedy pouze podporuje jeho tezi, že za kulturní kategorii může být považována každá skupina lidí, jež se v nějakých ohledech odlišuje od jiné. Zároveň ukazuje, že provázanost mezi různými skupinami je naprosto běžná. Může existovat jedna kulturní skupina napříč různými věkovými kategoriemi či kulturní skupina vrstevníků, kteří mohou být členy různých kulturních kategorií.

Jedním z motivů pro vytvoření emoji knihoven bylo usnadnění komunikace mezi lidmi. Každý z nás, když má na výběr, si ze dvou možností vždy vybere tu jednodušší. Hlavním důvodem bývá bezesporu úspora času. I dnes, v době, kdy jsou emoji na vrcholu, máme stále na výběr. Volíme mezi komunikací mluvenou, psanou či prostřednictvím emoji a stále se zvyšuje počet kategorií lidí, kteří volí častěji poslední z možností.

Vezmeme-li v potaz, že kultura emoji byla vytvořena pro zjednodušení komunikace, lze tvrdit, že se inspirovala filozofickým směrem z oblasti etiky utilitarismu. Utilitarismus je charakterizován jako filozofický a etický směr, jehož hlavním cílem je zajištění co nejvíce užitku pro co největší počet lidí.⁶⁷ To je i ideou emoji: zprostředkovat co největší skupině lidí co nejrychlejší a nejefektivnější komunikaci. Otázka, zda jde skutečně o užitečnou a efektivní komunikaci, bude řešena v jedné z kapitol v hlavní stati této diplomové práce.

⁶⁷ Mill, J. S. *Utilitarismus*. kap. I., § 2.

6 EMOCE

Emoce jsou charakterizovány jako jakákoliv vědomá zkušenost, která vykazuje intenzivní duševní činnost a je spojena s pocity libosti či nelibosti.⁶⁸ Jedním z hlavních znaků, podle nichž poznáme projev emocí, je bezesporu mimika. Právě mimika a fyziologické projevy obličeje jsou hlavní faktory ukazující na probíhající emoční procesy. V určitých částech obličeje se emoce projevují výrazněji, mezi ně může patřit například oblast očí a rtů. V důsledku tohoto faktu je při výrobě emoji pozornost soustředěna právě na tyto dvě zmíněné oblasti. Mezi základní emoce patří štěstí, smutek, překvapení, strach, hněv, zájem a znechucení.

Dělení emocí je různorodé. V zásadě se emoce dají rozdělit do dvou skupin, a to na emoce přirozené a emoce hrané. Jiné dělení je již složitější: dělí emoce na afekty, nálady a vášně.⁶⁹ Afekty jsou charakterizovány jako prudké emoce, jako reakce na podněty, které nejsou nijak vědomě vyvolány. Oproti tomu nálady jsou emocemi vědomými. Mohou být považovány za druhý stupeň afektů, jelikož po afektu vždy v člověku zůstane nějaká nálada. Nálady tedy mohou být definovány jako určitá duševní rozpoložení člověka. Posledním typem lidského emočního aparátu je vášně, která je velmi silným emočním prožitkem.⁷⁰ Vášně nejsou krátkodobými emočními stavy, jako je tomu u afektů a nálad; vášně má oproti nim vysokou intenzitu a má moc člověka přetvářet.

Dalším z dělení je rozdělení emocí na dvě větve, a to na emoce nižší a emoce vyšší. Emoce nižší jsou spojeny s instinkty a pudy, a tedy s uspokojováním základních potřeb. Mezi základní emoce nižšího stupně lze řadit například pocit hladu a bolesti, pláč či leknutí. Mohou vyvolat krátké vzplanutí, stejně jako dlouhodobý emoční stav. U emocí vyšších je to o něco složitější, neboť ty úzce souvisejí s morálními postoji a jednáním. Nejsou vrozené, lidé je získávají v průběhu života, a jsou to ty emoce, jež utvářejí každého člověka jako samostatnou a jedinečnou osobnost.

6.1 Emoční inteligence

Emoční inteligence člověka slouží k ovládnutí a zpracovávání vlastních emocí, rozpoznávání emocí druhých a práci s nimi. Díky emoční inteligenci jsme schopni

⁶⁸ NAKONEČNÝ, M. *Lidské emoce*. s. 45.

⁶⁹ Tamtéž, s. 47.

⁷⁰ Tamtéž, s. 48.

rozpoznat emoce u druhých, vyhodnocovat, zda jsou kladné či záporné a umět tomu přizpůsobit své vlastní. Koncept emoční inteligence je v psychologii poměrně mladý.

Jednu z nejpropracovanějších koncepcí současnosti nabízí psychologové John Mayer a Peter Salovey. Ti charakterizují emoční inteligenci jako schopnost zpracovávání vlastních emocí i emocí ostatních lidí a využití těchto poznatků k přizpůsobení svého myšlení a chování.⁷¹ Osoby s vysokou emoční inteligencí mají tedy schopnost řídit své vlastní emoce a tím ovládat své adaptivní funkce. Mayer a Salovey vytvořili 16stupňový model emoční inteligence, který mapuje vývoj od dětství až do dospělosti. Tento model se skládá ze čtyř hlavních větví⁷²:

- schopnost vnímat emoce své a emoce ostatních,
- schopnost využít emoce k ulehčení myšlení,
- schopnost porozumět emocím a signálům přenášeným emocemi,
- schopnost řídit emoce tak, aby dopomohly dosažení cílů.

První dvě větve autoři označují jako emoční inteligenci, další dvě jako strategickou emoční inteligenci.⁷³ V souladu s tímto dělením se domnívám, že uživatelé emoji musí dosahovat minimálně prvních třech větví emoční inteligence. Schopnost umět číst ve vlastních emocích i emocích svého komunikačního partnera a schopnost vcítění se do jeho situace je základem pro správný průběh komunikace. Vnímání minimálně sedmi základních emocí má většina lidí obvykle stejné, odchylky jsou jen velmi malé. Mohlo by se tedy zdát, že u lidí s vysokou emoční inteligencí nedorozumění v oblasti vyjádření emocí nemůže nastat. Jak však ukazují výsledky dotazníků, pouze tento faktor nestačí – dalším velmi důležitým faktorem pro vyložení emoce vtisknuté do sdělení je kontext.

6.2 Charakteristika emocí na základě dotazníkového šetření

V této podkapitole bude představeno třináct emocí⁷⁴, které sloužily jako odpovědi v dotazníkovém šetření v otázkách týkajících se emocí vyjadřovaných prostřednictvím emoji. Čtrnáctá z odpovědí byla možnost, kdy uživatelé o emoci rozhodují na základě

⁷¹ NAKONEČNÝ, M. *Lidské emoce*. s. 115.

⁷² Tamtéž.

⁷³ Tamtéž.

⁷⁴ Žádná odborná literatura nenabízí možná rozdělení či vysvětlení, proto je tento výčet vlastním přínosem autorky této práce.

kontextu celého sdělení. Emoce byly vybrány náhodně tak, aby korespondovaly s charakteristikami vybraných emoji na Emojipedia.org.

- Radost – Bývá charakterizována jako kladná reakce na úspěch. Jde o příjemný pocit, jenž bývá často doprovázen nějakou motorickou aktivitou.⁷⁵ Bývá často spojován s pocitem štěstí.
- Pobavení – Může být reakcí na vtip či vtipnou situaci, ale nijak nesouvisí s pocitem štěstí.
- Vztek – Je považován za nejnebezpečnější emoci. Nižší forma vzteku nazývaná hněv zahrnuje pocity nelibosti, odporu či podráždění. Lidé ve vzteku většinou říkají a dělají věci, které by v klidném stavu neudělali. U vzteku se nejedná pouze o duševní stav, jde také o stav, který působí na fyziologickou stránku člověka.⁷⁶
- Strach – Je považován za stejně silnou emoci jako vztek. Bývá definován jako emoce vyvolaná hrozícím nebezpečím, avšak u každého člověka je projev strachu velmi individuální záležitostí. Při dlouhodobém působení na lidskou psychiku může mít destruktivní účinky.⁷⁷
- Potěšení – Je emoci související s pocitem radosti. Vzniká jako reakce na hezký zážitek nebo milé slovo od druhého člověka.
- Pohrdání – Tato negativní emoce je výrazem nesouhlasu s druhou osobou, s jejími názory. Jde o výraz nelibosti.
- Zalíbení – Pocity zalíbení souvisejí s láskou a zamilovaností. Jde o projevení zájmu o druhou osobu.

⁷⁵ NAKONEČNÝ, M. *Lidské emoce*. s. 247.

⁷⁶ Tamtéž, s. 248.

⁷⁷ Tamtéž.

- Smutek – Bývá považován za jednu z dlouhodobě trvajících emocí. Smutek s sebou přináší pocity bezmoci, samoty, ztráty sebedůvěry a má také dopad na zdravotní stav.⁷⁸
- Velký smích – Smích je u člověka projevem kladné emoce. Často bývá reakcí na komickou záležitost.⁷⁹ Velký smích může skutečně značit humornou situaci, ale dle mého může být spojen též s pocity radosti či potěšení.
- Výsměch – Je další z negativních emocí. Jde o povýšený projev nelibosti a nesouhlasu s názorem či postojem druhého.
- Zamilovanost – Autoři pocity lásky a zamilovanosti často oddělují. Zamilovanost je dle nich pocit okouzlení a přílišného zaujetí druhou osobou.⁸⁰
- Důvěra – Je charakterizována jako „*typ postoje a zároveň mezilidského vztahu, který vyvolává pocit jistoty plynoucí z přesvědčení, že partner komunikace (osoba, instituce) splní určitá očekávání*“.⁸¹
- Dojetí – Pocity dojetí přicházejí jako reakce na hezký a velmi silný emotivní zážitek.

V souvislosti s tím, jak těžké je získat odbornou definici výše zmíněných emocí, je možné, že lidé s emocemi neumějí zacházet. Mají problém je rozpoznat v osobním kontaktu, takže je pak těžko poznají a určí při elektronické komunikaci prostřednictvím emoji. Pro všechny z výše uvedených emocí nebylo možné získat definice z odborné literatury, proto jsou jejich popisy výstupem autorky.

⁷⁸ NAKONEČNÝ, Milan. *Lidské emoce*. s. 314.

⁷⁹ NEŠPOR, K. *Pozitivní emoce, smích, laskavost a klinická medicína*, s. 11.

⁸⁰ NAKONEČNÝ, Milan. *Lidské emoce*. s. 314.

⁸¹ Tamtéž.

7 ELEKTRONICKÁ KOMUNIKACE

Za elektronickou psanou komunikaci se považuje ten druh komunikace, který se neobejde bez technických zařízení, mezi něž se řadí například notebook, tablet či mobilní telefon. Jako první definoval elektronickou komunikaci Joseph A. DeVito, a to následovně: „*Počítačem zprostředkovaná komunikace (CMC) je jakákoli forma komunikace mezi dvěma nebo více jednotlivými lidmi, kteří na sebe navzájem působí a/nebo se navzájem ovlivňují prostřednictvím oddělených počítačů.*“⁸² Všeobecně se tato definice vztahuje na „*rozhovory prostřednictvím e-mailu, videa, audia nebo textů, dále na bulletinové vývěsky, e-mailové seznamy, instant messaging a videohry pro více účastníků*“.⁸³ Právě mobilní telefony jsou k internetové komunikaci používány v dnešní době nejvíce, a to především proto, že jsou součástí našich životů a my bez nich neuděláme jediný pohyb. Pro mobilní telefony jsou dnes k dispozici aplikace (např. iMessages, Messenger, WhatsApp), skrze něž se dá komunikovat. Další elektronická komunikace může probíhat prostřednictvím e-mailu anebo programů, které poskytují firmy svým zaměstnancům pro komunikaci mezi sebou.

Dalším z autorů, jež se zabývali virtuální komunikací, je sémiotik Jan Jiráček. Ten elektronickou komunikaci charakterizoval jako „*proces přenášení sdělení od nějakého zdroje (podavatele) k nějakému adresátovi (příjemci)*“.⁸⁴

7.1 Druhy elektronické komunikace

Jedním z velkých přínosů elektronické komunikace je možnost spojení se i na velkou vzdálenost a nezávisle na čase. Z tohoto časového hlediska můžeme elektronickou komunikaci rozdělit na dvě základní větve, a to na komunikaci synchronní a asynchronní.⁸⁵

Synchronní komunikace je komunikace probíhající v reálném čase. Mezi tento typ komunikace může patřit například telefonní hovor. Jde o komunikaci formou dialogu, a právě průběhem v reálném čase se přibližuje klasickému rozhovoru dvou osob stojících

⁸² DEVITO, J. A. *Základy mezilidské komunikace*. s. 30.

⁸³ Tamtéž, s. 33.

⁸⁴ JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ B. *Média a společnost*. s. 45.

⁸⁵ DEVITO, J. A. *Základy mezilidské komunikace*. s. 35.

proti sobě.⁸⁶ Na druhé straně asynchronní komunikace je na čase nezávislá. V jejím případě jde o dva komunikující objekty, které spolu nekomunikují přímo, ale komunikace probíhá prostřednictvím zpráv, které se ukládají na uživatelské zařízení a on si sdělení přečte až v momentě, kdy je on-line.⁸⁷

7.2 Vlastnosti elektronické komunikace

V této podkapitole bych ráda shrnula několik základních vlastností elektronické komunikace a zároveň vlastností, jež odlišují elektronickou komunikaci od komunikace tváří v tvář. I přes tyto odlišnosti je však důležité mít u elektronické komunikace neustále na mysli, že je to komunikace jako každá jiná a že je tedy potřeba chovat se stejně jako v případě komunikace přímé.⁸⁸

- Neomezenost místa – Internetová elektronická komunikace umožňuje komunikaci napříč různými kontinenty.
- Neomezenost času – Úzce souvisí s neomezeností místa, i přes vzdálenost je zpráva elektronicky poslána a doručena v několika málo sekundách.
- Anonymita – Týká se především sociálních sítí a diskuzních fór, kde uživatel nemusí mít účet založený na základě svých skutečných údajů. Tento aspekt je ale vnímán pouze jako velká nevýhoda elektronické komunikace.
- Počítačová gramotnost – Aby byl uživatel schopen správně využívat výhod elektronické komunikace, musí mít alespoň základní počítačovou gramotnost. Měl by být schopný se dobře orientovat v prostředí internetu a umět si od on-line světa udržovat dostatečný odstup, aby jeho pohyb v tomto prostředí nezasahoval do jeho reálného života.

⁸⁶ JÓZSOVÁ, N. *Trendy ve vývoji počítačem zprostředkované komunikace*. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/224885/ff_m/CMC_Jozsova_1.1.pdf.

⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸ KOPECKÝ, K. *Moderní trendy v e-komunikaci*. s. 59.

- Neutralizace statusu – Není to psaným pravidlem, ale v prostředí internetu dochází mezi uživateli ke stírání rozdílů. Tento aspekt je, stejně jako anonymita, vnímán jako velký nedostatek elektronické komunikace.

7.3 Výhody a nevýhody elektronické komunikace

O výhodách a úskalích internetové komunikace toho bylo řečeno hodně. Každý člověk je svobodný a má právo se rozhodnout, nakolik se nechá elektronickou komunikací pohltit. Mladí lidé si dle mého názoru život bez elektronické komunikace vůbec nedokážou představit. A my se jim nemůžeme divit vzhledem k tomu, že v této době vyrůstali. Zatímco starší lidé mohou považovat internetovou komunikaci za neosobní, teenageři dokážou přes internet poslat i taková sdělení, jaká by v situaci tváří v tvář pronést nedokázali. Pro jednoho může být tedy elektronická komunikace velkým přínosem, pro druhého spíše přítěží. Proto si některé výhody a nevýhody internetové komunikace představíme.

Začneme-li výhodami, jednou z největších je bezesporu fakt, že internetová komunikace nezná hranice a není časově náročná. Díky internetu a komunikačním programům je možné velmi rychle komunikovat na jakoukoliv vzdálenost.⁸⁹ Dopis, který šel z jednoho konce republiky na druhý i několik dní, postupně vystřídala SMS zpráva, jejíž doručení trvá několik desítek sekund. Zpráva přes některou z platforem využívajících internet dojde od adresáta k příjemci takřka okamžitě. Velkým přínosem se elektronická komunikace stala také pro výkon povolání, jejichž fungování je založeno na práci přes internet. Zaměstnancům to dovoluje vytvořit si kancelář nejen doma, ale v podstatě kdekoliv, kde je dostupnost internetového připojení.

Stále častěji diskutovaným tématem se však stává negativní složka elektronické komunikace. Prvním důvodem, který vede mnohé autory k odmítavému postoji ke komunikaci prostřednictvím internetu, je zjednodušování jazyka. Odpadá nutnost interpunkce a vznikají zkratková slova.⁹⁰ Druhým problémem je anonymita na internetu. Při zakládání účtu na sociálních sítích není ověřována identita, často bývají účty

⁸⁹ MALÝ, O, RYBKA M. *Jak komunikovat elektronicky*. s. 71.

⁹⁰ DEVITO, J. A. *Základy mezilidské komunikace*. s. 60.

zakládány pouze pod přezdívkou. To dává prostor pro šíření nevhodných či urážlivých zpráv.

Za výhodu i nevýhodu zároveň může být považována možnost rozhodnout si rychlost odpovědi. Je čistě na nás, kdy si zprávu zobrazíme a za jak dlouhý časový úsek budeme reagovat. Vzdálenost mezi komunikujícími subjekty také poskytuje možnost pronášet sdělení, kterých by uživatel při komunikaci tváří v tvář nebyl schopný. Zprávy mohou být kritičtější, více citově zbarvené, ale i upřímnější. Vše ovšem záleží na každém uživateli internetu – stejným způsobem, jakým sami rozhodujeme o své prezentaci v reálném životě, si volíme i tu virtuální.

I přes výčet kladů elektronické komunikace, jež převažují nad zápory, se jedno elektronické komunikaci odpustit nedá: navzdory veškerým pokrokům dnešní doby nemůže internetová komunikace nahradit osobní interakci s okolím. Elektronické komunikaci bude jednou provždy scházet oční kontakt, který nelze ničím nahradit. Pro internetovou komunikaci, jejímž dominantním prvkem je prostorová vzdálenost, je tedy nezbytné, aby měl člověk prostředek pro vyjádření svého názoru, úsudku, postoje nebo pocitu.⁹¹ Takovou složkou, nahrazující zmíněné aspekty komunikace naživo, se snaží být právě emoji.

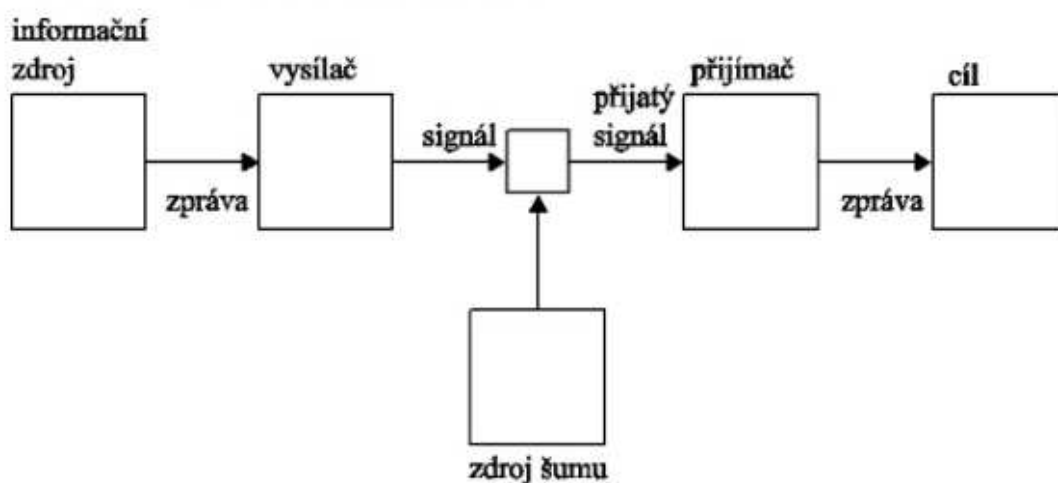
7.4 Komunikační model elektronické komunikace

Jedním ze základních komunikačních modelů, a pro tuto práci nejbližší, je komunikační model Shannona a Weavera z roku 1949. Oproti klasickým modelům komunikace je tento rozšířen o zařízení, jejichž prostřednictvím komunikace probíhá. Aby bylo možné tento model aplikovat na elektronickou komunikaci, musel by být poupraven, my si ale ve zkratce uvedeme krátký popis původního komunikačního modelu výše zmíněných autorů.

Shannonův a Weaverův komunikační model obsahuje celkem 6 složek. Komunikace začíná od informačního zdroje, jímž je člověk. Nosič transformuje zprávu do signálu, který je poté vyslán prostřednictvím kanálu směrem k příjemci. V klasické přímé komunikaci mohou být nosičem ústa toho, kdo informaci vysílá. Signálem jsou pak

⁹¹ MALÝ, O, RYBKA M. *Jak komunikovat elektronicky*. s. 71.

zvukové vlny procházející skrze kanál, kterým je v tomto případě vzduch a okolní prostředí.⁹² Příjímačem je v přímé komunikaci ucho toho, kdo se komunikace účastní. Dalším důležitým aspektem ovlivňujícím průběh komunikace je komunikační šum. Komunikační šum bývá definován jako něco, co se přidává ke sdělení na cestě od vysílače k přijímači.⁹³ Klasickým příkladem komunikačního šumu u rozhovoru dvou přáteli na ulici před školou může být například hluk projíždějící tramvaje či rozhovory lidí stojících okolo.

Obrázek 10: Shannonův a Weaverův model komunikace

Komunikační šumy lze rozdělit do třech základních skupin. První skupinou je technický komunikační šum. Jeho příkladem může být právě zmíněný hluk projíždějícího dopravního prostředku nebo hluk z ulice při konverzaci probíhající u otevřeného okna. Další skupinou je psychologický šum, kam lze zařadit stereotypy, předsudky či například očekávání, se kterými ke komunikaci přistupují její účastníci. Poslední skupinou je sémantický šum, jež nastává v případě, kdy jeden z komunikujících nerozumí symbolům použitým komunikačním partnerem.⁹⁴ K tomuto druhu komunikačních šumů by bylo možné zařadit emoji, jak bude rozvedeno v následující kapitole.

⁹² MALÝ, O, RYBKA M. *Jak komunikovat elektronicky*. s. 73.

⁹³ KOPECKÝ, K. *Moderní trendy v e-komunikaci*. s. 34.

⁹⁴ Tamtéž, s. 50.

7.5 Emoji jako komunikační šum

Emoji mohou být za komunikační šum považovány ze dvou důvodů. Jedním z nich je již zmíněný problém s rozdílností v zobrazování jednoho emoji na odlišných platformách. Existuje několik emoji, které při poslání mezi dvěma zařízeními odlišných výrobců skutečně změni svůj význam. Příkladem tohoto problému může být emoji „Grimacing Face“ 😬, který je součástí emoji knihovny produktů společnosti Apple. V případě poslání zprávy ze zařízení iPhone na zařízení, jež bylo vyrobeno jinou společností, dojde ke změně emoji jak po vizuální stránce, tak po stránce emoce, již má reprezentovat.

Obrázek 11: Odlišnosti v zobrazování emoji

Na jednom zařízení vidí uživatel vyobrazeného smajlíka vyjadřujícího neutrální emoce, zatímco na druhé straně je emoji vyjadřující emoce pozitivní, tedy smích či radost. Například mezi emoji, jež se zobrazí na zařízeních společnosti Apple a na zařízeních společnosti Samsung, je rozdíl tak znatelný, že každý ze smajlíků vyjadřuje něco zcela odlišného. I přes to, že vývojáři neustále pracují na zlepšování podmínek zobrazování a na vylepšování vizuální stránky emoji, která by vedla k co největší podobnosti u všech zařízení, tento problém stále přetrvává. V momentě, kdy se emoji zobrazí s touto rozdílností, změní se jeho emoční podtext, a to může vést k celkové změně kontextu komunikačního sdělení.

7.6 Emoji a jejich vliv na kontext sdělení

Kontext komunikačního sdělení může zahrnovat významovou souvislost slov, událostí a jevů.⁹⁵ Kontextem je míněno vše, co k textu či projevu náleží a co jako celek musí dávat smysl. Emoji mají schopnost měnit kontext sdělení, tentokrát však nejde o rozdílnost v zobrazování napříč platformami, ale o zvyklosti používání emoji uživateli. Neexistuje žádná norma či úzus, které by ohraničovaly pole užití konkrétního emoji. Stejně tak jako

⁹⁵MIKULÁŠTÍK, M. *Komunikační dovednosti v praxi*. s. 90.

se nijak neučíme jejich používání, neučíme se ani jejich vhodné či správné užití. Každý z uživatelů si vytváří svou vlastní emoji knihovnu, jež obsahuje jím nejpoužívanější emoji.

Emoji jsou vnímány jako doplněk elektronické textové komunikace, ale velmi často bývají užívány i jinak než jen jako podpoření emočního ladění celého sdělení. Velmi často uživatelé vloží do textové zprávy emoji, který celé sdělení přetransformuje do úplně jiné emoční nálady. Toto můžeme považovat za zábavnou hru, již nám smajlíci umožňují, a to díky dnešním emoji knihovnám, které obsahují znakové systémy vyjadřující snad všechny lidské emoce. Tímto způsobem se nám do textové komunikace, jež je spojením textu a určitého emoji, daří vměstnat i něco, co nahrazuje tón hlasu v klasické přímé komunikaci. Nejde však o tón v pravém slova smyslu, ale o něco abstraktního, co na adresáta sdělení vyskočí při čtení sdělení od vysílače.

Podle výsledků dotazníkového šetření se dá usuzovat, že k rozpoznání emoce, již emoji reprezentuje, je pro uživatele stěžejní kontext. Některé emoji jsou pro uživatele jasněji čitelné, některé hůře. O emočním ladění vybraného emoji tak může do určité míry rozhodovat sám uživatel. Z toho důvodu, že každý z komunikačních partnerů může mít jiné vnímání emoce určitého emoji, dochází během komunikace velmi často k nepochopení. Tyto omyly nastávají navzdory tomu, že ke všem emoji je na emojipedia.org krátké vysvětlení, které se snaží těmto nedorozuměním zabránit. Uživatelé ale těchto pravidel nedbají či je ve většině případů vůbec nečtou. Pravidla užívání těchto znakových symbolů si každý z uživatelů tvoří sám, popřípadě může být shody dosaženo mezi dvěma komunikačními partnery.

8 VYBRANÉ KOMUNIKAČNÍ PLATFORMY

V úvodu této kapitoly je důležité říci, že platformy využívajících emoji je mnohonásobně více, než zde bude představeno. Prostředí internetu je v dnešní době považováno za samostatný druh kultury. Elektronická komunikace a celkově pohyb v internetovém prostředí má svá vlastní pravidla. Být on-line dnes znamená být. V dnešní době chytrých telefonů a internetového přístupu prakticky odkudkoliv není problém být on-line během celého dne.

Záměrem této práce není podat výčet všech dostupných platform, které zobrazení emoji umožňují. Práce pouze umožní vhléd do těch nejvíce využívaných, jež budou v závěru této kapitoly podrobeny komparaci. Hlavním záměrem je také ukázat rozdíly v zobrazování emoji na vybraných platformách. To, jakým způsobem se vybraný emoji zobrazí, nezáleží pouze na užití platformě, ale také na operačním systému nainstalovaném v zařízení, jež uživatel používá. Již výše zmiňovaný Unicode Consortium zaručuje co největší míru sjednocení emoji, i přesto však dochází k rozdílům ve výsledné vizuální podobě. Tyto rozdíly však nejsou nijak zásadní – právě Unicode zajišťuje, aby emoce reprezentovaná určitým emoji zůstala zachována.

V této části diplomové práce bude nejcitovanějším zdrojem internetová encyklopedie emojipedia.org, která je sborníkem všech emoji spolu s jejich drobným popisem. Současně poskytuje všem uživatelům možnost seznámit se se všemi dostupnými platformami a všemi emoji a umožňuje náhled na odlišnosti ve vyobrazení napříč všemi platformami i operačními systémy.

8.1 E-mail

E-mail byl prvním prostředkem pro elektronickou komunikaci. I přes neuvěřitelně rychlý a rozsáhlý rozkvět sociálních sítí a vývoj aplikací pro elektronickou komunikaci je e-mail stále nejpoužívanější platformou pro elektronickou komunikaci vůbec. Je tomu tak především z toho důvodu, že prostřednictvím e-mailu dnes probíhá veškerá obchodní a administrativní komunikace. Vznik e-mailu bezesporu zčásti nahradil klasické dopisy. Existuje nepřehledné množství poskytovatelů e-mailových účtů, u nás je za jeden z nejznámějších a nejvyužívanějších označován poskytovatel Seznam.cz.

Komunikace prostřednictvím e-mailu se velmi odlišuje od komunikace zprostředkované sociálními sítěmi. Komunikační prostředí e-mailu si zachovává vizuální stránku klasických dopisů, e-mailová sdělení se skládají z hlavičky a těla.

Do hlavičky musí uživatel vždy zadat e-mailovou adresu svého komunikačního partnera (popřípadě partnerů) a poté také předmět zprávy, jež adresát (nebo adresáti) uvidí jako první. Jde o krátké shrnutí účelu zprávy. Tělo e-mailu je pak už samo komunikační sdělení. Dříve byl počet znaků, jež mohla zpráva obsahovat, omezen, ale v dnešní době může být zpráva dlouhá tak, jak uživatel potřebuje, a může také obsahovat přílohy v podobě textových či jiných souborů, obrázků nebo odkazů na webovou stránku. Na konci komunikačního sdělení uživatelé vždy uvádí svůj podpis spolu s přáním hezkého dne či poděkováním za brzkou odpověď.

Emoji však nejsou záležitostí e-mailové komunikace. Žádný z poskytovatelů nemá své vlastní emoji knihovny. Znaky reprodukcující emoce jsou však dostupné i zde, a to ve formě emotikonů. I přes fakt, že e-mailová komunikace je v dnešní době spíše obchodní či administrativní záležitostí, se ani tyto zprávy projevům emocí nevyhnou. Navzdory tomu, že e-mailové schránky neposkytují vlastní emoji knihovny a slouží tedy spíše k vážnější elektronické komunikaci, v dotazníku se jejich užívání umístilo na druhém místě, hned za platformou Facebooku Messenger.

8.2 Apple – iOS

Společností, jež přináší každý rok několik aktualizací emoji a má na svých zařízeních bezesporu nejširší knihovnu emoji, je společnost Apple. Zakladateli jsou Steve Jobs, Steve Wozniak a Roland Wayne. Klávesnici s emoji má uživatel k dispozici na všech produktech této společnosti, ať jde o iPhone, iPad, iPod, Apple Watch, MacBook či dokonce Apple TV. Založení společnosti se datuje do roku 1976, kdy se specializovala pouze na hardware a software. Pro mou práci je ale důležitější zlom, jež nastal 9. ledna 2007, kdy byl světu představen první chytrý telefon této společnosti, iPhone.

iPhone je definován jako produkt, který kombinuje funkce mobilního telefonu, fotoaparátu a multimediálního přehrávače a především slouží jako zařízení pro mobilní

komunikaci s internetem.⁹⁶ Již díky těmto funkcím se mobilní telefon této společnosti dostal daleko před konkurenční společností. Navíc již do tohoto chytrého telefonu byla instalována sada prvních emoji, čímž se společnost Apple chtěla vyrovnat japonským společností, jež emoji na mobilních platformách používaly již dříve. V prvopočátcích byly emoji přístupné pouze v japonských zemích, což se díky šikovnosti hackerů brzy změnilo a poté již nic nebránilo jejich rozšíření po celém světě. Od roku 2011 jsou emoji na zařízeních od Apple dostupné na všech kontinentech.⁹⁷

V roce 2011 došlo také k rozšíření emoji knihoven do ostatních zařízení Apple, takže uživatelé mohli smajlíky začít využívat i na osobních počítačích, a to ve stejné podobě jako na mobilních telefonech. Aby to společnost Apple dovedla k ještě větší dokonalosti, naprogramovala do svých zařízeních Mac dokonce speciální panel pro tvorbu emoji s názvem Apple Color Emoji.⁹⁸

Emoji vytvořené společností Apple je možné vidět v pravé podobě pouze na jejich zařízeních, především v aplikaci iMessage, což je v podstatě zasilání SMS zpráv prostřednictvím internetu mezi zařízeními s operačním systémem iOS. Jedinou výjimkou, kde je možné zobrazení originální vizuální podoby emoji mimo produkty a programy od Apple, je aplikace WhatsApp, která umožňuje stejné zobrazení i pro produkty podporující operační systém Android.⁹⁹

Společnost Apple pro svá zařízení vydává aktualizace několikrát do roka. Novější verze emoji vychází zpravidla jednou za rok. Pokaždé je rozšíření emoji knihovny velmi znatelné a vychází z průzkumů zaměřených na potřeby a přání uživatelů. Právě letošní rok má přinést aktualizace v podobě emoji, které budou zase o kousek podobnější

⁹⁶ NAUMANN, F. *Dějiny informatiky: od abaku k internetu*. s. 283–307.

⁹⁷ PRICE, R. *This 31-year-old Australian accidentally built a huge empire by cataloging all the world's emojis*. Dostupné z: <http://uk.businessinsider.com/emojipedia-jeremy-burge-emoji-encyclopedia-profile-2016-1>.

⁹⁸ DAVIS, M, EDBERG P. *Unicode emoji*. Dostupné z: <http://www.unicode.org/reports/tr51/proposed.html>.

⁹⁹ Tamtéž.

reálnému životu. Mají tedy obsahovat například dlouho očekávané emoji lidí se zrzavými či šedivými vlasy, několik nových emoji zvířat, jídla či částí lidského těla.

Obrázek 12: Emoji sada Apple

8.3 Android

Operační systém Android byl vyvinut společností Google. Jeho logem je malý zelený robot. Byl vytvořen a uzpůsoben pro fungování na mobilních telefonech, a proto ho v dnešní době využívá ve svých produktech vícero výrobců. Právě tento fakt dělá z operačního systému Android druhý nejpoužívanější a nejrozšířenější operační systém na světě. Spolu s iOS od společnosti Apple zauímají první dvě příčky ve světovém žebříčku. Tento operační systém má vlastní emoji knihovnu s názvem Google Noto image, která vznikla v roce 2012.¹⁰⁰ Zprvu nabízela knihovna emoji pouze v černobílém provedení, což se změnilo s aktualizací systému na verzi 4.4. Všechny následující aktualizace postupně přinášely emoji stále více a více přizpůsobené člověku.¹⁰¹

Důležitou změnu v oblasti emoji prodělal systém Android v roce 2015, kdy začal využívat kódovací systém Unicode ve verzi 8.0 a své emoji posunul blíž k těm navrženým společností Apple. Tento krok je dle mého názoru velmi zásadní z toho důvodu, že zvyšování podobnosti emoji různých platforem vede k postupnému sjednocení, což by mohlo v následujících letech odstranit překážku v podobě rozdílného chápání emoce daného emoji. Postupně s dalšími verzemi systému Android přicházely stále polidštěnější

¹⁰⁰ DAVIS, M, EDBERG P. *Unicode emoji*. Dostupné z: <http://www.unicode.org/reports/tr51/proposed.html>.

¹⁰¹ *Emojis on android*. EmojiBase! Dostupné z: <https://www.emojibase.com/emojis-on-android>.

emoji, jako tomu bylo u emoji společnosti Apple. Poslední verzi operačního systému od společnosti Google je verze 8.0, která rozšířila emoji knihovnu o modifikátor pohlaví.¹⁰²

I přes stále větší podobnost emoji těchto dvou velkých platforem je důležité zmínit a ukázat, že jejich vizuální stránka se stále v mnohém liší. Emoji různých výrobců nikdy nebudou a ani nemohou vypadat naprosto stejně, důležité jsou ale podobné rysy, které zaručí stejné porozumění emoce, již reprezentují.

Je důležité si také uvést, že ani jednotný operační systém nezaručí identičnost emoji. Jak bylo zmíněno výše, operační systém Android je podporován na zařízeních různých výrobců, jako jsou například společnosti Samsung, Huawei či Xiaomi. Každý z výrobců do svých zařízení implementuje vlastní emoji knihovnu, která má zase svá specifika a zaručuje jednotné zobrazení pouze na zařízeních stejného výrobce.

Obrázek 13: Emoji sada Android

8.4 Facebook

Facebook již není operačním systémem, ani společností, jež vyrábí chytrá zařízení umožňující elektronickou komunikaci, ale jde o sociální síť. Zároveň je Facebook výrobcem aplikace pro internetovou komunikaci s názvem Messenger, jež je bezpodmínečně jednou z nejrozšířenějších a nejvyužívanějších aplikací pro on-line komunikaci na celém světě. Sociální síť Facebook byla spuštěna roku 2004 jejím zakladatelem Markem Zuckerbergem a jeho spolužáky. Ti začali na vývoji webové stránky pracovat již během studií na vysoké škole. Již v září roku 2012 měl Facebooku více než miliardu aktivních uživatelů.¹⁰³

¹⁰² Google Emoji List — Emojis for Android, Hangouts, and ChromeOS. Emojipedia. Dostupné z: <http://emojipedia.org/google/>.

¹⁰³ MALÝ O, RYBKA M. *Jak komunikovat elektronicky*. s. 78.

Vstup do světa této sociální sítě začíná založením osobního účtu, kde uživatel uvede své jméno, příjmení a přidá svou profilovou fotografii. Základní stavební jednotkou Facebooku je spojení mezi dvěma uživateli. Pokud jeden z uživatelů prostřednictvím této platformy něco sdílí, je důležité, aby na druhém konci byl někdo, kdo k tomu může přidat zpětnou vazbu. Na tomto principu fungují veškeré veřejné internetové diskuze.

Zásadní věcí je, že Facebook lze používat dvojím způsobem. Zprv jako internetovou stránku otevřenou přes webový prohlížeč, a v tomto případě bude uživatelům dostupná sada emoji vytvořená pro tuto sociální síť. Druhou variantou je používat Facebook prostřednictvím aplikace stažené do mobilního telefonu. V tomto případě je dostupná ta knihovna emoji, jež náleží zařízení, na němž je aplikace spuštěná. Znamená to tedy, že pokud si uživatel prohlíží Facebookovou stránku na svém zařízení iPhone, je mu dostupná sada emoji od společnosti Apple. Platforma Facebook dala za vznik emoji zvednutého palce, který se do dnes drží na výsadní pozici v četnosti používání emoji. Vznikl z možnosti kladné reakce na příspěvek „to se mi líbí“. Emoji zvednutého palce byl nejdříve uzpůsoben pouze k reagování na příspěvky, až později byla zařazen do knihovny emoji.

Prostřednictvím Facebooku uživatelé sdílejí a komentují své příspěvky, stejně jako příspěvky svých přátel. V návaznosti na to sociální síť poskytuje dvě sady emoji. Jednou z nich je klasická sada emoji, kterou lze dávat k příspěvkům formou komentáře. Druhou je sada sedmi „oživlých“ emoji, jež je možné přidávat k příspěvkům jako rychlou reakci beze slov.¹⁰⁴ Tyto reakční emoji nepodléhají kódovacímu systému Unicode.

Elektronická komunikace na Facebooku může probíhat různými způsoby. Konverzace mohou být veřejné, poloveřejné (tzn. viditelnost příspěvků pouze pro okruh schválených přátel), nebo zcela soukromé. Soukromou konverzaci, probíhající nejčastěji mezi dvěma účastníky, zajišťuje platforma Messenger.

¹⁰⁴ *Facebook Emoji List* — All emojis for Facebook. Emojipedia. Dostupné z: <http://emojipedia.org/facebook/>.

Obrázek 14: Emoji sada Facebook

8.4.1 Messenger

Pro soukromou komunikaci mezi dvěma či více uživateli je uzpůsobena aplikace Messenger. Jde o softwarovou aplikaci, kterou je možné nainstalovat do každého mobilního telefonu nezávisle na tom, jaký operační systém používá. Původně byla tato aplikace dostupná pouze jako Facebook Chat a byla součástí sociální sítě, samostatnou aplikací pro zasílání zpráv se stal Messenger v roce 2011.¹⁰⁵ Co se týká emoji, podléhají stejnému pravidlu jako samotná sociální síť Facebook. Znamená to tedy, že knihovna emoji vytvořená pro Messenger je dostupná pouze tehdy, pokud je tato aplikace spuštěna přes webový prohlížeč. A aby toho nebylo málo, aplikace Messenger má vlastní sadu emoji, která je opět trochu odlišná od sady emoji na sociální síti Facebook.

Sada emoji náležející aplikaci Messenger obsahuje celkem osm kategorií, od klasických usmívajících se obličejů až po emoji zastupující státní vlajky. Rozdělením do několika kategorií podle druhů emoji se tato sada, stejně jako sada emoji Facebooku, velmi nápadně podobá knihovně emoji na zařízeních společnosti Apple. Ta má ovšem kategorií daleko více a vizuální stránku detailněji propracovanou. Emoji na tomto komunikačním médiu mají stále žlutý tón pleti, stejně tak emoji reprezentující jídlo či zvířata připomínají spíše kreslené obrázky než reálnou podobu dané věci.

Kromě vlastní knihovny emoji nabízí aplikace Messenger posílání samolepek, gifů či umožňuje hraní her mezi dvěma on-line uživateli. Co se týče samolepek, jde o obrázky, které lze poslat jako reakci na zprávu. Dle mého názoru jsou velmi často prosty nějakého zvláštního sdělení a v dnešní době jsou asi překonanou záležitostí, a to především kvůli

¹⁰⁵ MALÝ O, RYBKA M. *Jak komunikovat elektronicky*. s. 98.

gifům. Gify lze přirovnat k velmi krátkým videím, jež mohou obsahovat též text. Mají daleko větší výpovědní hodnotu než samolepky a velmi často jsou vnímány jako prostředek pro vměštnání ironie či sarkasmu do konverzace. Průkopníkem v jejich posílání je právě aplikace Messenger, ale dnes tuto službu nabízí například též iMessage společnosti Apple.

Obrázek 15: Emoji sada Facebook Messenger

8.5 Instagram

Instagram je další ze sociálních sítí, kterou fenomén emoji zcela pohltil. Vlastníkem je společnost Facebook a původními zakladateli jsou Kevin Systrom a Mike Krieger. Aplikace byla spuštěna v roce 2010. Instagram jako jediná sociální síť nemá vlastní knihovnu smajlíků – funguje totiž jako aplikace do mobilních zařízení a právě podle toho, na kterém zařízení je spuštěna, je nám nabízena sada emoji.¹⁰⁶ Tento způsob má jednu zásadní nevýhodu, které pramení z faktu, že některé emoji, jež obsahuje knihovna určitého operačního systému, není možné zobrazit na zařízeních s odlišným operačním systémem. Největší problém je v tomto případě s emoji od společnosti Apple, jelikož ty obsahují nespočet emoji znaků, pro které jiný operační systém nemá své zástupce. V tomto případě se uživatel, jehož zařízení nepodporuje operační systém iOS, zobrazí například pouze černý čtvereček či otazník.

Prostřednictvím této sociální sítě je možné sdílení fotografií a prohlížení a komentování příspěvků ostatních uživatelů. Každý z uživatelů může na svém účtu ke sdílenému příspěvku napsat krátký komentář, jež má sloužit jako popis sdílené fotografie. Velmi často tyto popisy nahrazují právě emoji. Podle průzkumu došlo na Instagramu od roku

¹⁰⁶ *Instagram Emoji List* — Emojis for Instagram. Emojipedia. Dostupné z: <http://emojipedia.org/instagram/>.

2011 do roku 2015 k masivnímu nárůstu nahrazování slov znaky emoji.¹⁰⁷ Je to právě díky postupu od klasického usmívajícího se obličejce k emoji, jež dokážou zastoupit popis situace či věci. Další z průzkumů, tentokrát z roku 2016, zaprvé potvrzuje nárůst počtu uživatelů Instagramu, zadruhé konstatuje stále vyšší četnost využívání emoji.¹⁰⁸ Během tohoto průzkumu byla také provedena analýza nejčastěji užívaných emoji, z nichž první příčku obsadil emoji reprezentující fotoaparát.¹⁰⁹

Kromě emoji uživatelé Instagramu pod své příspěvky přidávají hashtagy, díky nimž si mohou ostatní uživatelé vyhledat fotografie obsahující stejný popis. Před hashtag musí být vždy napsána mřížka „#“ a poté následuje slovo, jež sdílený příspěvek vystihuje. Hashtag může být tedy chápán jako klíčové slovo.

8.6 Twitter

Twitter je sociální síť, na níž uživatelé komunikují prostřednictvím příspěvků známých jako „tweety“. Tyto příspěvky mají omezený rozsah, který je aktuálně ohraničen počtem 280 znaků. Příspěvatelem na Twitteru může být pouze registrovaný uživatel, stejně jako je tomu na sociální síti Facebook. Twitter je ale na rozdíl od platformy Facebook otevřenou sociální sítí, což znamená, že na ni mají přístup i neregistrovaní uživatelé, kteří ale mohou příspěvky pouze číst, jakákoliv reakce je jim odepřena. Tato platforma je nejvyužívanější sociální sítí veřejných osobností, politiků či umělců.

Platforma Twitter má stejně jako ostatní sociální sítě svou vlastní knihovnu emoji, která je však kompatibilní s ostatními platformami.¹¹⁰ Knihovna nese název Twemoji a její první verze byla uvedena do provozu v roce 2014. Stejně jako u všech výše zmíněných platform i zde se postupně žluté obličejce vyvinuly do humánnější podoby. Twitter se vzhledem ke své rozšířenosti snaží o absolutní kompatibilitu s ostatními platformami,

¹⁰⁷ *Emojineering Part 1: Machine Learning for Emoji Trends*. In: *Emojineering*.instagram. Dostupné z: <https://engineering.instagram.com/emojineering-part-1-machine-learning-for-emoji-trendsmachine-learning-for-emoji-trends-7f5f9cb979ad>.

¹⁰⁸ GOTTKE, J. *Instagram Emoji Study – Emojis lead to higher interactions*. Dostupné z: <https://www.quintly.com/blog/2017/01/instagram-emoji-study-higher-interactions/>.

¹⁰⁹ Tamtéž.

¹¹⁰ *Twitter Twemoji 2.2.3 Emoji List*. Emojipedia. Dostupné z: <http://emojipedia.org/twitter/twemoji-2.2.3/>.

proto podporuje zobrazení i ostatních emoji sad. Aktuální verze emoji knihovny Twemoji má 2 420 znaků.¹¹¹

Twitter je sociální síť, jež je nejvíce využívána známými osobnostmi, politickými činiteli či blogery. Jedním z nejznámějších případů, kdy byl emoji použit politickým činitelem, jsou loňské prezidentské volby v USA. Hillary Clinton během své předvolební kampaně cílila především na mladé voliče, hlavní body její kampaně se týkaly právě zlepšení podmínek pro studenty na univerzitách. Za tímto účelem se Hillary Clinton rozhodla oslovit mladé lidi pomocí příspěvku na svém twitterovém účtu, kde se jim prostřednictvím použití emoji chtěla co nejvíce přiblížit. Uveřejnila tedy příspěvek, kde se studentů dotazovala, jaké mají pocity ze studentských půjček na svá univerzitní studia. Zároveň je vyzvala, aby odpovídali prostřednictvím třech vybraných emoji, podle toho, co jejich pocity nejlépe vyjádří. Tento počín však nedosáhl úspěchu, jakého nejspíš celý realizační tým Hillary Clinton očekával. Odpovědělo jen velmi málo studentů, většina ostatních komentářů byla spíše kritikou osoby prezidentské kandidátky.

Obrázek 16: Emoji sada Twitter

8.7 Skype

V dnešní době již méně využívaný Skype je platformou, která měla původně sloužit, a byla první takovou aplikací, k telefonování prostřednictvím internetu. Od samého začátku ale nabízela také prostor pro komunikaci psanou. Od ostatních zmíněných platforem se Skype odlišuje způsobem vytváření emoji. Samozřejmě i tato aplikace nabízí svou vlastní emoji knihovnu, ze které uživatel celkem snadno vybere smajlíka, jenž podpoří jeho sdělení. Avšak v dřívější době, kdy nebylo samozřejmostí, že každá

¹¹¹ Twemoji 2.0 Emoji Changelog. In: Emojipedia Blog. Dostupné z: <http://blog.emojipedia.org/twemoji-2-0-emoji-changelog/>.

z platformem nabízela i emoji knihovnu, fungovalo tvoření emoji na Skypu pomocí psaného slova.

Uživatel, jenž se rozhodl zakomponovat emoji do svého sdělení, musel napsat slovní kód do závorek, a ten se až poté, co byla zpráva odeslána, přeměnil ve smajlíka. Vzhledem k tomu, že aplikace Skype má své kořeny v USA, slovní kód musel být napsán v anglickém jazyce. Tento způsob tvoření emoji může být považován za nějaký velmi jednoduchý programovací jazyk. K tomu, aby člověk mohl na této platformě emoji využívat, potřeboval alespoň základní znalosti anglického jazyka a znalosti v oblasti způsobu jejich tvoření. I přes to, že později byla na platformě Skype vytvořena emoji knihovna, stále je možné emoji tvořit pomocí psaného kódu. Platí to ovšem pouze pro základní sadu emoji, ty složitější již svůj kód pro vytvoření nemají.

Obrázek 17: Emoji sada Skype

8.8 WhatsApp

Platforma WhatsApp je další aplikací, skrze niž uživatelé internetu mohou komunikovat. V této aplikaci se lidé spojují prostřednictvím telefonního čísla, WhatsApp je tedy možno využívat pouze na mobilních telefonech.

Jako jediná z výše uvedených komunikačních platformem sjednocuje zobrazení emoji na všech platformách. Využívá emoji knihovnu od společnosti Apple jakou svou vlastní, a proto je zobrazení na všech zařízeních identické, a to i na zařízeních od jiných výrobců. Emoji knihovna na platformě WhatsApp je vždy o jednu aktualizaci pozadu oproti

aktualizaci na zařízeních společnosti Apple.¹¹² Od roku 2014 je aplikace WhatsApp ve vlastnictví společnosti Facebook.

8.9 Komparace komunikačních platforem

Do výše zmíněných platforem byly zahrnuty jak operační systémy, tak sociální sítě. Důvodem je představení rozdílů, jež mohou v oblasti zobrazení emoji nastat, a to kvůli rozdílné emoji knihovně nejen daného operačního systému, ale také užívané sociální sítě. I přes velké přizpůsobování vizuální stránky jedné emoji knihovny druh je rozdíl mezi platformami stále obrovský. Jak již bylo zmíněno výše, nejvíce realistické emoji nabízí společnost Apple, která si mimo jiné právě tímto naklonila poměrně velkou část populace na svou stranu. Emoji knihovna operačního systému iOS je jednou z nejrozsáhlejších a nejrozmanitějších a v tuto dobu nemá konkurenci.

Výzkumů zabývajících se oblastí emoji bylo provedeno již několik. Zajímavý přehled jejich využívání přinesl výzkum provedený kolektivem Emogi Research Team.¹¹³ Výzkum byl proveden v roce 2016 v USA a byl zaměřen na respondenty starší osmnácti let. Cílem bylo zjistit, zda účastníci aktivně využívají emoji, a pokud ano, tak na jakých platformách nejvíce. Převládající platformou užívanou respondenty pro posílání emoji se stal jednoznačně Facebook Messenger s 60 %, následoval ho Twitter s 37 % a Apple iMessage s 34 %.¹¹⁴ Nejpoužívanější aplikací pro elektronickou komunikaci byla právě Apple iMessage a až na třetí pozici se umístil Facebook Messenger.

Dalším bodem výzkumu bylo, zda jsou uživatelé spokojeni s možností výběru emoji. V důsledku těchto zkoumání, v nichž převažuje záporné hodnocení, dochází k rozšiřování emoji knihoven všech platforem. Každý z vývojářů má za cíl se co nejvíce přizpůsobit konzumentům. Uživatelé mají stále větší zájem o emoji jakožto reprezentanty reálných věcí. Vnímají to jako zjednodušení a zrychlení komunikace na internetových

¹¹² *WhatsApp Emoji Meanings* — Emojis for WhatsApp on iPhone and Android. Emojipedia. Dostupné z: <http://emojipedia.org/whatsapp/>.

¹¹³ *EMOGI RESEARCH TEAM*. 2016 Emoji Report Dostupné z: http://cdn.emogi.com/docs/reports/2016_emoji_report.pdf.

¹¹⁴ Tamtéž.

platformách. Nejvíce uživatelů je spokojeno s výběrem v kategorii smajlíků a zvířat (až 71 %), ostatní kategorie se pohybují v rozmezí 47–56% spokojenosti.¹¹⁵

8.10 Být on-line znamená být

Elektronická písemná komunikace a využívání prvků emoji je spojeno s užíváním služeb internetu. Doba posílání dopisů je pravděpodobně nenávratně pryč, a to především díky vzniku nových technologií. Kromě stolních počítačů a notebooků se dnes lze téměř kdekoli připojit k internetu prostřednictvím mobilních telefonů. 67,7 % dotazovaných odpovědělo, že elektronickou komunikaci provozují jak na mobilních telefonech, tak na notebooku. Pouze mobilní telefony pro on-line komunikaci využívá 28,7 % respondentů a výhradně notebook pouze 3,6 % dotazovaných.

Jak bylo uvedeno výše, existuje několik platforem dostupných pro mobilní telefony, skrze něž elektronická komunikace může probíhat. Na otázku, který způsob komunikace preferují, respondenti v 80,2 % případů shodně odpověděli, že nejraději komunikují s ostatními tváří v tvář. Pokud si ale mají vybrat mezi různými formami komunikace prostřednictvím mobilních telefonů, volí raději psanou než mluvenou formu komunikace. Telefonování preferují z celkového počtu pouze 3,4 % všech dotazovaných.

V dotazování po nejvyužívanějších komunikačních médiích dosáhl nejvyšší oblíbenosti Facebook Messenger. Zmiňovanou platformu využívá 95,8 % všech dotazovaných. Zajímavým zjištěním dotazníkového šetření bylo, že komunikaci prostřednictvím e-mailových schránek využívá 61,1 % respondentů. Tento výsledek dokazuje, že e-mailová komunikace nemůže být považována za zastaralou jenom proto, že je to jedna z prvních komunikačních platforem. Bez e-mailových schránek by asi jen stěží mohla existovat jakákoliv obchodní či administrativní komunikace mezi úřady. Jako třetí nejvyužívanější platforma byla označena sociální síť Instagram, na níž lidé komunikují prostřednictvím zpráv, ale také komentářů. Na čtvrté pozici se podle odpovídajících umístila mobilní aplikace WhatsApp a na pátém a šestém místě iMessages a Skype. Nejmenší oblíbenosti mezi uživateli, již se dotazníkového šetření účastnili, se těší sociální síť Twitter, který se tak oproti výsledkům výzkumu z roku 2016 posunul z druhého místa.

¹¹⁵ *EMOGI RESEARCH TEAM*. 2016 Emoji Report Dostupné z: http://cdn.emogi.com/docs/reports/2016_emoji_report.pdf.

Oblíbenost jednotlivých platforem je samozřejmě odlišná v závislosti na zemi, kde výzkum probíhá. O tom svědčí i fakt, že výše zmíněný výzkum probíhající v USA prokázal, že tamní uživatelé komunikují nejčastěji prostřednictvím mobilní aplikace iMessages, která je dostupná pouze na zařízeních společnosti Apple, zatímco v dotazníku k této diplomové práci se tato komunikační platforma umístila až na pátém místě a užívá jí pouze 24,4 % všech dotazovaných.

Mobilní telefony umožňují kontakt s okolním světem prostřednictvím internetu v podstatě neomezeně. Nadpoloviční většina respondentů, konkrétně 53,5 %, odpověděla, že jsou na svých zařízeních stále on-line. Off-line bývají tedy pouze v době, kdy spí. Zajímavým tématem je otázka, zda je tato propojenost s okolním světem pro člověka vůbec zdravá a jaký dopad má na vývoj osobnosti a socializaci jedince. 96,4 % dotazovaných uvedlo, že prostřednictvím internetu komunikují denně.

9 VLIV EMOJI NA ČTENÁŘE ZPRÁVY

Hlavní cíl této diplomové práce je zaměřen na uživatele emoji, především na jejich rozumění a vnímání emocí, které emoji reprezentují. Základním úmyslem je poukázat na odlišnosti, které jsou způsobeny a ovlivněny především různou osobností člověka a rozvojem jeho emoční inteligence. Navzdory Emojipedii, jež ke každému z emoji předkládá vysvětlení, co má daný znak vyjadřovat, je odlišnost v jejich porozumění opravdu znatelná. Předmětem diplomové práce a dotazníkového šetření bylo shromáždit poznatky o tom, jak velké mohou být odchylky ve vnímání emocí u vybraných emoji.

9.1 Zpátky k emotikonům

Několik výzkumů týkajících se vlivu smajlíků na čtenáře zprávy bylo v minulosti provedeno v souvislosti s emotikony. Jedním z nejznámějších a pro tuto diplomovou práci nejbližších je výzkum Walthera a D'Addaria, jež byl soustředěn na vliv emotikonů na následnou interpretaci zprávy čtenářem.¹¹⁶ Jejich výzkum prokázal, že lidé emotikony považují za náhradu neverbální složky komunikace probíhající tváří v tvář, a tudíž že emotikony vnímají jako obohacující složku elektronické komunikace. Tento výzkum je zmiňován především proto, že prokazoval vliv na výsledné chápání zprávy již při používání textových emotikonů. Na základě tohoto je možné předpokládat, že u emoji bude tento vliv daleko výraznější, a to především ze dvou hlavních důvodů. Prvním důvodem je jejich větší vizuální propracovanost: oproti textovým emotikonům nabízejí skutečné vyobrazení lidského obličeje. Druhým důvodem je jejich hojnost. Oproti klasickým emotikonům, kterých nebylo mnoho, dnes nabízejí emoji knihovny na výběr z tak velkého množství těchto znakových sad, že jsou na zařízeních rozděleny do určitých kategorií, aby bylo snadnější se v nich orientovat.

Předmětem experimentu byly v té době tři základní emotikony. Otázka, na kterou hledali odpověď, spočívala v tom, do jaké míry emotikony mohou ovlivňovat výsledné porozumění zprávy adresátem. Emotikony, jež byly předmětem výzkumu, reprezentovaly pozitivní emoci :-), negativní emoci :-(a za univerzální emoci byl vybrán smajlík mrkající ;-).¹¹⁷ Autoři výzkumu shromáždili 226 respondentů, kteří byli všichni studenty

¹¹⁶ Walther, J. B., D'Addario, K. P. The Impacts of Emoticons on Message Interpretation in Computer-Mediated Communication. s. 324-347.

¹¹⁷ Tamtéž.

vysoké školy. Respondentům byla předložena konverzace o filmu. Výzkumný text obsahoval několik vět, z nichž některé byly laděny pozitivně, jiné spíše negativně a emotikon byl zařazen vždy na konec sdělení. Tímto způsobem chtěli ověřit, zda emotikon posazený za sdělení má vliv na výsledné znění zprávy. V tomto ohledu dospěli k závěru, že výraznější vliv na výslednou interpretaci sdělení má jednoznačně negativní složka. Zpráva s negativně laděným emotikonem zvyšovala negativní vnímání celého sdělení. Pozitivní či neutrální složka takovou sílu neprokázaly.¹¹⁸

Autory též zajímalo, do jaké míry sdělení ovlivňuje emotikon a do jaké míry samotný text zprávy. V tomto směru se prokázalo, že samotný text zprávy má na výslednou interpretaci sdělení větší vliv než emotikon. Zde bychom mohli nalézt první rozdíl ve vlivu emotikonů a emoji na význam sdělení: odpověď na otázku, jak uživatelé vnímají emoji, jednoznačně ukazuje na fakt, že pro uživatele jsou emoji prostředkem vyjádření emoce v elektronické psané komunikaci. Většina uživatelů na emoji též nahlíží jako na náhradu neverbální složky přímé komunikace. Hlavním důvodem, proč mají emoji větší vliv na interpretaci sdělení, je dle mého názoru jejich vizuální podoba. Tím, že dnešní podoba emoji postupně upouští od nehumánních žlutých obličejů a nahrazuje je skutečnými, je do nich vtiskována zároveň i větší míra emocionality. Emoji s kopií výrazů obličeje může být do jisté míry náhradou za skutečnou tvář, kterou při písemné komunikaci prostřednictvím internetu nevidíme. Vezmeme-li navíc v potaz fakt, že už je možné si takového lidsky vypadajícího emoji přizpůsobit své skutečné podobě, je jeho vliv na reprezentaci emoce opravdu větší.

V současné době už byly emotikony nahrazeny znaky emoji. Ty jsou však používány stejným způsobem, a proto tyto poznatky z výzkumu mohou platit i pro ně. Nicméně výsledky výzkumu Walthera a D'Addaria ukazují, že síla významu emotikonů je nadhodnocována a že svou roli plní jen v případě, kdy jsou použity jako doplněk k textovému sdělení. Výsledky jejich výzkumu ukázaly, že emotikony slouží jako doplňující funkce textových zpráv, aniž by převracely jejich význam, ať už k lepšímu, nebo k horšímu. Dnešní znakové systémy emoji jsou mnohem složitější, propracovanější a podstatně různorodější než textové emotikony. Díky tomu uživatelům umožňují přenášet složitější informace. Jelikož emoji jsou dnes velmi podobné obrázkům, jejich

¹¹⁸ Walther, J. B., D'Addario, K. P. The Impacts of Emoticons on Message Interpretation in Computer-Mediated Communication. s. 324-347.

grafika umožňuje znázorňovat například též gesta. Jejich gramatika je tedy podstatně složitější než gramatika emotikonů a v důsledku toho i porozumění jim vyžaduje více zkušeností.

9.2 Emotikon, emoji, smajlík

Jednou z otázek položených výše je otázka názvosloví. Co je to tedy emotikon, emoji či smajlík? Má každý svůj vlastní význam? Rozlišují mezi nimi uživatelé jako mezi třemi různými věcmi? Rozdíly mezi emotikony a emoji již byly představeny v počáteční části práce. Objekt, který by byl systematicky označován pojmem smajlík, neexistuje. V tomto případě jde pouze o název převedený do českého jazyka, který však existuje od dob emotikonů, a toto označení pozvolna přešlo i k symbolům emoji. Odpovědi respondentů dotazníku potvrdily, že i rozdílům mezi emotikonem a emoji málokdo rozumí, z celkového počtu dotazujících uvedlo 46,5 %, že rozdíl mezi těmito dvěma znakovými symboly znají. Dokázat pravdivost svého tvrzení dokázalo celkem 81,2 % z nich. Otázkou ale zůstává, zda je toto rozlišování stále aktuálním a potřebným aspektem, protože v určitém momentě dochází k propojení těchto dvou zdánlivě odlišných prostředků pro reprezentaci emocí v psané elektronické komunikaci.

Emoji lze do textového sdělení vkládat dvojím způsobem. Tím nejjednodušším je výběr konkrétního emoji z vytvořené knihovny, která je k dispozici na všech zařízeních a platformách umožňujících elektronickou komunikaci. Druhým způsobem přenesení emoji do textu je jeho vytvoření prostřednictvím interpunkčních znamének na klávesnici. První způsob, tedy výběr určitého emoji do textu prostřednictvím předpřipravené knihovny, volí 81,2 % všech dotazovaných. Zbýlých 18,8 % respondentů emoji vytváří samo, pomocí znamének na klávesnici svých zařízení. Pět základních emotikonů dovedou zařízení z jejich znakové podoby převést do podoby emoji. V praxi to znamená, že emotikon úsměvu vytvořený kombinací znaků :-) se automaticky přetvoří do formy emoji 😊. V tomto případě se tedy ze dvou odlišných věcí, tedy emotikonu a emoji, stává pouze jediná, a to smajlík.

Uživatelé mezi označením pro emotikon a emoji ve většině případů vůbec nerozlišují. 94,4 % všech odpovídajících uvedlo, že používá označení smajlík, z nichž 80,2 % respondentů nerozlišují mezi tím, zda toto označení používají pro emotikon či emoji. V dnešní době jde tedy už jen o pozůstatek názvosloví dvou různých realit, které se dnes

používá pro označení jednoho znakového systému emoji. Možná právě označení emoji je užíváno nejméně, většinou lidí hovoří o smajlíkách, někdy o emotikonech, ale málokoho v České republice uslyšíme říct slovo emoji.

9.3 Sbohem, texte, vítěj, emoji

Emoji velmi rychle pronikají do našich každodenních komunikačních postupů. Stále častěji také dochází k situacím, kdy se z komunikačního sdělení na internetu postupně stávají netextové zprávy. Vzhledem k široké škále emoji je dnes možné nespočet slov nahradit znakem, jež slovo vizuálně znázorňuje. Původní idea, se kterou byly znaky emoji vytvořeny, bylo obohacení psané komunikace o emoce. Zároveň měly emoji sloužit jako prostředek pro zjednodušení a urychlení komunikace na internetu. Obrovským paradoxem je, že komunikace, do níž je prostřednictvím emoji vepsána i emoce, se stává daleko komplikovanější, jelikož je obtížné, aby ji obě strany chápaly stejně. Sdělení, jenž zahrnuje dvě složky, jak textovou, tak emoji, preferuje 55 % respondentů. Přitom 41,4 % dotazovaných si komunikaci, která by neobsahovala prostředek pro vyjádření emoce, vůbec nedokážou představit. Pouhých 3,6 % respondentů jsou uživatelé, kteří se k používání emoji vůbec neuchylují.

Právě moderní komunikační technologie změnily způsob, jak většina z nás denně komunikuje. Na jednu stranu tyto změny ohromně přispěly ke komfortnosti komunikace – především komunikace na dálku je nyní daleko snadnější a rychlejší. Na stranu druhou došlo v důsledku používání nových technologií k radikální transformaci jazyka, který je pro elektronickou komunikaci užíván. V důsledku učinění elektronické komunikace ještě rychlejší začaly postupně vznikat zkratková slova. Do této oblasti spadá i nahrazování slov emoji. Textová komunikace je v komunikaci prostřednictvím komunikačních technologií zásadní, avšak právě textová zpráva může být v důsledku chybějících neverbálních prvků špatně pochopena druhou stranou. Prostřednictvím emoji se uživatelé snaží překonat tento nedostatek čisté textové komunikace. V této diplomové práci bych ráda poukázala na to, že vlivem používání emoji v textové komunikaci nedochází ke zlepšení pochopení záměru a emocí odesílatele příjemci textu.

Textová komunikace tedy oproti komunikaci tváří v tvář či mluvené komunikaci prostřednictvím mobilních telefonů má určitá omezení v oblasti neverbálních složek komunikace. V čistém textovém sdělení chybí gesta, mimika a tón hlasu pro vyjádření

emoce nebo nálady. Pro příjemce textového sdělení je tedy občas obtížné zachytit kontext celé zprávy. Do určité míry je to ovlivněno také inherentní nejednoznačností lidského jazyka, což znamená, že jedno slovo či věta mohou být chápány různým způsobem podle toho, v jakém kontextu jsou užity.

Prostředky emoji mají dnes velký vliv na výsledné chápání komunikačního sdělení, a to především z toho důvodu, že počet jejich uživatelů se neustále zvyšuje. Pro uživatele, kteří smajlíky používají běžně v komunikaci se svými přáteli, je komplikované pochopit komunikační sdělení, které emoji neobsahuje. Nejde o samotný text sdělení, tomu pochopitelně rozumí, ale vzhledem k chybějícímu emoji jim chybí prostředek pro chápání tónu zprávy. Emoji tedy mají určitý vliv na tón sdělení, který v čistě textové komunikaci postrádáme.

Vlivem oblíbenosti uživatelů je dnes emoji znakům přikládána daleko větší důležitost, než se kterou byly vytvořeny. Každý má svého oblíbeného smajlíka, kterého používá nejčastěji. Zároveň komunikace probíhající mezi dvěma účastníky může být stále ve stejné náladě, tudíž nevyžaduje použití širšího spektra emoji. Emoji může sloužit též jako prostředek pro zahájení či ukončení konverzace. Všestranné využití smajlíků dovedlo uživatele k tomu, že velmi často odpovídají na zprávu právě jen prostřednictvím nich. Konkrétně 82 % dotazovaných uvedlo, že občas ke komunikaci užívají pouze emoji bez dalšího textového doplnění. Usmívající se obličej má tedy moc něco vypovídat i bez doplňujícího textového sdělení.

Nejde ale pouze o rychlou odpověď prostřednictvím emoji. Běžnou záležitostí je nahrazování slov znakem emoji či psaní krátkých sdělení pouze jejich prostřednictvím. Zde samozřejmě musí mít obě komunikující strany stejné zkušenosti v používání emoji a také blízký pohled na emoce, jež vyjadřují. Když tento požadavek není naplněn, dochází ve většině případů k nepochopení sdělení. Z tohoto důvodu se uživatelé zatím nepouštějí do nahrazování celých slov prostředky emoji. Většina respondentů, konkrétně 73 %, souhlasně odpovědělo, že slova tímto způsobem nenahrazují. Zbýlých 27 % uživatelů nahrazování slov považují za naprosto běžné. Z praxe lze uvést, že jde převážně o mladé uživatele, kteří prostředky emoji vnímají jako zábavný aspekt, jež jim elektronická komunikace poskytuje.

9.3.1 Hranice užívání emoji

Otázkou, jež vyvstává při problematice nahrazování slov emoji, je, zda není možné, že fenomén emoji pozvolna upozadí psanou formu jazyka. Nahrazování slov či vyjadřování pocitů pouze prostřednictvím emoji je v současnosti pouze zábavným doplňkem elektronické komunikace, kam až ale může tento trend zajít, je otázkou budoucnosti. Pro tuto diplomovou práci je důležitým zjištěním spíše skutečnost, že výrazové prostředky pomalu prosakují za hranice přátelských konverzací.

Každá z platforem poskytuje emoji knihovnu, stejně tak obsahují emoji knihovny i aplikace využívané v obchodním a administrativním prostředí, jež umožňují zasílání zpráv mezi zaměstnanci. Je tento fakt dostatečným důvodem k jejich používání i mezi zaměstnanci jedné společnosti? Důležité je, že komunikace mezi zaměstnanci navzájem není komunikací obchodní či administrativní. I kolegové v zaměstnání mohou být přáteli, a proto je užívání emoji ve zprávách mezi nimi nejspíše v pořádku.

K pochybám však dochází v momentě, kdy jde skutečně o obchodní či administrativní komunikaci například mezi jednotlivcem a úřadem. Jedna věc se emoji znakům upřít nedá – vhodně užitý emoji může vnést do komunikace přátelštější náladu či zlehčit důležitost problému, který je řešen. Neexistuje žádný úzus, který by kladl hranice užití emoji, toto si každý z uživatelů nastavuje sám a také se dle těchto pravidel řídí. Dle mého názoru je možné užití emoji i během komunikace, jež neprobíhá mezi přáteli či členy rodiny. Během obchodní komunikace probíhající delší dobu se stejným uživatelem je čas pro zjištění, v jakém duchu je komunikace vedena. Pokud jsou oba účastníci nakloněni přátelské atmosféře, nejspíše ani jednu ze stran použitý emoji nijak neurazí. V dotazníkovém šetření odpovědělo 24,6 % respondentů, že prostřednictvím emoji komunikují i s lidmi, jež osobně neznají. V otázce, zda používají emoji při obchodní či administrativní komunikaci, odpovědělo 30 % dotazovaných, že se občas jejich použití v těchto komunikacích neubrání.

Emoji se postupně z prostředků pro elektronickou komunikaci dostaly do reklamních sdělení a filmů a teď postupně pronikají i do komunikací, jež neprobíhají pouze mezi přáteli. Projevy emocí jsou základní přínosem emoji pro elektronickou komunikaci.

Možná se naše společnost stává stále více emotivní, a proto se hranice užívání prvků emoji postupně rozšiřují.

Co se týče hranic ve smyslu geografickém, i ty jsou pomocí emoji bourány. Vzhledem k faktu, že emoji ke své existenci a k tomu, aby měly nějaký význam, nepotřebují další textový dodatek, rozumí jim uživatelé napříč různými zeměmi. Pokud odhlédneme od zprostředkování emocí, které mohou být každým uživatelem vysvětleny trochu odlišně, chápání významu a způsobu užití je pro všechny stejné, ať jde o uživatele mluvícího anglickým, či českým jazykem. I přes to byly dříve emoji knihovny upravovány podle národností či kulturních zvyklostí.¹¹⁹

9.4 Emoční inteligence emoji

Úloha emocí v našem každodenním životě je patrná. Lidé jsou emotivní, používají emoce různého druhu, jejichž prostřednictvím komunikují se svým okolím a vytvářejí vztahy s ostatními. Kompletní seznam emocí, které denně používáme během komunikace s okolním světem, se pohybuje od hněvu až po štěstí, zamyšlenost, smutek, ironii a skepticismus. Díky odrazu emocí v lidské tváři je snadné se v lidech kolem sebe vyznat a porozumět jejich náladám. Lidské bytosti se například od zvířat odlišují právě tím, že jejich emoční rozpoložení je velmi kolísavé. Emoce se proměňují a tím odrážejí vnitřní pocity lidí. V komunikaci tváří v tvář je možné tyto změny vyčíst z výrazu obličeje komunikačního partnera, v komunikaci on-line tyto změny ve výrazu tváře může nahrazovat změna užitého emoji.

Jak již bylo uvedeno výše, jeden z emoji, konkrétně „Face With Tears of Joy” 😄, byl v roce 2015 zvolen Oxfordským slovníkem za slovo roku. Stejně tak když se podíváme na výsledky průzkumů týkajících se oblíbenosti určitých emoji, na prvních příčkách jsou vždy ty, co reprezentují kladné emoce. Na dalších příčkách pak různé symboly srdce, které v oblíbenosti zvítězily pouze ve Francii, která se tak stala jedinou zemí, kde není nejoblíbenějším emoji ten klasický s podobou tváře.¹²⁰ Ve výzkumu je zmínka i o České republice, kde se mezi nejoblíbenějšími emoji umístily ty nejoptimističtější. Z těchto dat lze tedy vyvodit závěr, že obecně jsou emoji vnímány a používány spíše v jejich kladném

¹¹⁹ STERNBERGH, A. *Smile, you're speaking emoji*. s. 15.

¹²⁰ Tamtéž, s. 17.

provedení. Emoji mají moc mezi komunikujícími uživateli vyvolávat a šířit pozitivní emoce. V důsledku toho mi přijde nelogické považovat emoji za škůdce a odrazovat od jejich používání. Možná vlivem jejich užívání došlo k degradaci českého jazyka, ale pouze v kulturním prostředí internetu. Není tomu tak, že by lidé i při přímé komunikaci používali zkratková slova a podobně.

Vliv emoji na náladu v komunikačním prostředí internetu je obrovský. Obecně ale platí, že tato nálada je díky používání emoji spíše pozitivnější. V souvislosti s tím by bylo možné emoji znaky označit za malé symboly radosti, které dělají každou internetovou komunikaci o něco důvěrnější.

9.5 Nejpoužívanější emoji

V dotazníkovém šetření bylo vyobrazeno deset nejpoužívanějších emoji z Facebook Messengeru, doprovázených otázkou po výběru třech uživateli nejoblíbenějších smajlíků. Dotazníkové šetření v tomto ohledu volně navázalo na výzkum oblíbenosti emoji po celém světě. Stejně jako ve světových výzkumech, i v tomto se nejpoužívanějším emoji mezi respondenty stal „Face With Tears of Joy” 😂. O několik procent méně od respondentů získal emoji „Smiling Face With Smiling Eyes“ 😊. Jako třetí nejoblíbenější smajlík byl označen „Grinning Face With Smiling Eyes“ 😄. Tyto tři respondenty vybrané emoji spojuje jedna zásadní věc, a to přivřené oči.

Východní kultura, která dala za vznik prvním emoji, se v projevu emocí soustředí především na oblast očí. To bylo vtisknuto už prvním emoji a tento pozůstatek si s sebou nesou do dnes. Přivřené oči u vybraných emoji jako by ještě víc podporovaly pozitivní náladu, již mají vyzařovat. Toto zjištění podporuje tezi, že emoji jsou využívány v přátelském duchu. Smajlík vyobrazující pláč používá pouze 5,8 % všech dotazovaných. V závěsu za třemi zmíněnými uživateli nejoblíbenějšími emoji se umístil symbol srdce „Red Heart“ ❤️, který jako jediný z uvedených není vyobrazením podoby lidské tváře. V otázce, zda uživatelům stačí emoji vyobrazující tvář, odpovědělo 76,6 % dotazovaných, že kromě usmívajících se obličejů používají i ostatní emoji, jež jsou reprezentací zvířat či věcí.

V dotazníku bylo dále uvedeno deset náhodně vybraných emoji vyobrazujících spíše situace a věci než jen lidskou tvář. I za těmito symboly se skrývají emoce, i když nejsou explicitně vyjádřeny. Cílem bylo prokázat, že účelem emoji již dávno není pouze vyjádřit emoce, ale že slouží také jako doplněk, který může oživit konverzaci nebo podpořit sdělení. Nejoblíbenějším emoji v této kategorii se stal emoji zvednutého palce, známý jako „Thumbs Up“ 👍, který v konverzacích velmi často nahrazuje slova souhlasu. Druhým respondenty nejpoužívanějším emoji se stal „See-No-Evil Monkey“ 🙈. Tento smajlík má v emoji knihovně tři provedení – jednou jak si zakrývá oči, poté uši a nakonec také ústa. Právě emoji zvířat bývají často užívány místo klasických obličejů, a to především z toho důvodu, že jim bývá ve většině případů také vtisknuta nějaká emoce. Zajímavým výzkumem by mohlo být, které provedení dle lidí vyjadřuje emoci silněji, zda klasický žlutý obličej či hlava zvířete. Za třetí nejoblíbenější emoji z této kategorie dotazující označili „Thinking Face“ 🤔.

Emoji fungují jako párové sekvence spolu s textem, což znamená, že se navzájem ovlivňují. Emoji uvedený za textovým sdělením může podtrhnout emoční ladění nebo celé tvrzení zironizovat. V souvislosti s aktuálně řešenou dotazníkovou otázkou je zajímavou skutečností, že celých 23,2 % oblíbenosti u respondentů dostal emoji „Beer Mug“ 🍺. Každý z nás si dokáže představit, že například pozvánka na pivo pro přítele, doplněná o zmíněného emoji, je v mnoha ohledech zajímavějším sdělením než textová zpráva bez užití prostředků emoji. Stejným způsobem si oblibu získaly emoji reprezentující věci vyskytující se v běžném životě, jako například emoji růže 🌹, dortu 🍰, čtyřlístku 🍀 nebo zlomeného srdce 💔.

10 ROZDÍLNOST V NAHLÍŽENÍ EMOCÍ PROSTŘEDNICTVÍM EMOJI

Zajímavým tématem okolo emoji je především to, s jakou odlišností uživatelé vysvětlují emoce, jež mají emoji reprezentovat. Ke každému z nich si můžeme na webové stránce věnované emoji přečíst, co daný smajlík znamená, i s malým návodem, jak ho používat. I když nemám žádný důkaz, který by to potvrzoval, zastávám názor, že tyto návody nikdo nezkoumá. Stejně tak, jako se emoji učíme užívat tak nějak za chodu, učíme se i nahlížet emoce podle vlastního uvážení. Rozdíly v chápání emocí je ovlivněna několika faktory. Veškerá tvrzení, která zde budou prezentována, jsou výsledky dotazníkového šetření, které bude k diplomové práci připojeno jako Příloha 2. V průběhu celé této kapitoly bude čerpáno pouze z těchto výsledků.

První faktor, který zapříčiňuje odlišnosti v chápání emocí emoji, je rozdílnost jejich zobrazování na různých platformách. Tomuto tématu již byla věnována kapitola výše, ale zde se pokusíme rozdíly, jež mezi platformami vzniká, vysvětlit s ohledem na finální dopad na vnímání emoce. Pro tyto odchylky v jejich zobrazování můžeme smajlíky považovat za jeden z druhů komunikačního šumu.

Největší rozdíly při určování emoce určitého emoji tvoří sami uživatelé. To, jak si daného smajlíka uživatel vyloží, závisí na několika faktorech, mezi něž lze zahrnout pohlaví uživatele, jeho výchovu, věk, celkovou emoční inteligenci nebo například i zařízení, které používá. Velmi častým faktorem, který ovlivňuje porozumění emoji, je též celkový kontext komunikačního sdělení. V návaznosti na to je možné vyvrátit tvrzení, že emoji ovlivňuje text. Pravda je taková, že se ovlivňují navzájem. Na textové sdělení, ve kterém je kromě psaného projevu užito i znakových prostředků emoji, je nutné nahlížet jako na celek a nerozdělovat ho na části a následně zkoumat, která z nich důrazněji vyjadřuje emoci obsaženou ve sdělení.

V dotazníkovém šetření bylo deset nejoblíbenějších emoji na Facebook Messengeru za loňský rok podrobeno zkoumání, jaké emoce dle uživatelů představují. Respondenti měli na výběr celkem ze třinácti emocí, jež mohli spojit s daným emoji. Emoce byly vybrány náhodně, avšak s ohledem na uvedené emoji. Mezi třináct emocí bylo zahrnuto: radost, pobavení, vztek, strach, potěšení, pohrdání, zalíbení, smutek, velký smích, výsměch,

zamilovanost, důvěra, dojetí a jako poslední možnost byla vždy odpověď, že respondent o emoci dokáže rozhodnout pouze v závislosti na celkovém kontextu sdělení.

Obrázek 18: Nejoblíbenější emoji na Facebooku za rok 2016

Emoji, který vyvolal u respondentů nejširší spektrum odpovědí, byl „Winking Face“ 😏. Ten je prostřednictvím Emojipédie charakterizován jako emoji pro naznačování humoru v textové konverzaci, popřípadě jako prvek odkazující k flirtování.¹²¹ Co se emocí týká, nejvíce odpovídajících tento emoji spojilo s emocí vyjadřující pohrdání. Tento názor sdílí celkem 12 % odpovídajících z celkového počtu. Smajlík vyobrazující mrknutí oka je zároveň nejrozpornějším emoji ze všech vybraných. 64 % respondentů označilo, že o jeho emoci nedokáže rozhodnout, tudíž že záleží na kontextu, ve kterém je užit. Uživateli je tento emoji tedy používán k projevům kladné i záporné emoce a slouží jako podpora textového sdělení. Kromě dojetí, smutku a strachu označili odpovídající všechny vybrané emoce ve spojení s tímto mrkajícím obličejem. Překvapivým objevem v této otázce je, že jeden emoji může pro někoho znázorňovat emoci pohrdání, pro jiného emoci důvěry, protože zrovna tyto dva pocity jsou na zcela odlišné straně stupnice – jeden je čistě negativní, zatímco druhý pozitivní. Není zcela jasné, čím je tento obrovský rozdíl způsoben. Není to jen tím, zda je respondentem muž, či žena nebo zda je studentem, či člověkem v zaměstnání, tato rozdílnost musí být dána něčím hlubším, nějakou vnitřní strukturou konkrétní lidské osobnosti.

¹²¹ *Full Emoji List, v5.0.* In: Unicode. Dostupné z: <http://www.unicode.org/emoji/charts/full-emoji-list.html>.

V pořadí druhým vybraným emoji byl „Face With Tears of Joy“ 😄. Tento uživatel nejoblíbenější emoji je charakterizován jako obličej smějící se natolik, až mu tečou slzy radosti.¹²² Sama Emojipédie však uznává, že může být občas zaměňován za slzy, jež mají projevovat smutek. U tohoto emoji byla rozdílnost ve vnímání emoce o něco méně rozporuplná. 76,6 % dotazovaných uvedlo, že tento emoji pro ně vyjadřuje emoci velkého smíchu, pouze 5 % respondentů označilo odpověď, že záleží na kontextu. V důsledku toho můžeme uvést, že emoce reprezentována tímto emoji je pro uživatele čitelná o něco lépe než u smajlíka, který mrká okem. Ani zde se ale respondenti neshodli, že by emoji vyjadřoval pouze pozitivní emoce: 3,8 % odpovídajících označilo jako emoci, která je dle nich tímto emoji vyjadřována, výsměch. Zbytek odpovědí se týkal emocí jako je pobavení, radost, zalíbení či dojetí.

Emoji „Smiling Face With Heart-Eyes“ 😍 je označován za jeden z projevů lásky prostřednictvím znakového systému.¹²³ Přestože v dotazníku nebyla k dispozici žádná z charakteristik vyjadřovaných emocí, odpovědělo 42 % respondentů ve prospěch emoce zalíbení a 40,2 % respondentů ve prospěch zamilovanosti. Celkem 9,8 % všech dotazovaných uvedlo, že záleží na kontextu. Pro jednoho z respondentů je tento emoji výrazem smutku. Nelze prokázat, zda se v tomto případě nejedná o překlep či chybu. Pokud by však tato odpověď nebyla omylem, šlo by o zajímavý případ, kdy je symbol srdce (který je v tomto případě použit místo očí) vnímán negativním způsobem. Dalšími emocemi, jež byly v kontextu tohoto emoji označeny, jsou emoce dojetí a radosti.

Dalším emoji, jež byl zahrnut do dotazníkového šetření, je „Smiling Face With Smiling Eyes“ 😊. Jde o usmívající se tvář s narůžovělými tvářemi, která má být výrazem pocitu opravdového štěstí.¹²⁴ Byl jedním z prvních emoji pro vyjádření radosti, jež se směje se zavřenými ústy. Z dosažených výsledků od respondentů vyplývá, že kromě radosti v nich tento smajlík evokuje potěšení. Hlavním důvodem může být specifické vyobrazení tohoto emoji, především jeho přivřené oči a narůžovělé tváře. Pro emoci potěšení hlasovalo celkem 39,2 % všech dotazovaných. 37 % respondentů označilo za hlavní emoci

¹²² *Full Emoji List, v5.0.* In: Unicode. Dostupné z: <http://www.unicode.org/emoji/charts/full-emoji-list.html>.

¹²³ Tamtéž.

¹²⁴ Tamtéž.

reprezentovanou tímto emoji radost. Hranice, kdy podle uživatelů rozhoduje o výsledné emoci kontext, byla opět snížena, jde tedy o dalšího emoji, u něž je rozdíl v chápání emoci o něco menší. Pouze podle 14,2 % všech zúčastněných dotazníkového šetření záleží v tomto případě na kontextu. Dále podle respondentů může tento emoji reprezentovat emoce zalíbení, důvěry, dojetí či pobavení. I zde ale objevujeme malý rozpor, protože všechny tyto emoce jsou kladné. 1,4 % respondentů však označilo jako emoci, již mají spojenou s tímto emoji, emoci nezájmu. I když se tato skutečnost může zdát jako nesmysl nebo chyba, z celkového počtu respondentů je to sedm uživatelů, kteří sdílí tento názor.

Prvním a jediným emoji z výběru deseti nejoblíbenějších, jež není klasickým vyobrazením lidské tváře, je „Red Heart“ . Na Emojipedii je charakterizován jako vyjádření zamilovanosti. Na různých platformách může být zobrazován s menším rozdílem v barvě, tvarově je vždy stejný. Většina emoji knihoven obsahuje několik variant vyobrazení srdce. Emoji sada na zařízeních Apple jich obsahuje celkem šestnáct, přičemž odlišnosti jsou především v barvě a velikosti. Přestože jde o jasný a dlouhodobě užívaný symbol, který je spojen s určitou konvencí, i zde se názory na reprezentaci emoce odlišují. 67,6 % respondentů označilo za hlavní emoci, již má tento emoji vyjadřovat, zamilovanost. 12,8 % odpovídajících odpovědělo, že emoce se mohou lišit v závislosti na kontextu celého sdělení, a pro 10 % respondentů má emoji vyjadřovat zalíbení. Všechny tyto emoce jsou převážně kladné. Pro ostatní zúčastněné emoji srdce reprezentuje emoce radosti, důvěry, potěšení či dojetí. 0,2 % dostaly emoce pohrdání, strach a vztek, avšak v tomto případě jde vždy o jednoho člověka, mohlo se tedy jednat o překlep či snad nepozornost při vyplňování dotazníku.

„Rolling on the Floor Laughing“ je dalším ze série vysmátých obličejů tohoto dotazníkového šetření. Název vybraného emoji by mohl být přeložen jako smích, který je tak velký, že nás donutí se válet na podlaze. Jak už sám název napovídá, jde tedy o emoji, jež má reprezentovat čistě pozitivní emoce. U dotazovaných však vyvolal spor. Nejvíce uživatelů, celkem 30,6 %, odpovědělo, že o emoci jde rozhodnout pouze v závislosti na kontextu sdělení. Reprezentací velkého smíchu je tento emoji pro 29 % všech dotazovaných, ovšem pro 19,8 % respondentů je emoji vyjádřením výsměchu. Výsměch rozhodně není emoci, jež by mohla být zařazena mezi ty kladné. Rozdíl mezi

lidmi, kteří uvedeného emoji vnímají kladně, a mezi těmi, již ho vnímají záporně, je velmi malý. Můžeme si jen domýšlet, proč někteří z odpovídajících označili emoci vybraného emoji jako výsměch. Výše zmíněný emoji „Face With Tears of Joy“, u kterého respondenti z velké většiny označili za hlavní emoci velký smích, je přitom nápadně podobný aktuálně řešenému emoji, jediné rozdíly mezi nimi jsou, že „Rolling on the Floor Laughing“ je natočen lehce na levou stranu a má vizuálně jinak řešenou oblast očí. I přesto, že u emoji „Face With Tears of Joy“ respondenti také označili za emoci, již by měl vyjadřovat, výsměch, bylo tomu tak pouze ve 3,8 % případů. V případě aktuálně rozebíraného emoji je rozdíl ve vnímání emoce opravdu veliký. To může být ovlivněno několika faktory. Jedním z nich je možná fakt, že uživatelé nemusí souhlasit s tím, že výsměch je emoci zápornou. Dalším z faktorů může být naučený způsob užití tohoto emoji, protože uživatelé si v podstatě vytváří vlastní systém používání emoji, který ignoruje jejich původní ideu. Myslím si, že tento faktor je jeden z nejdůležitějších a nejhlavnějších v oblasti vnímání emoci prostřednictvím emoji. Nikdo se neučí používat smajlíky podle charakteristik, které jsou jim připsány v Emojipedii, proto je velmi časté, že má každý z uživatelů různé vnímání emoci, jež mají reprezentovat. Jedním z posledních důvodů této rozdílnosti může být odlišnou frekvencí využívání emoji knihoven. Ti, co užívají emoji v elektronické komunikaci běžně, se setkávají s širším spektrem smajlíků než ti, co je v konverzacích užívají jen občas. Uživatelé, kteří emoji používají jen velmi málo, proto mohou mezi emoji „Rolling on the Floor Laughing“ a „Face With Tears of Joy“ vidět tento rozdíl. Tento emoji je jedním z nejvíce rozporuplných v rámci tohoto dotazníkového šetření. Označeny byly všechny nabízené emoce kromě strachu.

Dalším z vysmátých obličejů je „Grinning Face“ 😊. Tento emoji je jedním z nejstarších. Jde o klasický usmívající se obličej, u nějž smajlík ukazuje zuby a jeho oči jsou vyobrazeny dvěma tečkami. Patří tedy do kategorie, v níž usmívající se obličej nemá přivřené oči. Největší boj zde sehrály pobavení a radost. Pro pobavení hlasovalo 37,2 % respondentů, pro radost 31,2 %. Pro 12,8 % dotazovaných je tento emoji vyjádřením velkého smíchu a pouze 4,8 % respondentů zvolilo jako emoci, kterou má tento emoji reprezentovat, výsměch. Mé předpoklady při tvorbě dotazníku byly odlišné, což je dáno mým vlastním vnímáním. Pro necelá dvě procenta účastníků dotazníkového šetření tento emoji vyjadřuje emoci potěšení a pro 11,2 % respondentů o emoci rozhoduje celkový

kontext sdělení. Celkově je tento emoji přijímán ryze kladně. Uživatelé jej v tomto dotazníkovém šetření označili za třetího nejpoužívanějšího smajlíka.

„Loudly Crying Face“ 😭 je charakterizován jako smutná tvář se slzami, jež proudí z očí po obou tvářích.¹²⁵ I přes to, že Emojipédie upozorňuje uživatele, aby jej nezaměňovali s „Face With Tears of Joy“, k těmto omylům stále dochází. 1,4 % všech dotazovaných uvedlo, že pro ně tento emoji znázorňuje emoci velkého smíchu. Přestože je v mnoha ohledech odlišný od emoji, jež velký smích skutečně reprezentuje, bývají často užívány za stejným účelem. Jejich vizuální stránka je rozdílná, a to především ve vyobrazení slz – v tomto případě má jít skutečně o proudy slz, zatímco ve druhém případě pouze o slzení od smíchu. Když odhlédneme od tohoto, jednoznačnou převahu získal smutek, který je s tímto emoji spojen pro 78 % respondentů. Stejně jako u předešlého emoji i zde pro 10,4 % všech dotazovaných o emoci rozhoduje kontext. Mezi dalšími vybranými emocemi byly dojetí, vztek a strach. Vztek označilo celkem 3,8 % dotazovaných.

Emoji s názvem „Grinning Face With Smiling Eyes“ 😄 je dalším z kategorie vyobrazující lidskou tvář. Jde o usmívajícího se smajlíka, který se od toho výše zmíněného odlišuje jen tím, že je vyobrazen s přivřenýma očima. Stejně jako on ukazuje zuby a má reprezentovat pocity štěstí a radosti. Vyobrazení tohoto emoji s lehce přivřenýma očima má svůj důvod, který odkazuje na původ všech emoji v japonské kultuře. Východní kultura klade obrovský důraz na oblast očí, a to se projevilo i při vzniku prvních emoji. Emoji s přivřenýma očima mají podporovat opravdovost a upřímnost emoce, již reprezentují. Zda i západní uživatelé tento rys vnímají a respektují, je otázkou. Při srovnání tohoto emoji a emoji „Grinning Face“ 😄 je viditelné, že výsledky nejsou v mnohém odlišné. Emoji „Grinning Face With Smiling Eyes“ 😄 je podle většiny respondentů spojen s emocemi kladnými. 34 % dotazujících označilo za hlavní emoci radost, 27,6 % pobavení, 13,2 % velký smích a u necelých 10 % uživatelů rozhoduje kontext celého sdělení. Oproti prvnímu emoji u tohoto 6,6 % respondentů označilo emoci potěšení a 3,4 % zalíbení. 3 % všech dotazovaných však za hlavní emoci spojenou s tímto emoji označilo výsměch. I přes to, že je to méně než u výše představeného emoji, je to stále dost vzhledem ke skutečnosti, že tento emoji je dle

¹²⁵ *Full Emoji List, v5.0*. In: Unicode. Dostupné z: <http://www.unicode.org/emoji/charts/full-emoji-list.html>.

Emojipédie upřímným a skutečným projevem radosti. I přes to, že uživatelé nerozlišují mezi emoji s klasickými či přivřenými očima, podle dotazníkového šetření se právě ty patřící do druhé skupiny řadí mezi uživateli nejoblíbenější.

Posledním ze sady emoji, u kterého bylo předmětem zkoumání vnímání emocí uživateli, je „Face Blowing a Kiss“ 🍷. Jde o úpravu mrkajícího smajlíka „Winking Face“ 😜, který má v tomto případě u úst malé srdíčko. Jde tedy o vizuální projev poslání polibku. Tento emoji rozšiřuje sadu smajlíků reprezentujících projev náklonnosti. Celkem existují čtyři verze, jež vyobrazují posílání polibku, a „Face Blowing a Kiss“ 🍷 je z této řady asi nejobdůbnější, vzhledem k srdíčku u úst. 35,6 % uživatelů má tento emoji spojený s emocí zamilovanosti, 23,6 % s pocitem zalíbení. Zároveň je ale třetím nejčastějším emoji, u kterého uživatelé rozhodují o emoci až na základě kontextu sdělení. Mezi další emoce, jež byly uživateli označeny, patří potěšení, důvěra, radost a dojetí. Jde o emoji s projevem kladné emoce, u kterého si uživatelé nevnímají skutečnosti, že jde o mrkajícího smajlíka, jež, když je vyobrazen bez srdíčka u úst, vyvolává velké rozpory.

10.1 Shrnutí výsledků

Záměrem dotazníku bylo prokázat, že uživatelé fenoménu emoji mají rozdílné chápání emocí, jež jsou smajlíkům vtisknuty. U každého z uvedených emoji bylo spektrum odpovědí široké. Tyto výsledky poukazují na fakt, že krátké charakteristiky, které jsou ke každému ze smajlíků dostupné, nemají vliv na jejich výsledné pojmání. Neexistují žádné učební procesy užívání emoji, a proto si každý z uživatelů tyto znakové systémy přizpůsobuje sám sobě. Pro každého z uživatelů má každý emoji svou vlastní a originální výpovědní hodnotu.

U každého z vybraných emoji poměrně velká část respondentů odpověděla, že záleží na kontextu celého sdělení, což znamená, že uživatelé často hodnotí komunikační sdělení jako celek a text je pro ně v uvažování o emoci, již má emoji vyjadřovat, rozhodující. Někteří uživatelé přisuzují smajlíkům velkou váhu, jiní menší. V souvislosti s tím mají vnímání emoce skrze emoji silnější či slabší.

Prostřednictvím dotazníkového šetření se podařilo prokázat, že chápání smajlíků je skutečně individuální záležitostí. U emoji, jež mají primárně nést čistě kladné emoční

ladění, někteří z respondentů označovali za hlavní emoci, již vyjadřují, některou ze záporných, a naopak. Výsledky dotazníku dále ukázaly, že uživatelé často nerozlišují mezi emoji, které na první pohled vypadají velmi podobně a odlišují se pouze v maličkostech. Tyto maličkosti se nejčastěji týkají oblasti očí, což je pozůstatkem kulturního prostředí, ve kterém první emoji vznikaly. Podle východních kultur platí, že emoji s přivřenýma očima mají projevovat emoci upřímněji a opravdověji. I přesto, že v přímém rozhovoru je pohled do očí důležitým aspektem, západní kultury tomuto rozlišování u vizuálních symbolů nepřikládají velkou váhu.

U každého z emoji, jež byly předmětem dotazníkového zkoumání, bylo na výběr ze čtrnácti emocí, jež podle respondentů vyjadřují. V žádné z otázek se odpovídající neshodli na jedné emoci, jež by byla pro uvedeného smajlíka rozhodující. U některých emoji jde o malé odchylky, například u smajlíka „Grinning Face“ 😊 nejvíce respondentů označovalo za hlavní emoce pobavení či radost. Součástí této diplomové práce byla charakteristika všech emocí, jež byly vybrány jako odpovědi u uvedených emoji, avšak tento popis nebyl poskytnut respondentům dotazníkového šetření. Hlavním důvodem byla skutečnost, že jde o základní emoce, které každý z nás během svého života prožívá, že jde o pocity, jež jsou všem odpovídajícím dobře známy. I přes to je nutné počítat ve výkladu určitých emocí u respondentů s menšími odchylkami.

11 ZÁVĚR

Cílem této práce bylo zmapovat, jak určité vyjadřovací prostředky, konkrétně emoji, vytvářejí v určitém smyslu subkulturu projevující se specifickou komunikací. První část práce byla věnována seznámení s těmito znakovými symboly a jejich odlišení od emotikonů či piktoqramů. Dále následovalo představení jejich zrodu, vývoje, využití, hranic používání a také chápání a vnímání emocí, jež mají vyjadřovat. Bylo prokázáno, že emoji již delší dobu neslouží pouze k oživení elektronické psané komunikace, ke kterému byly původně určeny. Hranice užívání byly posunuty do našich každodenních životů – emoji je možné vidět v reklamách, názvech filmů či politických kampaních. Jejich užití v elektronické psané komunikaci se z původního komuniké mezi dvěma přáteli posunulo do vážnějších konverzací. V důsledku stále častějšího užívání emoji se z nich stává téměř neodmyslitelný vyjadřovací prostředek. Dotazníkové šetření, jež bylo součástí diplomové práce, prokázalo, že uživatelé si komunikaci bez emoji dnes už jen zřídka dokážou představit. Dotazník, jenž byl uveřejněn na adrese <https://www.surveio.com/survey/d/T0D8C9R1B9J1W1R7O>, obsahoval celkem 36 zaškrtávacích otázek. Během 36 dní se podařilo nasbírat zpětnou vazbu od 500 respondentů.

V kapitole, která se věnovala otázce emoji a jazyka, byl nastíněn koncept, v němž samotné prostředky emoji mohou být jazykem. Předmětem dotazníku byla také otázka, zda uživatelé prostředky emoji nahrazují celá slova či jestli při komunikaci v internetovém prostředí občas odpovídají pouze těmito symbolickými znaky, načež výsledky potvrdily, že prvky emoji mohou být považovány za jazyk dnešní generace v internetové komunikaci. V souvislosti s tím byla zmíněna otázka, zda emoji neohrožují existenci psané formy jazyka, ale zjištěným výsledkem bylo, že v současné době je jejich užívání stále v udržitelné míře a uživatelé je používají velmi často ve spojení s textovým sdělením. Závěrem kapitoly byla zmíněna poslední modifikace prvků emoji, tzv. animoji. Komunikační prostředky animoji, jak již vyplývá z názvu, zahrnují pohybovou vizualizaci a také komunikaci prostřednictvím nahrání zvukové stopy. Jejich užívání je zatím velmi omezené, jelikož jsou dostupné pouze na jednom z modelů mobilních zařízení společnosti Apple. V budoucnu ale jejich používání může mít obrovský negativní dopad na psanou elektronickou komunikaci a psaný text obecně.

Předmětem diplomové práce bylo též seznámení se zásadami elektronické komunikace či emocionální inteligencí uživatelů, což byly jedny z teoretických podkladů pro vznik celé práce. Hlavní důraz byl kladem na představení hlavních komunikačních platforem, které využívání emoji umožňují. Již zmíněný dotazník se zaměřoval též na otázky po uživatelsky nejpoužívanějších komunikačních médiích. V průběhu celé práce byly hypotézy konfrontovány s výsledky dotazníkového šetření. Překvapivým výsledkem v této oblasti byla u uživatelů obliba e-mailových schránek, což je dáno především věkovým rozptylem účastníků dotazníkového šetření. Teoretické představení emocí a konceptu emoční inteligence bylo základním stavebním kamenem pro charakteristiku základních emocí nabízených jako odpovědi do přiloženého dotazníku. Tento pokus o vysvětlení jednotlivých emocí poukázal na nejasnost či nedostatečnost v definicích těchto každodenních lidských pocitů. Teoretický výklad vybraných emocí nebyl součástí dotazníkového šetření, tudíž jím respondenti nemohli být ovlivněni.

Podstatným záměrem práce bylo prokázat, že uživatelé prostředků emoji chápou a vyjadřují emoce nestejně, to znamená, že používání jednoho znaku emoji může pro různé osoby reprezentovat jinou emoci. Základem pro vypracování této diplomové práce byla internetová encyklopedie zabývající se emoji emojipedia.org, na níž je možné najít všechny emoji, jež existují, všechny jejich varianty u rozdílných platforem a také krátkou charakteristiku, jež uvádí, co daný emoji vyjadřuje a jaké je jeho nejběžnější použití. Těchto webových stránek si uživatelé emoji nevěšmají nebo o jejich existenci vůbec netuší. Každý z uživatelů tak těmto znakovým prostředkům přisuzuje emoci podle svého uvážení, s tím se ale pojí možný problém v momentě, kdy komunikující strany mají různé emoční nastavení pro stejný emoji. V souladu s tímto tvrzením byly emoji v práci představeny jako komunikační šum, který je součástí každého komunikačního prostředí, i při komunikaci přímé.

Součástí dotazníkového šetření bylo také zjistit, jaké emoji jsou uživateli nejvíce užívány. V jedné z otázek bylo uvedeno deset emoji, jež byly vyhlášeny jako nejpoužívanější za rok 2016 v rámci elektronické komunikace prostřednictvím platformy Facebook. Ve druhé z otázek bylo vybráno deset emoji náhodně. Tato sada vyobrazovala smajlíky, jejichž prostřednictvím se dají vyjádřit celé situace či věci. Jen v jednom případě se jednalo o emoji, který reprezentuje výraz lidského obličeje. U první otázky se výsledky

dotazníkového šetření shodovaly s výsledky průzkumu nejoblíbenějších emoji za rok 2016. Zajímavým zjištěním také bylo, že veškeré emoji, jež byly součástí průzkumu a dotazníku k této diplomové práci, byly hlavně kladného emočního ladění. Toto zjištění podporuje tezi, že emoji jsou vnímány kladně, jako doplněk elektronické komunikace, a mají sloužit k jejímu oživení. V souvislosti s tím se posouvají také hranice užití těchto výrazových prostředků. Respondenti v dotazníkovém šetření přiznali, že se občas nevyvarují použití emoji ani v konverzaci, jež má obchodní či administrativní charakter. Zároveň dotazníkové šetření prokázalo, že uživatelé komunikují přes internetové platformy velmi často. Někteří respondenti uvedli, že jsou na svých zařízeních on-line i několikrát denně a že komunikují převážně elektronickou formou. S tím souvisí i vyšší užívání výrazových prostředků emoji.

V poslední kapitole, která byla věnována rozdílům ve vnímání emocí, bylo postupně rozebráno deset emoji, jež byly v roce 2016 vyhodnoceny jako užiteli nejpoužívanější. Tato sada byla použita pro výzkum k diplomové práci z důvodu četnosti jejich užívání a také pro jejich známost mezi užiteli. Každý z respondentů, jež je členem kulturní kategorie uživatelů využívajících prostředků emoji, se minimálně jednou se všemi vybranými setkal a použil je během své konverzace. Ke každému ze smajlíků bylo možno přiřadit třináct emocí, které se dle respondentů k danému emoji nejvíce hodí. Čtrnáctou možností odpovědi bylo, že o emoci uživatelé rozhodují na základě kontextu celého sdělení. Tato odpověď měla svůj podíl u každé z otázek. Z tohoto zjištění lze vyvodit, že celkový kontext sdělení může ovlivnit výsledné chápání vybraného emoji, ale zároveň také to, že emoji, který byl umístěn na konci komunikačního sdělení, ovlivní výsledné vyznění celé zprávy. Nelze tedy rozhodnout, jestli emoji ovlivňuje kontext či naopak, jde na ně pouze nahlížet jako na dvě složky elektronické komunikace současnosti.

Různorodost odpovědí u jednotlivých emoji vypovídá o tom, že odpovídající na emoce, jež emoji reprezentují, opravdu nahlízejí velmi rozdílně. Důvody těchto odlišností nejsou známy, proto o nich můžeme pouze spekulovat. Může rozhodovat osobnost člověka, výchova, ale i porozumění významu emocí. Některé z emocí se nepodařilo odborně popsat či vysvětlit, jelikož jejich definice v psychologických dílech chybí. Prozkoumat důvody odlišností v chápání emocí by bylo jistě velkým přínosem pro zamezení

nedorozumění, jež v jejich důsledku vznikají v komunikaci prostřednictvím komunikačních médií. Jedním z možných vysvětlení výše uvedených odlišností by mohla být skutečnost, že užíváme emoji v závislosti na kontextu, který jsme si vytvořili s osobou, s níž komunikujeme.

Tato diplomová práce se pouze povrchově dotkla tématu emocí, které jsou vyjadřovány prostřednictvím fenoménu emoji. Předmět zkoumání má ale mnohem větší dosah a je zapotřebí více výzkumů, které by odhalily všechny důvody rozdílného chápání emocí u těchto systémových znaků. Dotazník přiložený k diplomové práci poskytl informace potřebné k analýze chápání emoji a porozumění jejich významu v textové elektronické komunikaci. V průběhu dokončování práce bylo zajímavé pozorovat, kolik různých emocí a nálad může jeden emoji vyjadřovat pro několik uživatelů současně a zároveň jak velká shoda může u některých komunikačních prostředků panovat. Z této shody pramení specifická kulturní kategorie uživatelů nejazykových znaků v elektronické komunikaci napříč věkem a místy pobytu. Znakovým symbolům emoji se velmi dobře daří nahrazovat neverbální složku přímé komunikace, která elektronické psané komunikaci chybí.

12 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

All Emoji. In: IE Emoji [online]. 2016. [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <http://www.iemoji.com/browse/emoji/category>.

BASOVNIÜKOVAÛ, Eva. *Intermedialita znaků elektronické komunikace: využití emotikonů jako nových výrazových prostředků*. Praha, 2009. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií. Vedoucí práce Alena Čechová. Dostupné také z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/60487>.

BORUSLAWSKI, Piotr. *Chevy sends out press release written in emoji*. In: Design boom [online]. 24.6.2015 Dostupné z: <http://www.designboom.com/art/chevroletpressreleaseinemoji>.

BRISSON, Claire-Marie. *Hieroglyphs at Our Fingertips: Language, Semiotics, and Communication through Emoji*. Wayne, 2015. Wayne State University.

DANESI, Marcel. *The semiotics of Emoji: the rise of visual language in the age of the Internet*. London: Bloomsbury Publishing, 2017. ISBN 9781474282000.

DAVIS, Mark a EDBERG, Petr. *Unicode emoji*. In: Unicode [online]. 2017 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <http://www.unicode.org/reports/tr51/proposed.html>.

DEVITO, Joseph A. *Základy mezilidské komunikace: 6. vydání*. Praha: Grada, 2008. Expert. ISBN 9788024720180.

DOUBRAVOVÁ, Jarmila. *Sémiotika v teorii a praxi*. Jarmila Doubravová. Vyd. 1. Praha: Portál, 2002. 159 s. ISBN 8071785660.

EMOGI RESEARCH TEAM. *2016 Emoji Report* [online]. In: . Emogi, 2016 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: http://cdn.emogi.com/docs/reports/2016_emoji_report.pdf.

Emoji and Dingbats. Unicode.org [online]. [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: http://www.unicode.org/faq/emoji_dingbats.html.

Emojipedia FAQ. Emojipedia [online]. [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <http://emojipedia.org/faq/>.

Emojipedia 5.0 Emoji List. Emojipedia [online]. 2017 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <http://emojipedia.org/emojipedia/5.0/>.

Emojis on android. EmojiBase! [online]. 2017 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <https://www.emojibase.com/emojis-on-android>.

Emojineering Part 1: *Machine Learning for Emoji Trends*. In: Emojineering.instagram [online]. 2015 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <https://engineering.instagram.com/emojineering-part-1-machine-learning-for-emoji-trendsmachine-learning-for-emoji-trends-7f5f9cb979ad>.

Emoticon. (n.d.) *American Heritage® Dictionary of the English Language*, Fifth Edition. (2011). [cit. 2018-04-20]. from <http://www.thefreedictionary.com/emoticon>.

Emoticon. *Bloomsbury Business Library - Business* [online]. 2007, [cit. 2018-04-20], 2733-2733 Dostupné z: <http://ezproxy.muni.cz/login?url=http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,cookie,uid&db=bth&AN=26740576&lang=cs&site=eds-live&scope=site>.

Emotikon. Wikipedia.org [online]. [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Emotikon>.

Facebook Emoji List — All emojis for Facebook. Emojipedia [online]. 2017 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <http://emojipedia.org/facebook>.

Full Emoji List, v5.0. In: Unicode [online]. 2017 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <http://www.unicode.org/emoji/charts/full-emoji-list.html>.

GOTTKE, Julian. *Instagram Emoji Study – Emojis lead to higher interactions*. In: Quintly Blog [online]. 2017 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <https://www.quintly.com/blog/2017/01/instagram-emoji-study-higher-interactions>.

Google Emoji List — Emojis for Android, Hangouts, and ChromeOS. Emojipedia [online]. 2017 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <http://emojipedia.org/google>.

HOFSTEDE, Geert a Gert Jan HOFSTEDE. *Kultury a organizace: software lidské mysli: spolupráce mezi kulturami a její důležitost pro přežití*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-86131-70-2.

Instagram Emoji List — Emojis for Instagram. Emojipedia [online]. 2017 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <http://emojipedia.org/instagram>.

JEOANE. *Emoji Marketing: 8 Best Campaigns And What You Can Learn From Them*. In: Seopressor [online]. 2016 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <http://seopressor.com/blog/emoji-marketing-8-best-emoji-campaigns-what-you-can-learn-from-them>.

JIRÁK, Jan a KÖPPLOVÁ, Barbora. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003. ISBN 8071786977.

JÓZSOVÁ, Nad'a. *Trendy ve vývoji počítačem zprostředkované komunikace* [online]. Brno, 2009 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/224885/ff_m/CMC_Jozsova_1.1.pdf.

KELLY, Caroline. *A linguistic study of the understanding of emoticons and emojis in text messages*. Stockholm, 2015. [cit. 2018-04-20]. Halmstad University. Dostupné také z: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:783789/FULLTEXT01.pdf>.

KOPECKÝ, Kamil. *Moderní trendy v e-komunikaci*. Kateřina Tušlová. Vyd. 1. Olomouc: Hanex, 2007. 98 s. ISBN 80-85783-78-0.

KUBAČKA, Jakub. *Nonverbální komunikace mezi mužem a ženou*. Brno, 2008. [cit. 2018-04-20]. Masa rykova univerzita, Přírodovědecká fakulta, Ústav antropologie. Vedoucí práce Miroslav Králík. s. 11. Dostupné z:

[http://is.muni.cz/th/184339/prif_b/Jakub_Kubacka_
_Nonverbalni_komunikace_mezi_zenou_a_muzem.pdf](http://is.muni.cz/th/184339/prif_b/Jakub_Kubacka/_Nonverbalni_komunikace_mezi_zenou_a_muzem.pdf).

LEE, Jennifer 8. Is That an Emoticon in 1862?. In: *The New York Times: City Room, Blogging From the Five Boroughs* [online]. 19.1.2009 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: http://cityroom.blogs.nytimes.com/2009/01/19/hfo_emoticon.

LUCAS, Gavin. *The Story of Emoji. Creative Review* [online]. 2016, 36(5), 74-81 [cit. 2018-04-20]. ISSN 02621037. Dostupné z: <http://eds.b.ebscohost.com.ezproxy.muni.cz/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=3&sid=7fe43767-5f7c-41a9-831f-feebf275644f%40sessionmgr120>.

MAGNUS, P. D. *Emoji art* [online]. 2017 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <https://www.fecundity.com/job/emojiart.pdf>.

MALÝ, Ondřej a RYBKA, Michal. *Jak komunikovat elektronicky*. Praha: Grada, 2002. ISBN 8024702088.

MILL, John Stuart: *Utilitarismus*. Praha: Vyšehrad, 2011. kap. I., § 2.

MIKULÁŠTÍK, Milan. *Komunikační dovednosti v praxi*. Praha: Grada, 2003. 368 s. ISBN 80-247-0650-4.

NAKONEČNÝ, Milan. *Lidské emoce*. Praha: Academia, 2000. ISBN 8020007636.

NAUMANN, Friedrich. *Dějiny informatiky: od abaku k internetu*. Praha: Academia, 2009. 424 s. ISBN 978-80-200-1730-7. Kapitola Trpaslík proti obrovi.

NEŠPOR, Karel. *Pozitivní emoce, smích, laskavost a klinická medicína*. Praktický lékař, 2011. 91(4).

NOVÁČKOVÁ, Kateřina. *Piktogram revival*. In: *Vizuální kultura* [online]. 2008 [cit. 2018-04-20].

Dostupné z: <http://www.vizualnikultura.cz/2008/11/21/news/piktogram-revival-poznamky-k-isotypu>.

PEIRCE, Charles Sanders a PALEK, Bohumil. *Sémiotika*. 2. přeprac. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 1997. ISBN 8071843563.

PRICE, Rob. This 31-year-old Australian accidentally built a huge empire by cataloging all the world's emojis. In: *Business Insider* [online]. 2016 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <http://uk.businessinsider.com/emojipedia-jeremy-burge-emoji-encyclopedia-profile-2016-1>.

Pojem piktogram. Slovník cizích slov.abz.cz [online]. Dostupné z: <http://slovnickcizichslov.abz.cz/web.php/slovo/piktogram>.

Redhead Emoji Update. In: Blog Emojipedia [online]. 2017 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <http://blog.emojipedia.org/redhead-emoji-update>.

ROBB, Alice. *How Using Emoji Makes Us Less Emotional*. [online]. 2014 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <https://newrepublic.com/article/118562/emoticons-effect-way-we-communicate-linguists-study-effects>.

SCALL, Rachel. Emoji as Language and Their Place Outside American Copyright Law. *JIPEL: Journal of Intellectual Property and Entertainment Law* [online]. New York, 2016, 5(2), 381-405 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <http://jipel.law.nyu.edu/vol-5-no-2-3-scall>.

SCHENKER, Marc. *The Surprising History of Emojis*. In: Webdesigner Depot [online]. 2016 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <https://www.webdesignerdepot.com/2016/10/the-surprising-history-of-emojis>.

SCHNOEBELEN, Tyler. *Do You Smile with Your Nose? Stylistic Variation in Twitter Emoticons*. Pensyl vania, 2012. Semestrální práce. University of Pennsylvania Working

Papers in Linguistics. Dostupné také z:
<http://repository.upenn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1242&context=pwpl>.

SLAVIN, Tim. *The History of Emoticons*. In: Kidscodecs [online]. 2014 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <https://www.kidscodecs.com/history-of-emoticons>.

STAHL, Levi. *The first emoticon?* In: Ivebeenreadinglately [online]. 2014 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <http://ivebeenreadinglately.blogspot.cz/2014/04/the-first-emoticon.html>.

STERNBERGH, Adam. *Smile, you're speaking emoji* [online]. New York: New York Media, 2014. [cit. 2018-04-20]. Copyright - Copyright © 2014, New York Media LLC. All Rights Reserved; Poslední aktualizace - 2014-12-15; CODEN - NYORAQ.

SVĚTLÍK, Jaroslav. *Interkulturní marketing a komunikace v zemích EU*. UTB Zlín 2001. ISBN 80-7318-035-9.

TETTEGAH Sharon, NOBLE, Safiya. *Emotions, Technology, and Design* [online]. The United States of America: Elsevier, ©2016 [cit. 2018-04-20]. ISBN 978 0 12 801872 9. s.42. Dostupné z: <http://tinyurl.com/zkr8lxv>.

Twitter Twemoji 2.2.3 Emoji List. Emojipedia [online]. 2017 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <http://emojipedia.org/twitter/twemoji-2.2.3>.

Twemoji 2.0 Emoji Changelog. In: Emojipedia Blog [online]. 2015 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <http://blog.emojipedia.org/twemoji-2-0-emoji-changelog>.

Unicode Version 6.0: Support for Popular Symbols in Asia. In: Blog Unicode [online]. 2010 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <http://blog.unicode.org/2010/10/unicode-version-60-support-for-popular.html>.

WALTHER, J. B. & D'ADDARIO, K. P. (2001). The Impacts of Emoticons on Message Interpretation in Computer-Mediated Communication. *Social Science Computer Review*, 19 (3), pp. 324-347.

WARREN, Christina. *Who Controls Emoji Anyway?* In: Mashable [online]. 2014 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <http://mashable.com/2014/06/18/so-who-controls-emoji-anyway/#cw9rqw3VpZq1>.

WhatsApp Emoji Meanings — Emojis for WhatsApp on iPhone and Android. Emojipedia [online]. 2017 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <http://emojipedia.org/whatsapp>.

What is Unicode? Unicode [online]. USA [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <http://www.unicode.org/standard/WhatIsUnicode-more.html>.

ŽANTOVSKÁ, PH.D., Irena. *Jazyk a řeč nové doby*. In: Mediasres [online]. Praha, 2014 [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <http://www.mediasres.cz/kultura/1849-jazyk-a-rec-nove-doby-autor-irena-zantovska.htm>.

13 RESUMÉ

Emoji, their discovery, development, utilization, the limits of use, and the understanding and perception of the emotions they have to express, are the core of this thesis. The first part of the thesis is devoted to the introduction of these symbols and the introduction of their use. It has been shown that emoji for a long time not only serve to addition the electronic written communication to which they were originally intended. The survey, which is part of the thesis, has shown that users can no longer imagine communication without emoji nowadays. The subject of the thesis was also acquainting with the principles of electronic communication or emotional intelligence of the users, which was the theoretical basis for the creation of the thesis. Emphasis was placed on the introduction of the major communication platforms that enable the use of emoji resources. The above-mentioned questionnaire also focused on questions about the most commonly used communication media. Throughout the thesis, the hypotheses were confronted with the results of the questionnaire survey.

The main intention of the whole thesis was to show that users of emoji have a non-uniform view of the emotions and their expressions that emoji mediate. The source of this claim was the [Emojipedia.org](https://emojipedia.org), online emoji-encyclopedia, which can be used to find all the emoji that exist, all their variants within different platforms, and also a brief characteristic that states what the emoji expresses and what is its most common use and in opposition to the above-mentioned questionnaire survey of 500 respondents.

Part of the thesis was also to find out which emoji are the most used by users. It was also interesting to note that all emoji, which were part of the survey and questionnaire for this thesis, were mainly positive emotional character. This finding supports the thesis that emoji are perceived positively as a complement to electronic communication and are designed to make the communication more likeable. In connection with this, the limits of the use of these means of expression are also changing, and according to the research it is not possible to decide whether emoji affects the context or vice versa, it only regards them as two components of the electronic communication of the present.

14 PŘÍLOHY

14.1 Příloha č. 1

Obrázek 1: Báseň Roberta Hericcka	12
Obrázek 2: První použití emotikonů v elektronické konverzaci	13
Obrázek 3: První sada emoji.....	15
Obrázek 4: Fitzpatrickův model	17
Obrázek 5: Přizpůsobování emoji uživatelem	18
Obrázek 6: Reklama Bud Light	20
Obrázek 7: Reklama Domino's.....	21
Obrázek 8: Propagace filmu Deadpool	21
Obrázek 10: Animoji.....	32
Obrázek 11: Shannonův a Weaverův model komunikace.....	44
Obrázek 12: Odlišnosti v zobrazování emoji	45
Obrázek 13: Emoji sada Apple	50
Obrázek 14: Emoji sada Android.....	51
Obrázek 15: Emoji sada Facebook	53
Obrázek 16: Emoji sada Facebook Messenger	54
Obrázek 17: Emoji sada Twitter	56
Obrázek 18: Emoji sada Skype.....	57
Obrázek 19: Nejoblíbenější emoji na Facebooku za rok 2016.....	71

14.2 Příloha č. 2

Emoji a emoce

www.survio.com

Základní údaje

	Název výzkumu	Emoji a emoce
	Autor	Kateřina Korcová
	Jazyk dotazníku	 Čeština
	Veřejná adresa dotazníku	https://www.survio.com/survey/d/T0D8C9R1B9J1W1R70
	První odpověď	13. 03. 2018
	Poslední odpověď	17. 04. 2018
	Doba trvání	36 dnů

Statistika respondentů

628

Počet návštěv

500

Počet dokončených

0

Počet nedokončených

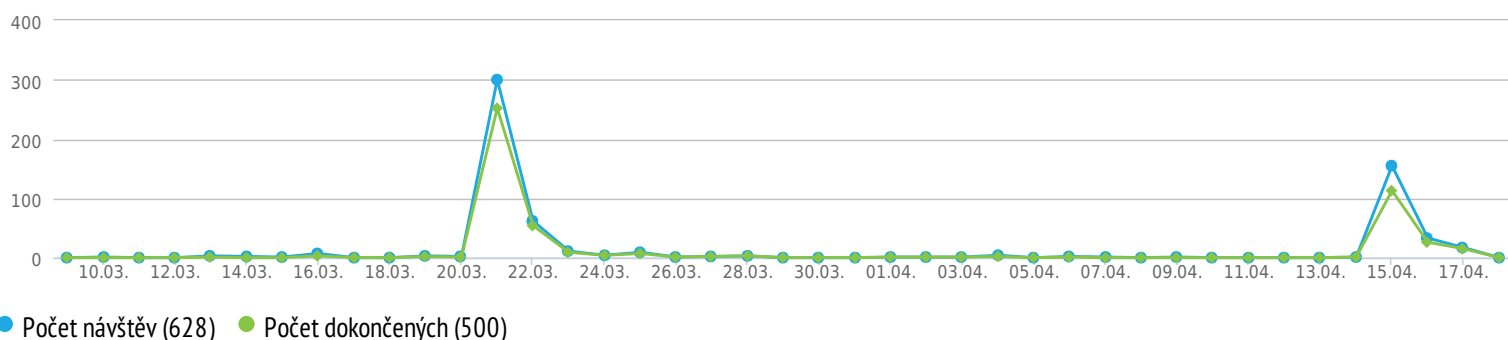
128

Pouze zobrazení

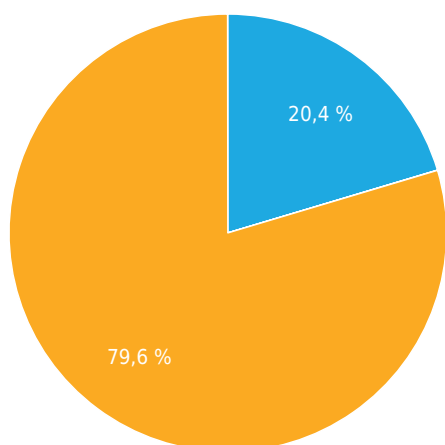
79,6 %

Celková úspěšnost vyplnění dotazníku

Historie návštěv (13. 03. 2018 – 17. 04. 2018)

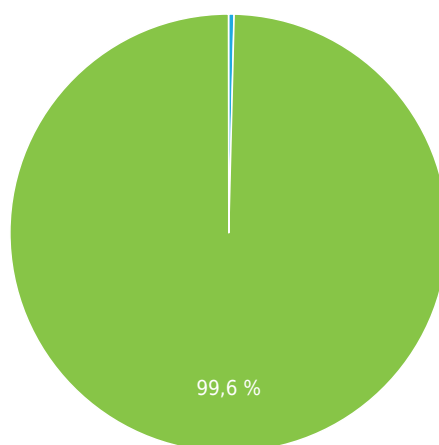

Celkem návštěv

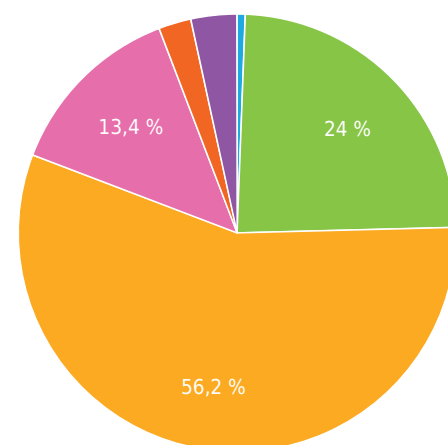
- Pouze zobrazeno (20,4 %)
- Nedokončeno (0 %)
- Dokončeno (79,6 %)

Zdroje návštěv

- Facebook (0,4 %)
- Přímý odkaz (99,6 %)

Čas vyplňování dotazníku

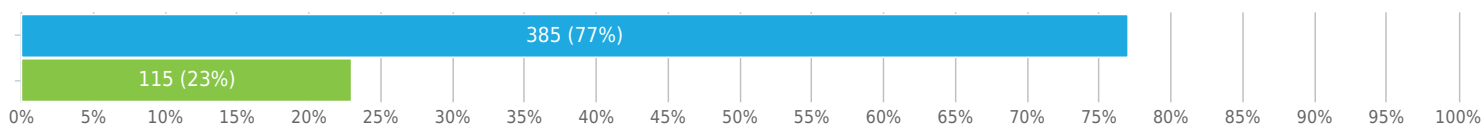
- 1-2 min. (0,6 %)
- 2-5 min. (24 %)
- 5-10 min. (56,2 %)
- 10-30 min. (13,4 %)
- 30-60 min. (2,4 %)
- >60 min. (3,4 %)

Výsledky

1. Pohlaví:

Výběr z možností, zodpovězeno 500x, nezodpovězeno 0x

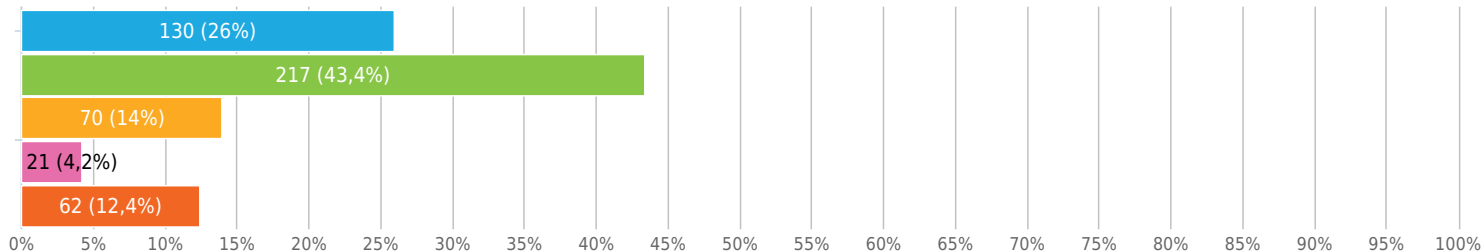
Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
• Žena	385	77 %
• Muž	115	23 %

2. Váš věk:

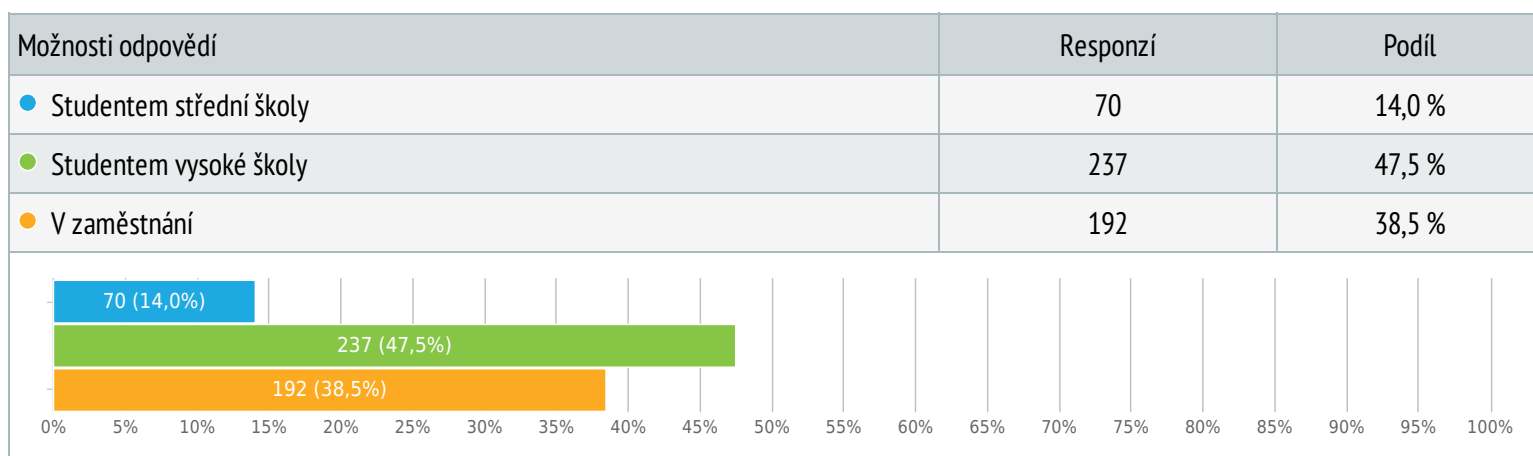
Výběr z možností, zodpovězeno 500x, nezodpovězeno 0x

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
• 15- 20 let	130	26 %
• 21- 25 let	217	43,4 %
• 26- 30 let	70	14,0 %
• 31- 35 let	21	4,2 %
• Starší 36ti let	62	12,4 %

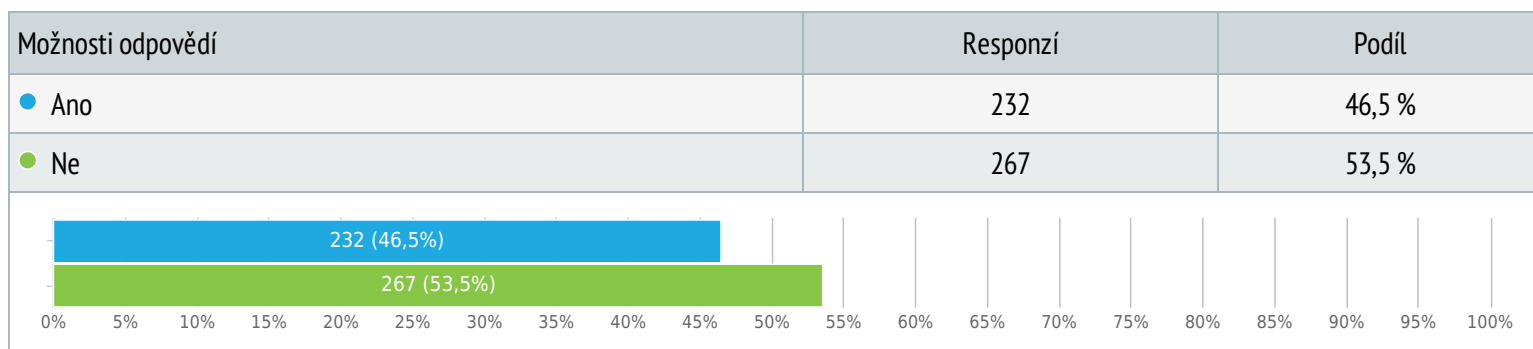
3. Jste:

Výběr z možností, zodpovězeno 499x, nezodpovězeno 1x

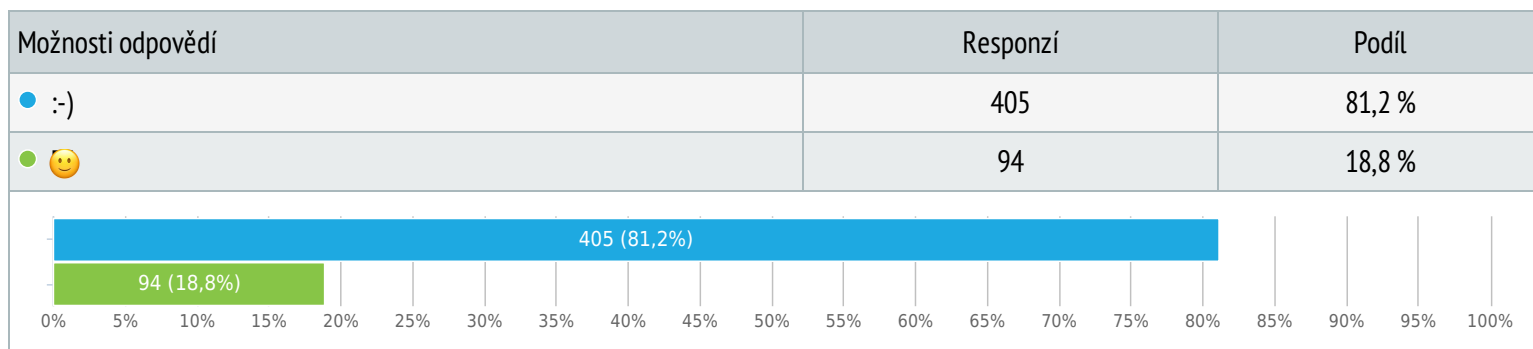
4. Víte jaký je rozdíl mezi emoji a emotikonem:

Výběr z možností, zodpovězeno 499x, nezodpovězeno 1x

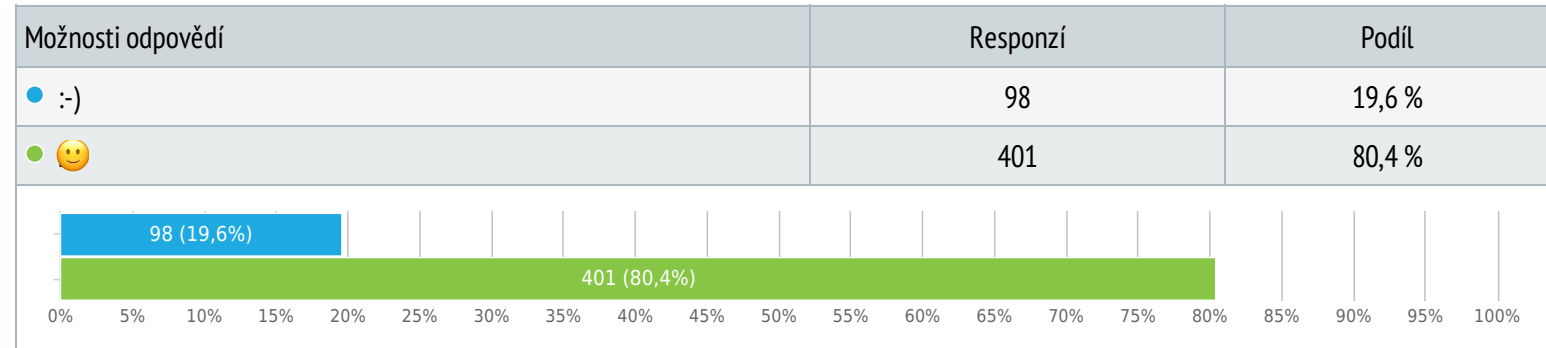
5. Emotikon je dle mého názoru:

Výběr z možností, zodpovězeno 499x, nezodpovězeno 1x

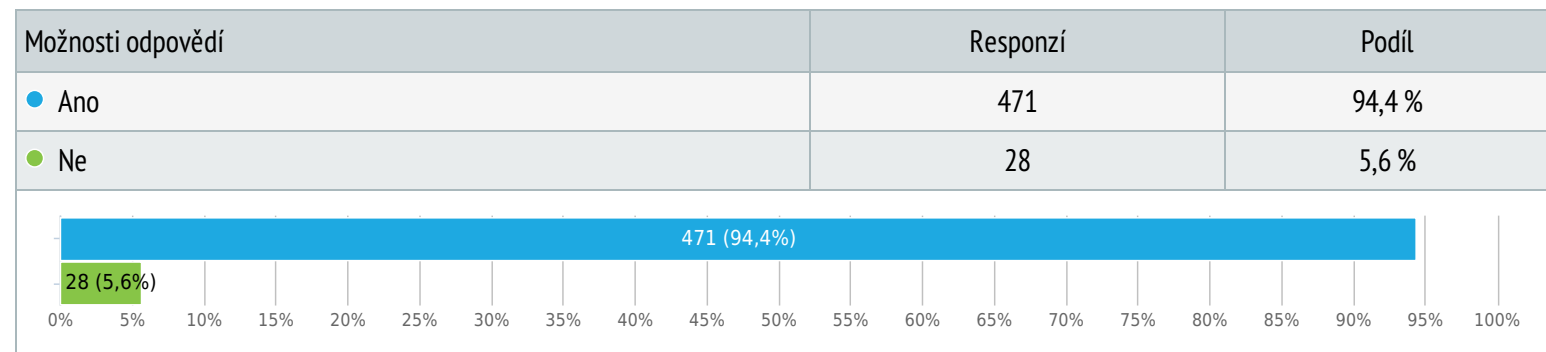
6. Emoji je dle mého názoru:

Výběr z možností, zodpovězeno 499x, nezodpovězeno 1x

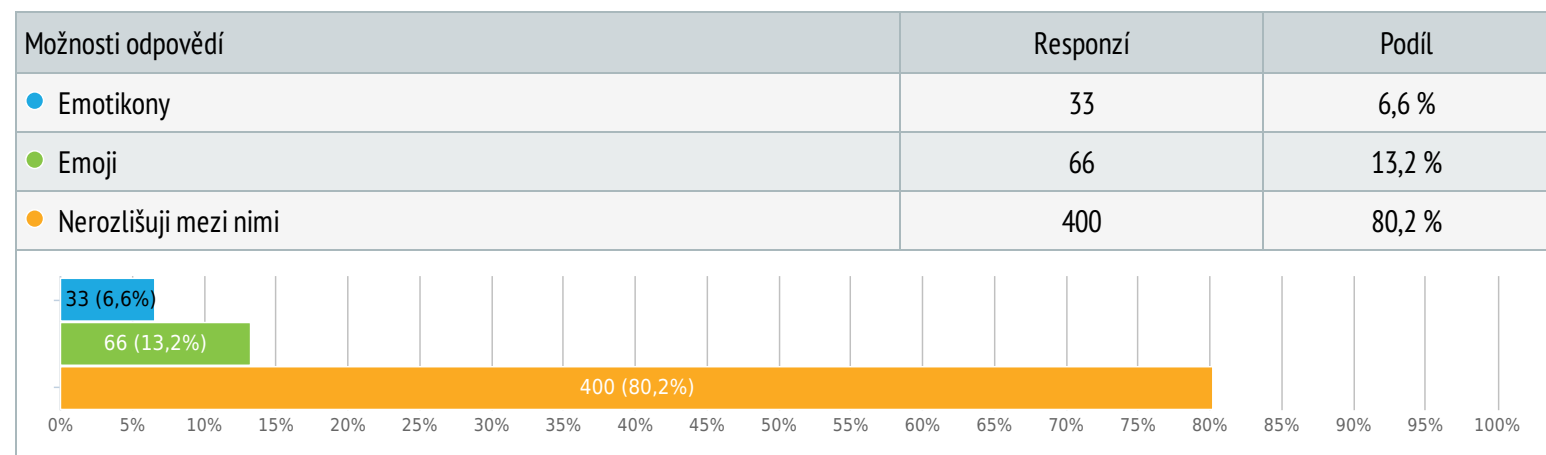
7. Používáte označení "smajlík":

Výběr z možností, zodpovězeno 499x, nezodpovězeno 1x

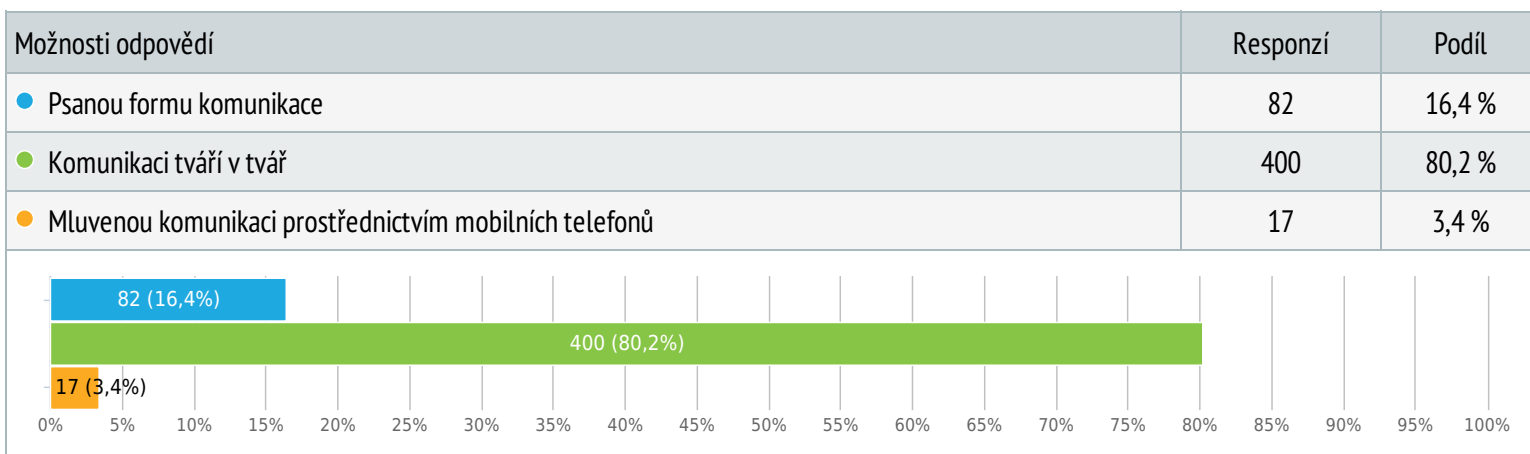
8. Označení "smajlík" používám pro:

Výběr z možností, zodpovězeno 499x, nezodpovězeno 1x

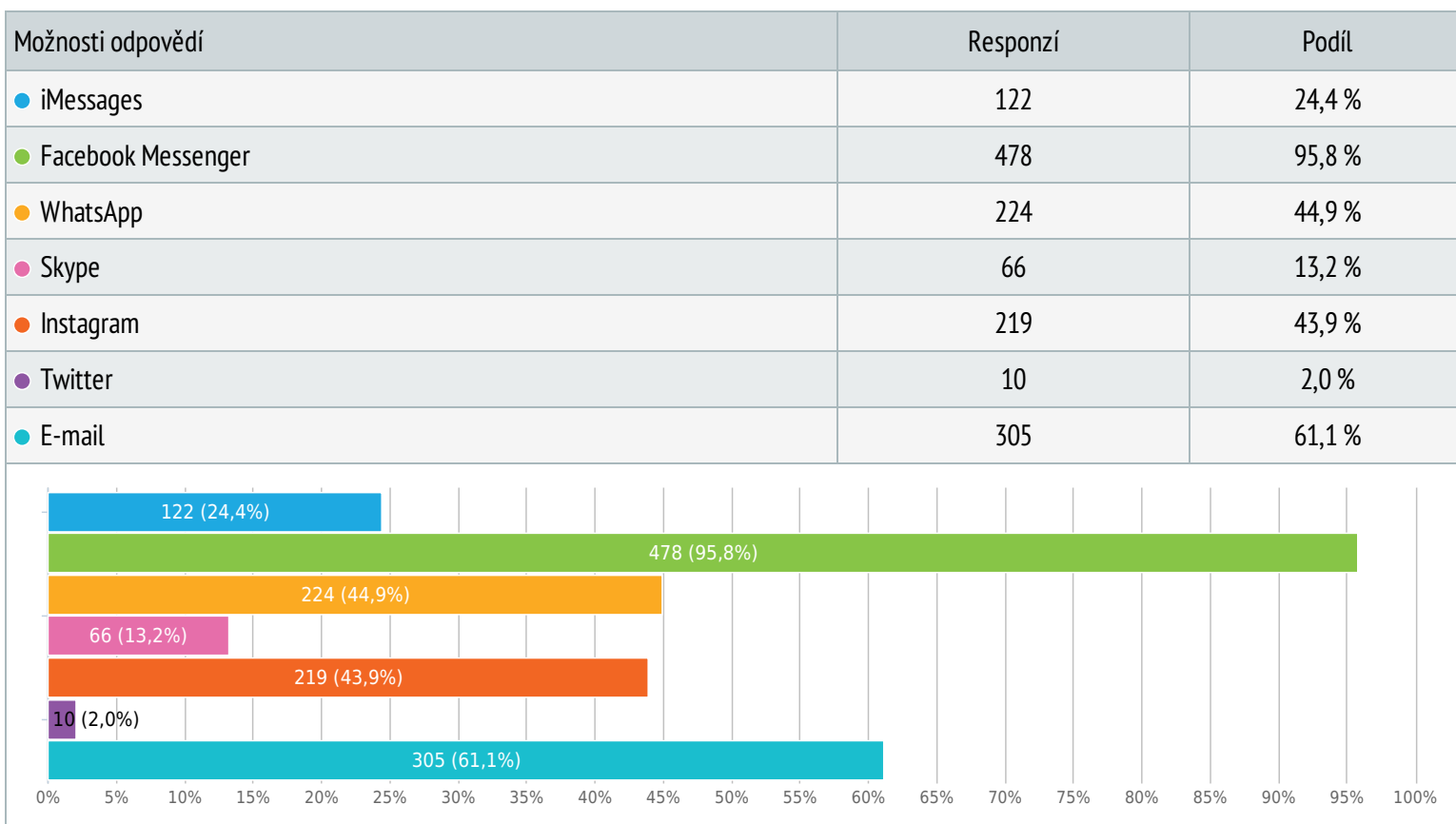
9. Preferuji:

Výběr z možností, zodpovězeno 499x, nezodpovězeno 1x

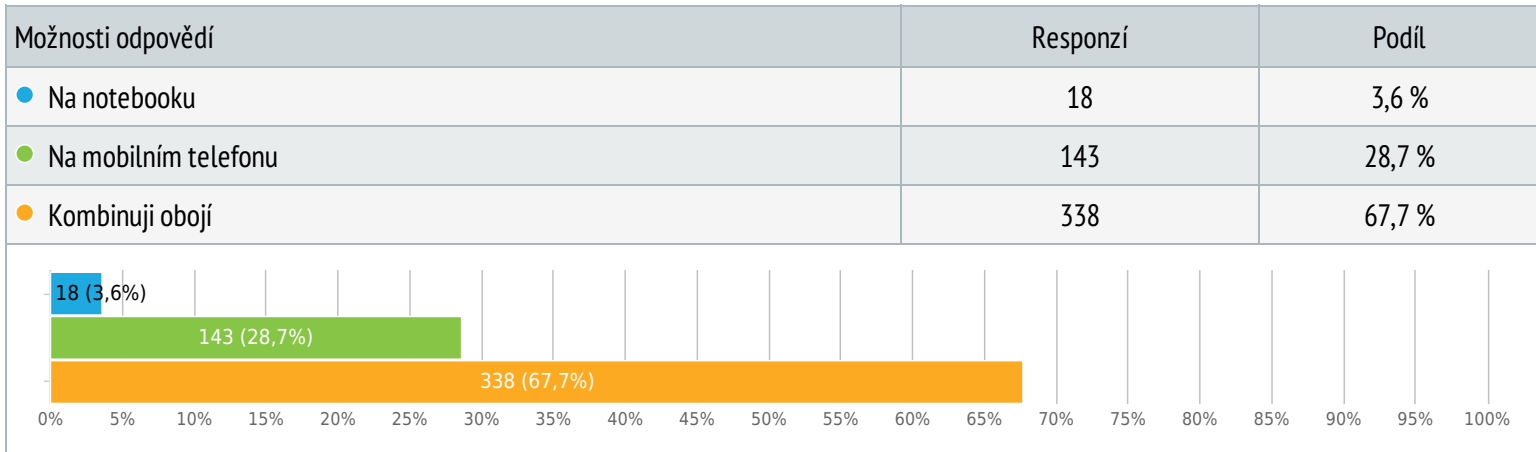
10. Vyberte prosím tři Vámi nejpoužívanější komunikační platformy:

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 499x, nezodpovězeno 1x

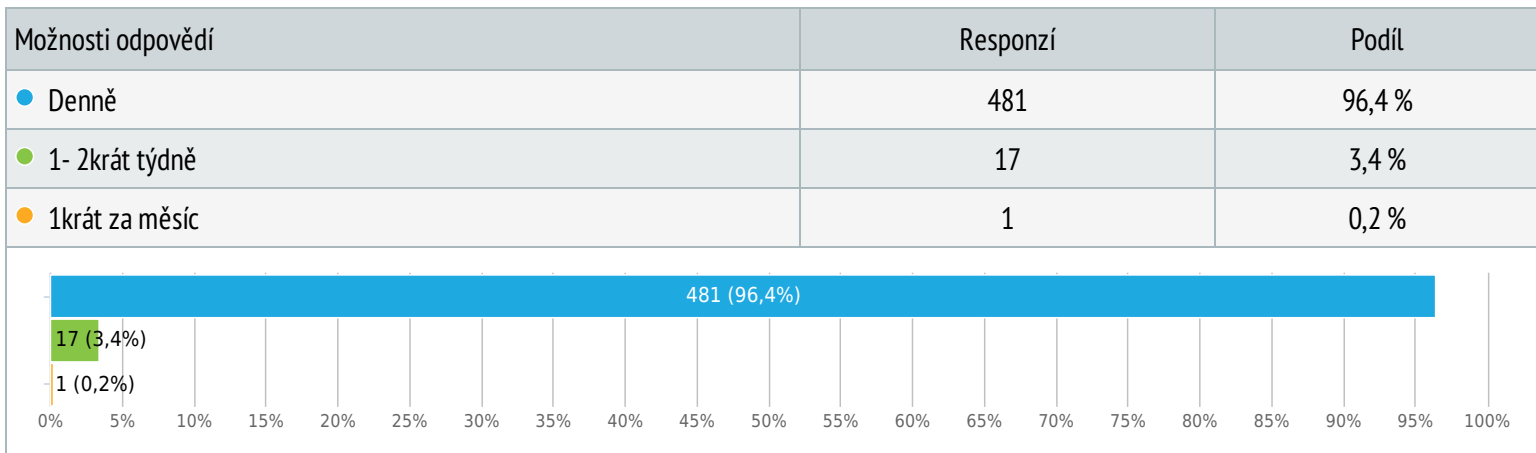
11. Komunikační platformy využíváte:

Výběr z možností, zodpovězeno 499x, nezodpovězeno 1x

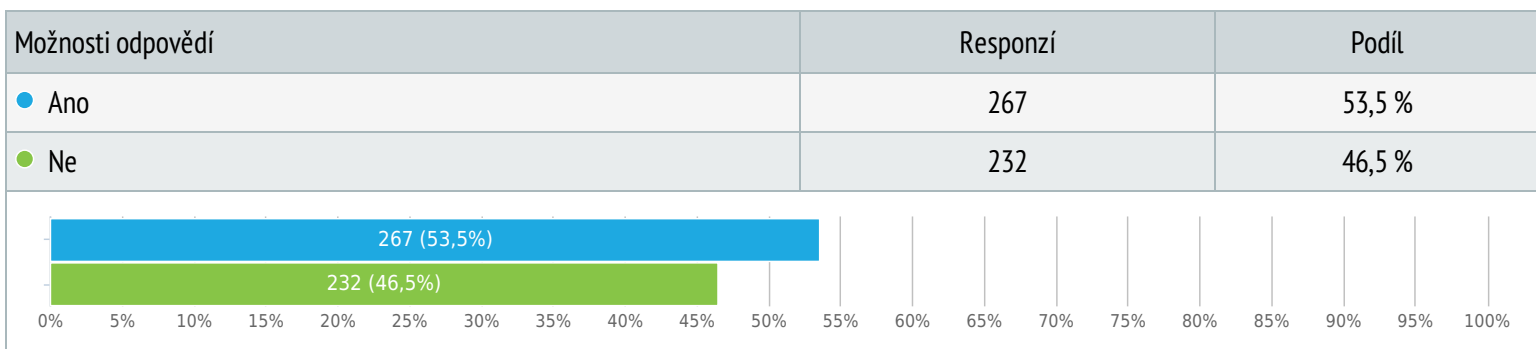
12. Pomocí elektronických komunikačních platform komunikujete:

Výběr z možností, zodpovězeno 499x, nezodpovězeno 1x

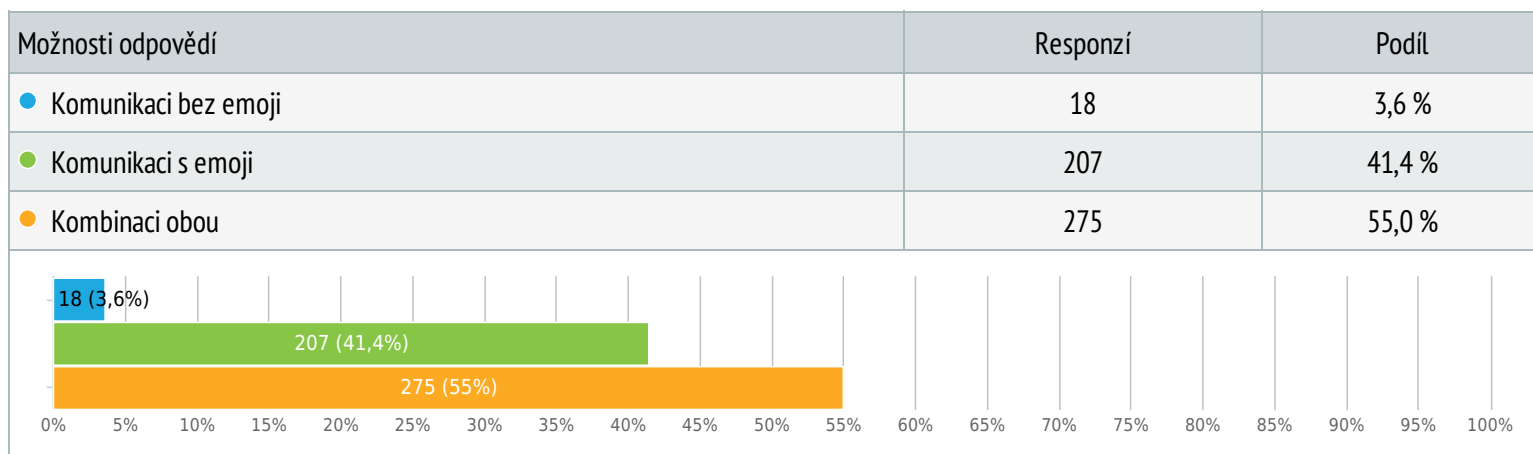
13. Jste na svých zařízeních stále on-line:

Výběr z možností, zodpovězeno 499x, nezodpovězeno 1x

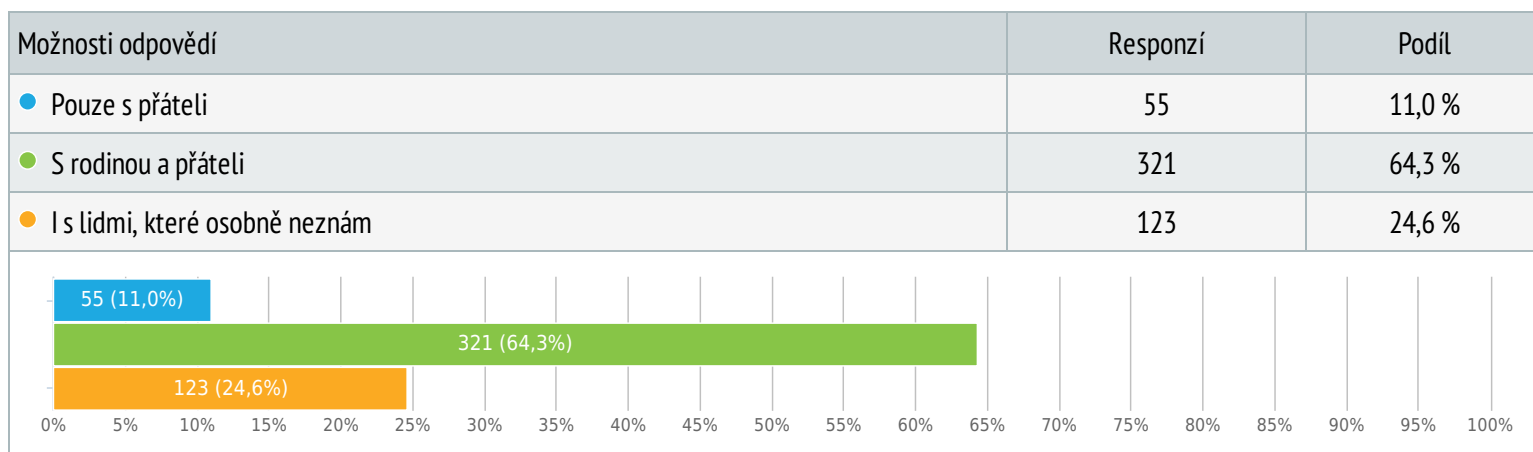
14. Preferujete:

Výběr z možností, zodpovězeno 500x, nezodpovězeno 0x

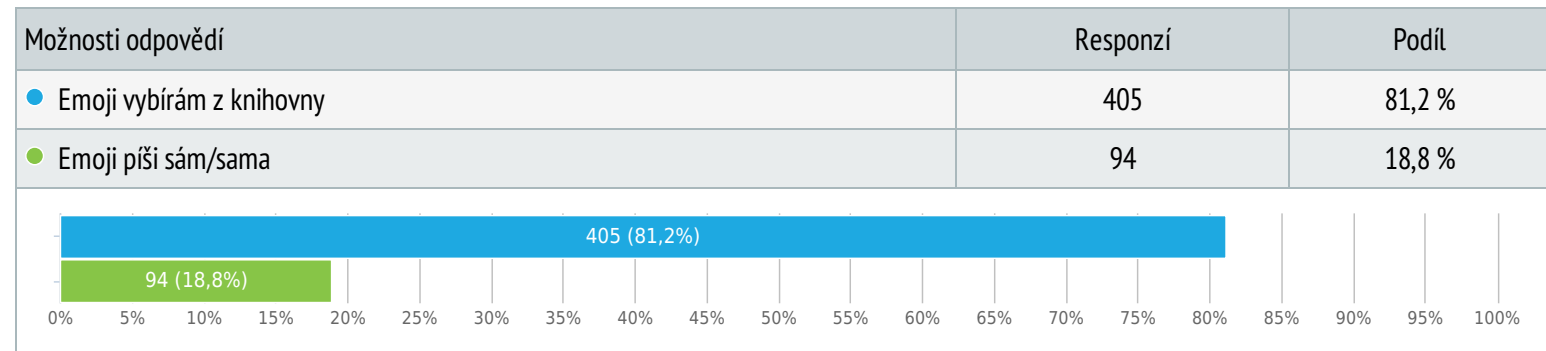
15. Prostřednictvím emoji komunikují:

Výběr z možností, zodpovězeno 499x, nezodpovězeno 1x

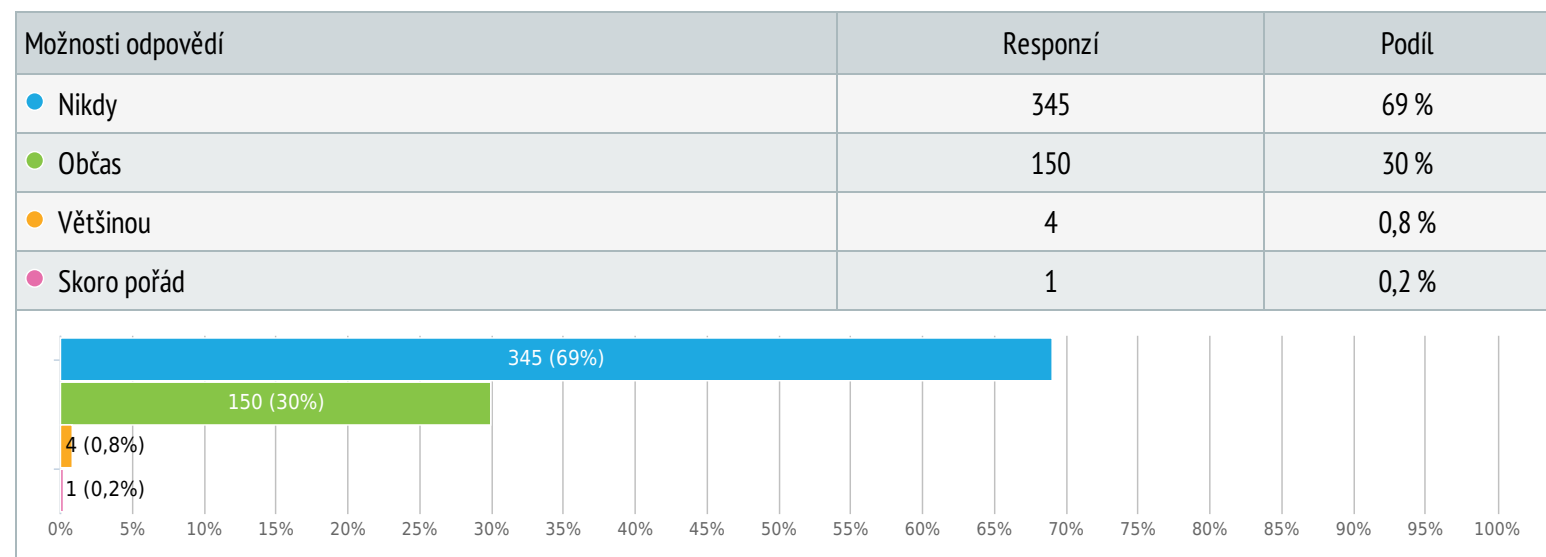
16. Pokud využíváte emoji, vybíráte je z předpřipravené emoji knihovny nebo je vytváříte pomocí znaků na klávesnici:

Výběr z možností, zodpovězeno 499x, nezodpovězeno 1x

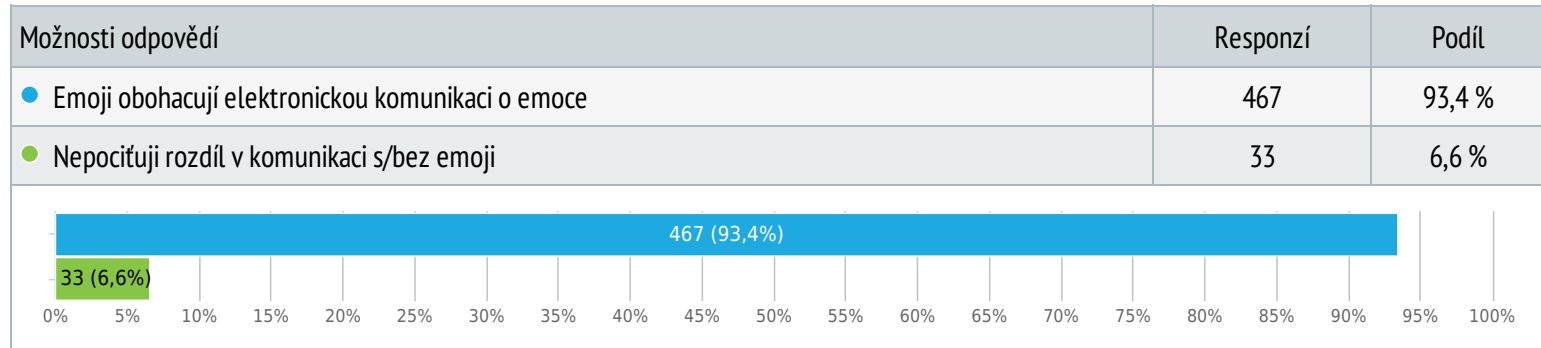
17. Používáte emoji či emotikony i při obchodní/administrativní komunikaci:

Výběr z možností, zodpovězeno 500x, nezodpovězeno 0x

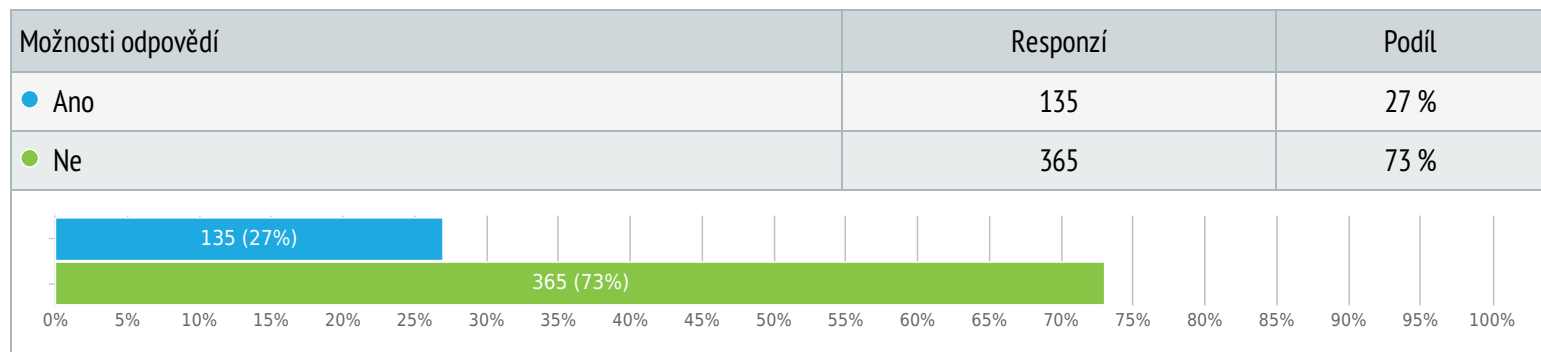
18. Se kterou z vět spíše souhlasíte:

Výběr z možností, zodpovězeno 500x, nezodpovězeno 0x

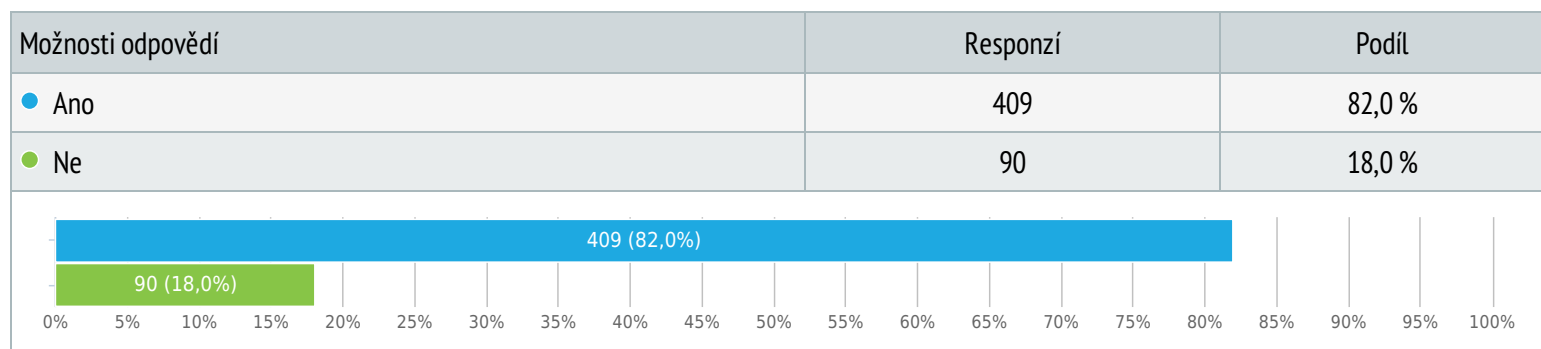
19. Nahrazujete slova v textu emoji:

Výběr z možností, zodpovězeno 500x, nezodpovězeno 0x

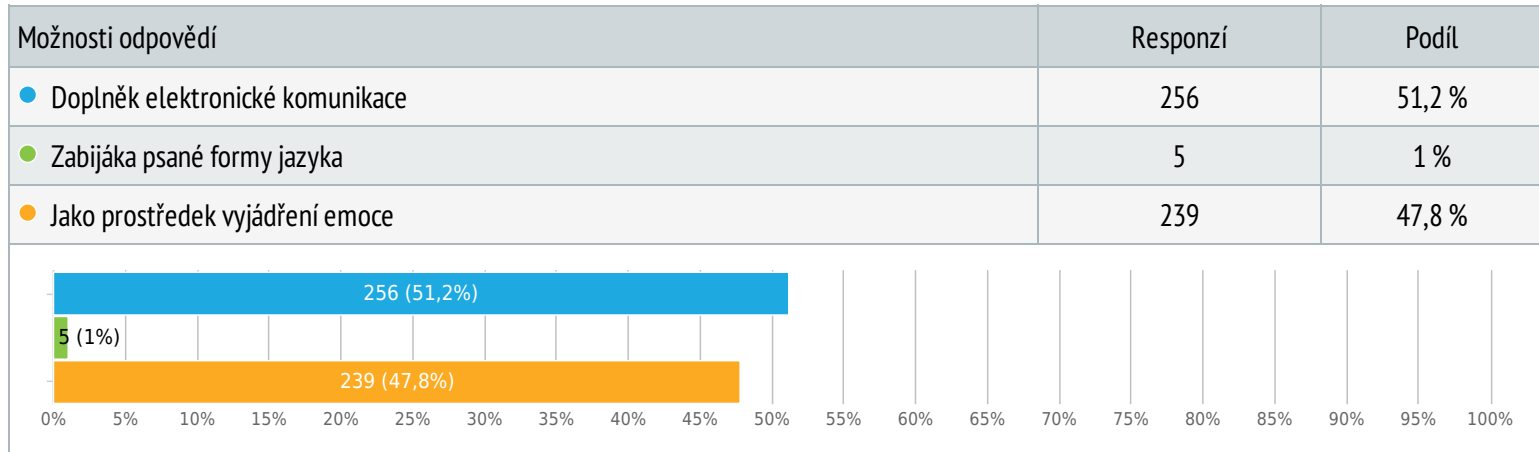
20. Odpovídáte občas na zprávu pouze prostřednictvím emoji:

Výběr z možností, zodpovězeno 499x, nezodpovězeno 1x

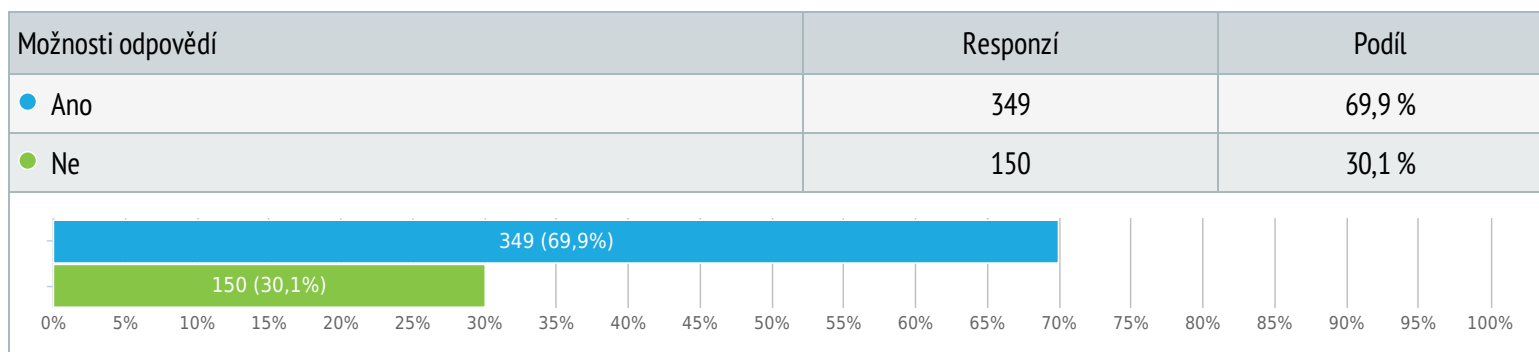
21. Emoji vnímám jako:

Výběr z možností, zodpovězeno 500x, nezodpovězeno 0x

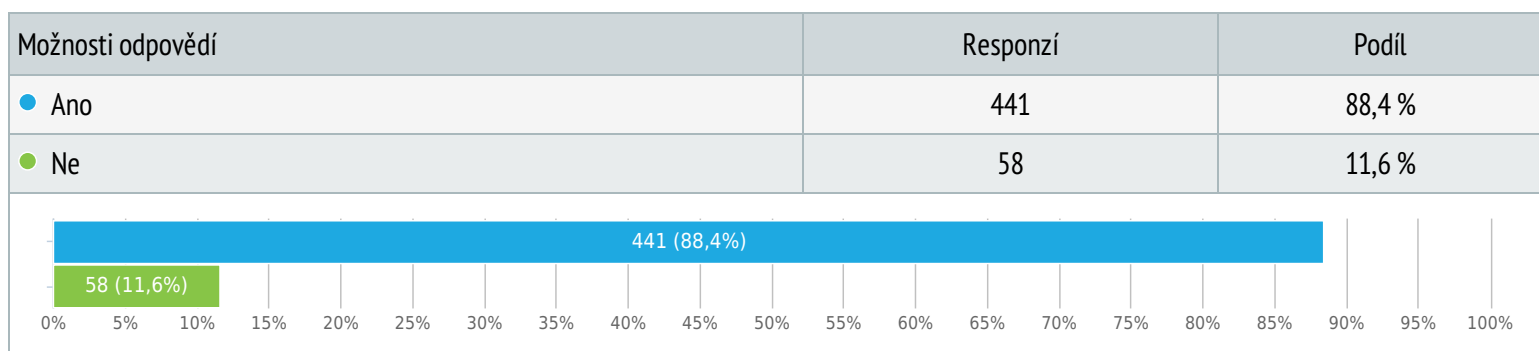
22. Vnímáte emoji jako náhradu neverbální složky komunikace při komunikaci psanou formou:

Výběr z možností, zodpovězeno 499x, nezodpovězeno 1x

23. Jste spokojeni s emoji knihovnou poskytovanou Vaším komunikačním zařízením:

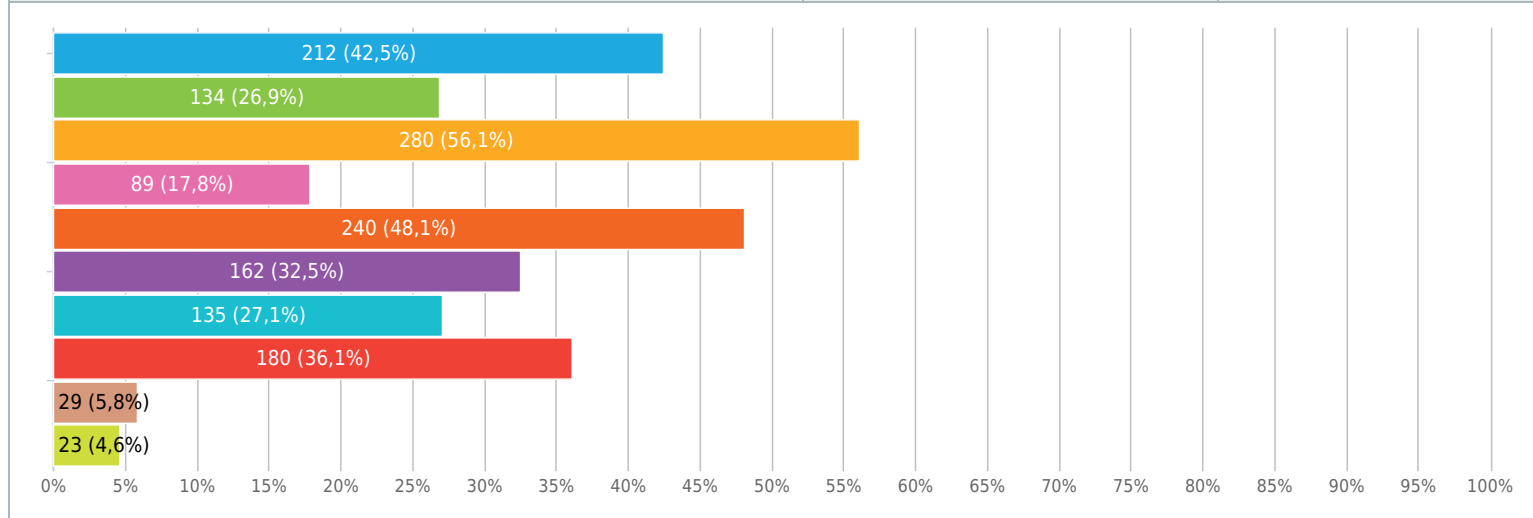
Výběr z možností, zodpovězeno 499x, nezodpovězeno 1x

24. Vyberte tři Vámi nejpoužívanější emoji:

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 499x, nezodpovězeno 1x

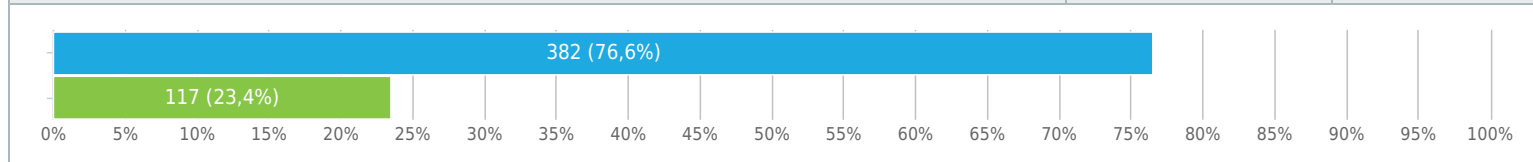
Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
	212	42,5 %
	134	26,9 %
	280	56,1 %
	89	17,8 %
	240	48,1 %
	162	32,5 %
	135	27,1 %
	180	36,1 %
	29	5,8 %
	23	4,6 %

25. Využíváte i ostatní emoji, například znázorňující zvířata, části těla, jídlo či lidi:

Výběr z možností, zodpovězeno 499x, nezodpovězeno 1x

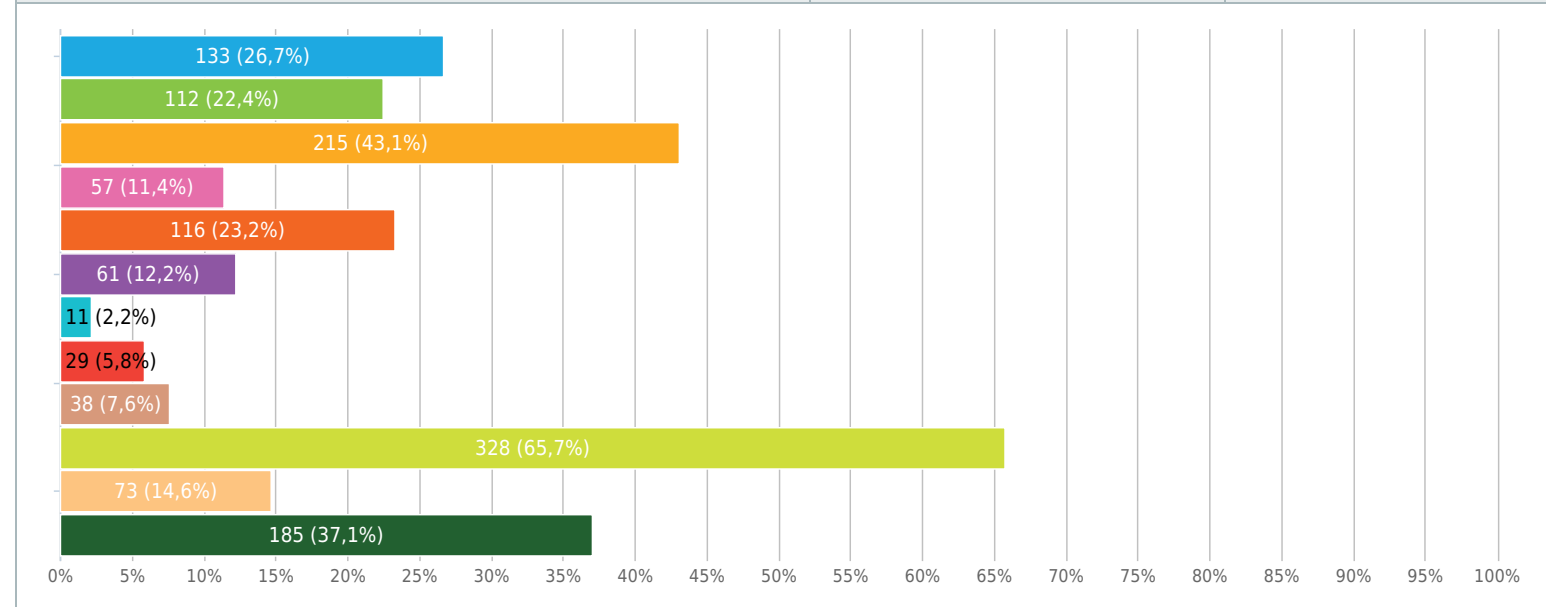
Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
	382	76,6 %
	117	23,4 %

26. Vyberte tři Vámi nejpoužívanější emoji:

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 499x, nezodpovězeno 1x

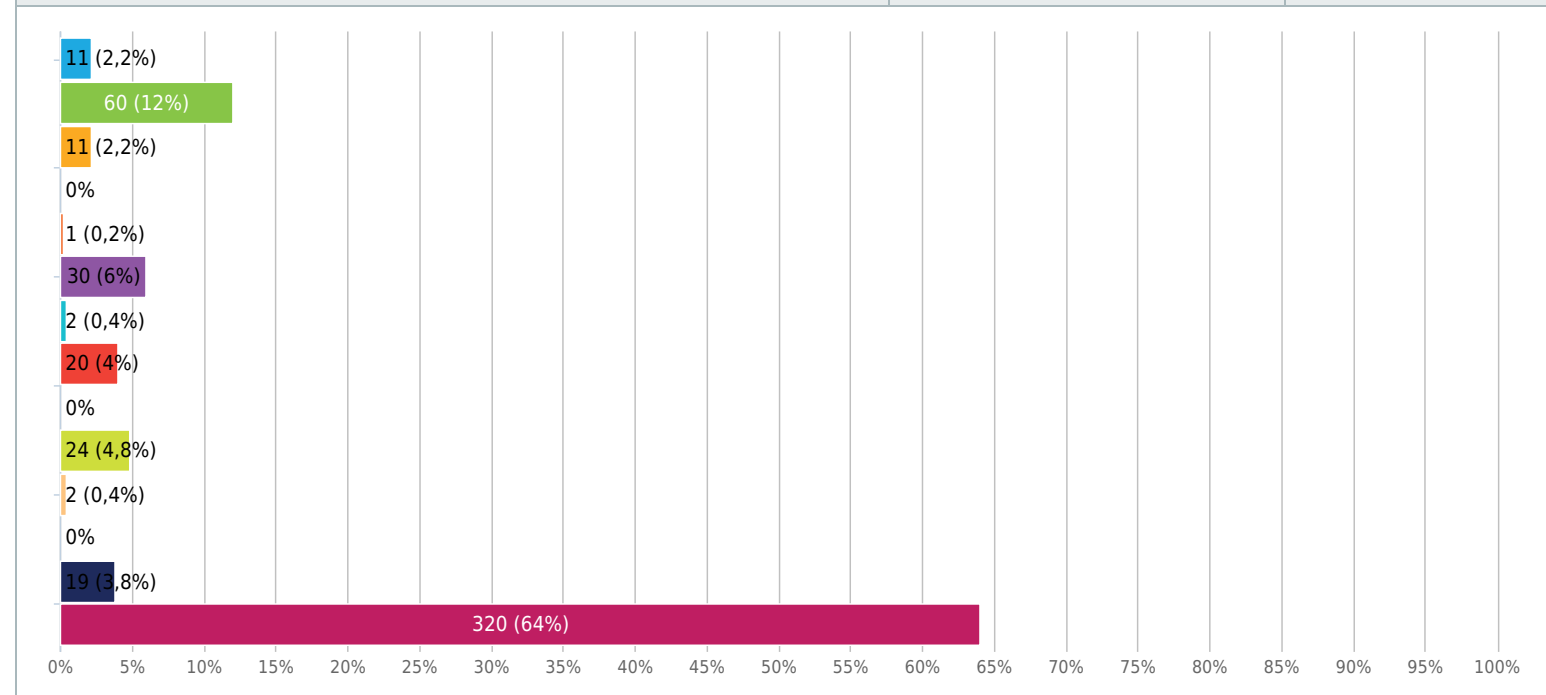
Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
👩/👨	133	26,7 %
👉	112	22,4 %
🙄	215	43,1 %
🌹	57	11,4 %
🍺	116	23,2 %
🍰	61	12,2 %
🏠	11	2,2 %
📦	29	5,8 %
💔	38	7,6 %
👍	328	65,7 %
🍀	73	14,6 %
😬	185	37,1 %

27. Jakou emoci má dle Vás představovat emoji 😊:

Výběr z možností, zodpovězeno 500x, nezodpovězeno 0x

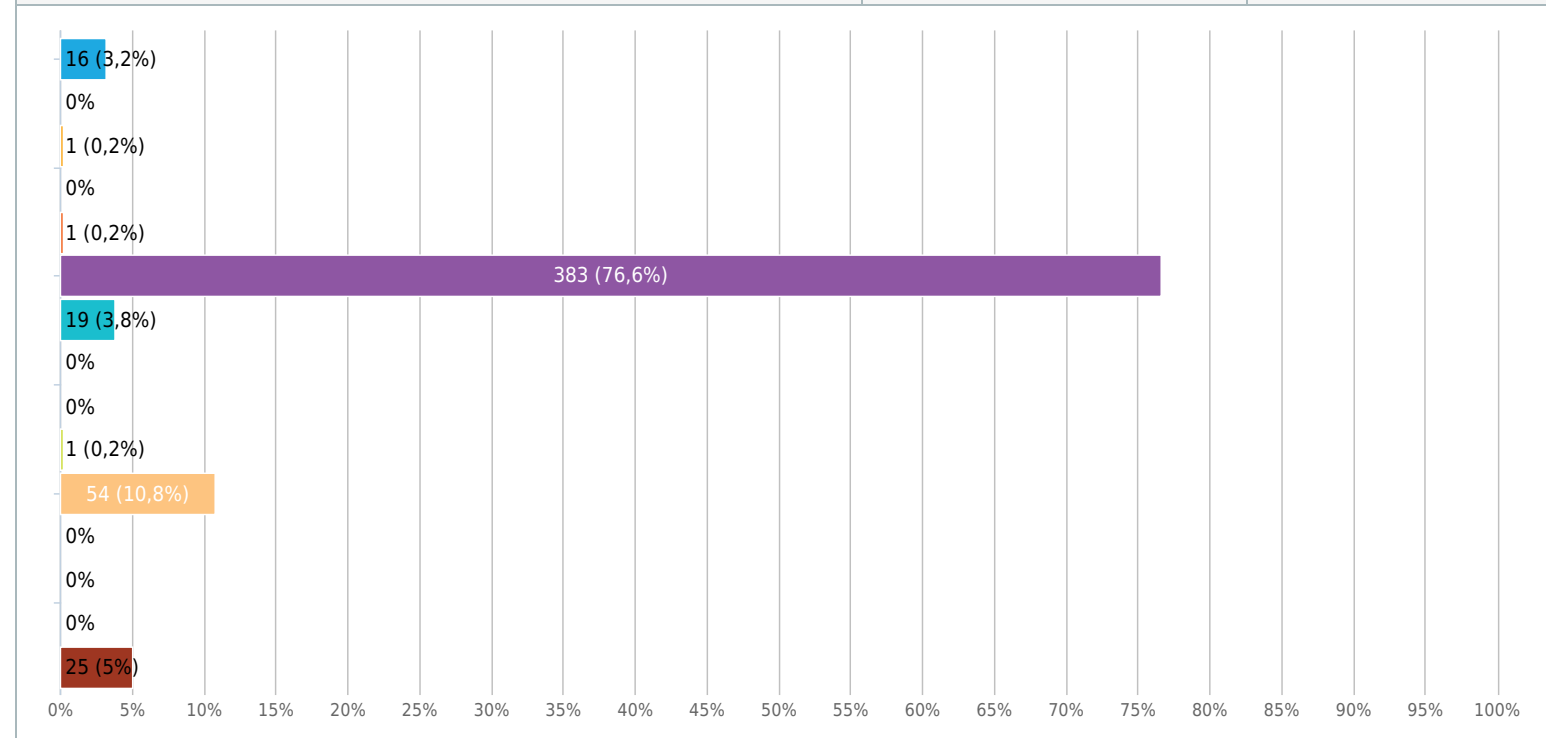
Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
● Radost	11	2,2 %
● Pohrdání	60	12 %
● Zalíbení	11	2,2 %
● Smutek	0	0 %
● Velký smích	1	0,2 %
● Výsměch	30	6 %
● Zamilovanost	2	0,4 %
● Důvěra	20	4 %
● Dojetí	0	0 %
● Pobavení	24	4,8 %
● Vztek	2	0,4 %
● Strach	0	0 %
● Potěšení	19	3,8 %
● Záleží na kontextu	320	64 %

28. Jakou emoci má dle Vás představovat emoji 😂:

Výběr z možností, zodpovězeno 500x, nezodpovězeno 0x

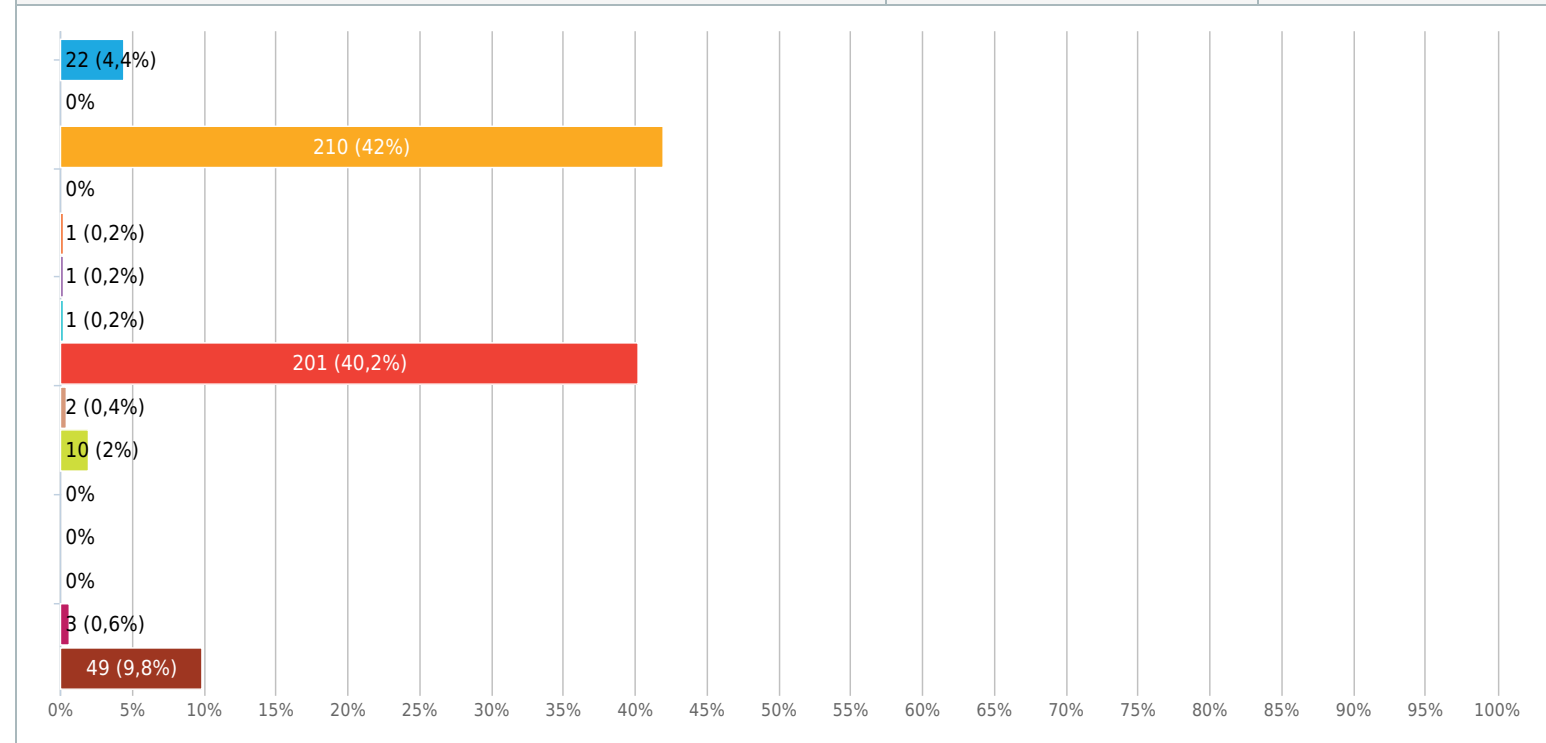
Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
• Radost	16	3,2 %
• Pohrdání	0	0 %
• Zalíbení	1	0,2 %
• Nezájem	0	0 %
• Smutek	1	0,2 %
• Velký smích	383	76,6 %
• Výsměch	19	3,8 %
• Zamilovanost	0	0 %
• Důvěra	0	0 %
• Dojetí	1	0,2 %
• Pobavení	54	10,8 %
• Vztek	0	0 %
• Strach	0	0 %
• Potěšení	0	0 %
• Záleží na kontextu	25	5 %

29. Jakou emoci má dle Vás představovat emoji 😍:

Výběr z možností, zodpovězeno 500x, nezodpovězeno 0x

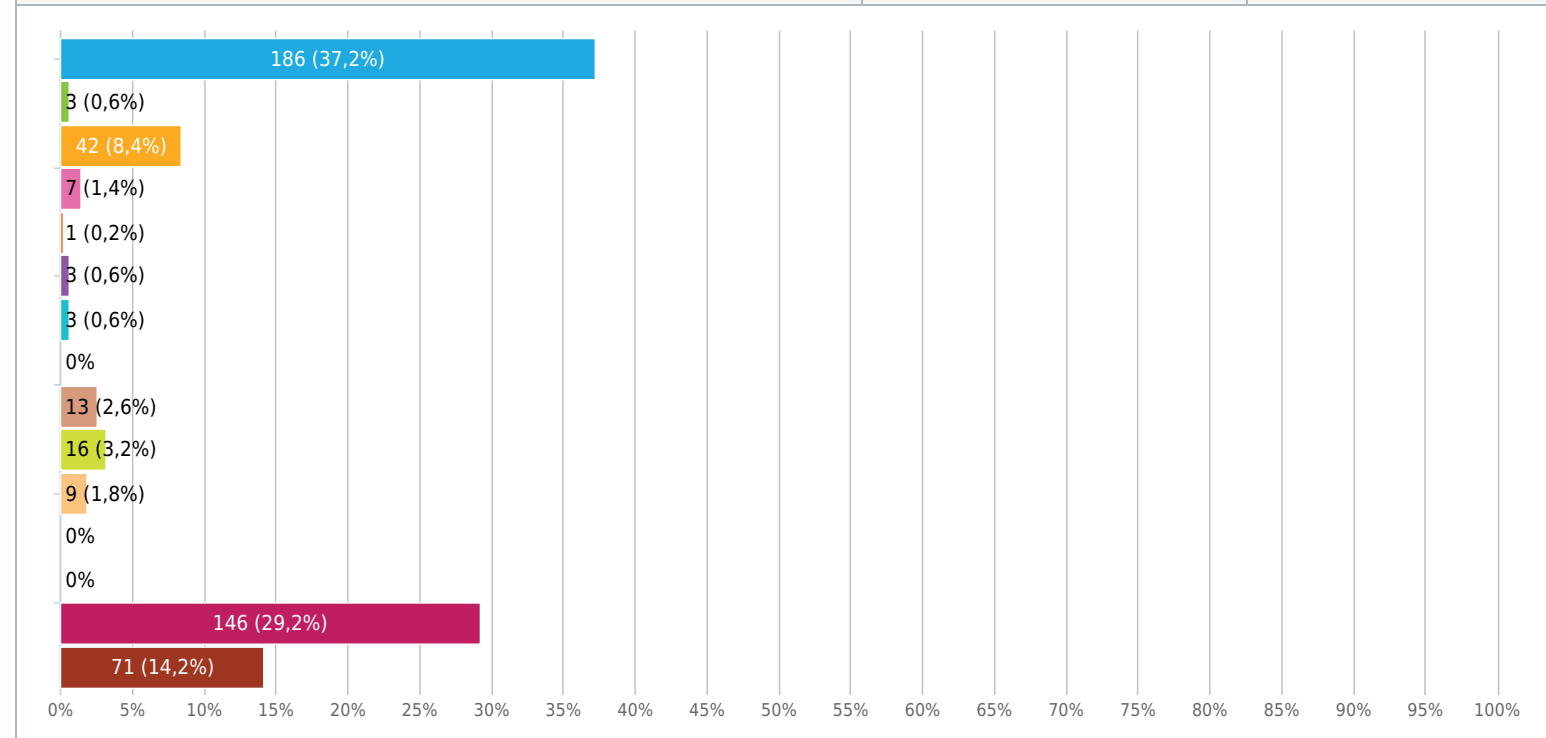
Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Radost	22	4,4 %
Pohrdání	0	0 %
Zalíbení	210	42 %
Nezájem	0	0 %
Smutek	1	0,2 %
Velký smích	1	0,2 %
Výsměch	1	0,2 %
Zamilovanost	201	40,2 %
Důvěra	2	0,4 %
Dojetí	10	2 %
Pobavení	0	0 %
Vzteky	0	0 %
Strach	0	0 %
Dojetí (Odpověď 14)	3	0,6 %
Záleží na kontextu	49	9,8 %

30. Jakou emoci má dle Vás představovat emoji 😊:

Výběr z možností, zodpovězeno 500x, nezodpovězeno 0x

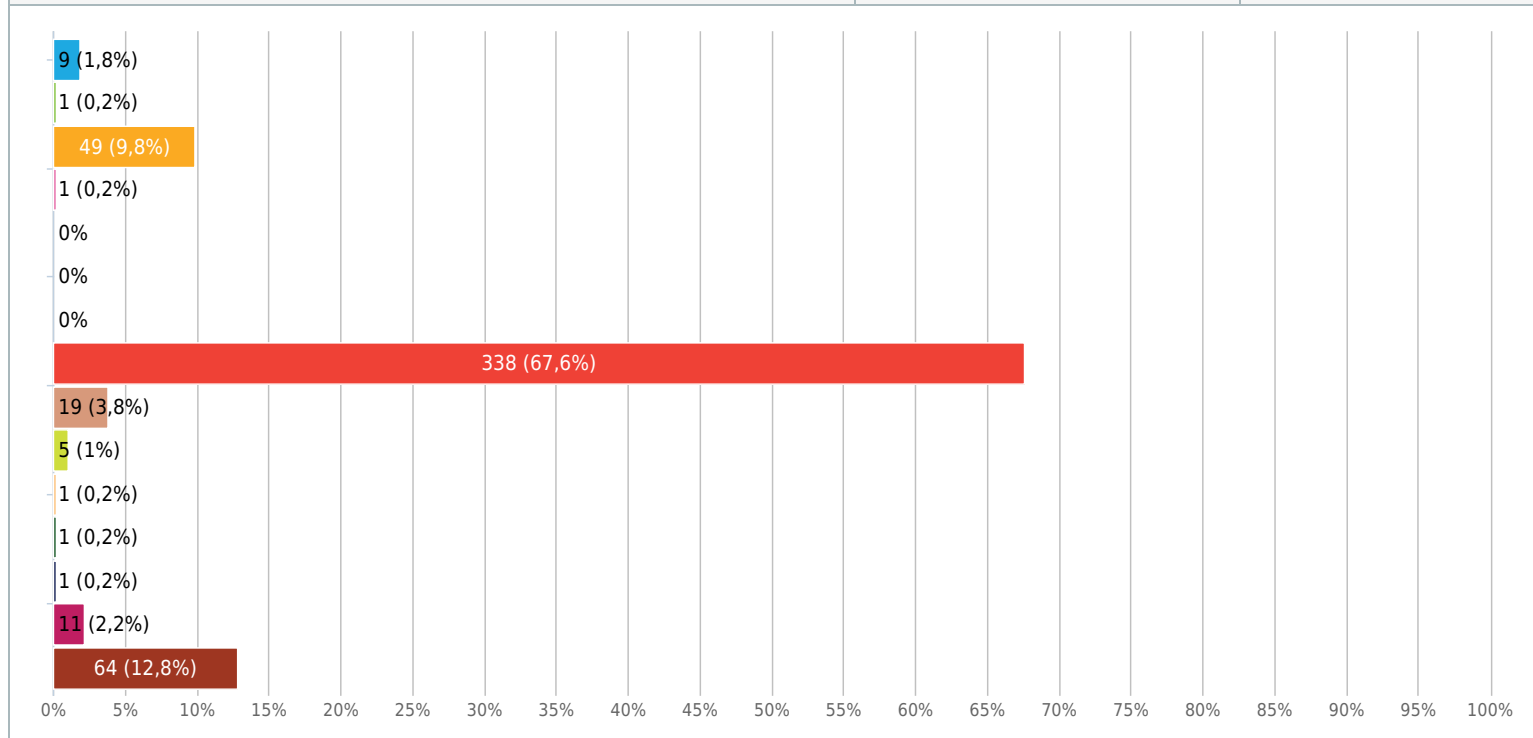
Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
• Radost	186	37,2 %
• Pohrdání	3	0,6 %
• Zalíbení	42	8,4 %
• Nezájem	7	1,4 %
• Smutek	1	0,2 %
• Velký smích	3	0,6 %
• Výsměch	3	0,6 %
• Zamilovanost	0	0 %
• Důvěra	13	2,6 %
• Dojetí	16	3,2 %
• Pobavení	9	1,8 %
• Vztek	0	0 %
• Strach	0	0 %
• Potěšení	146	29,2 %
• Záleží na kontextu	71	14,2 %

31. Jakou emoci má dle Vás představovat emoji ❤️:

Výběr z možností, zodpovězeno 500x, nezodpovězeno 0x

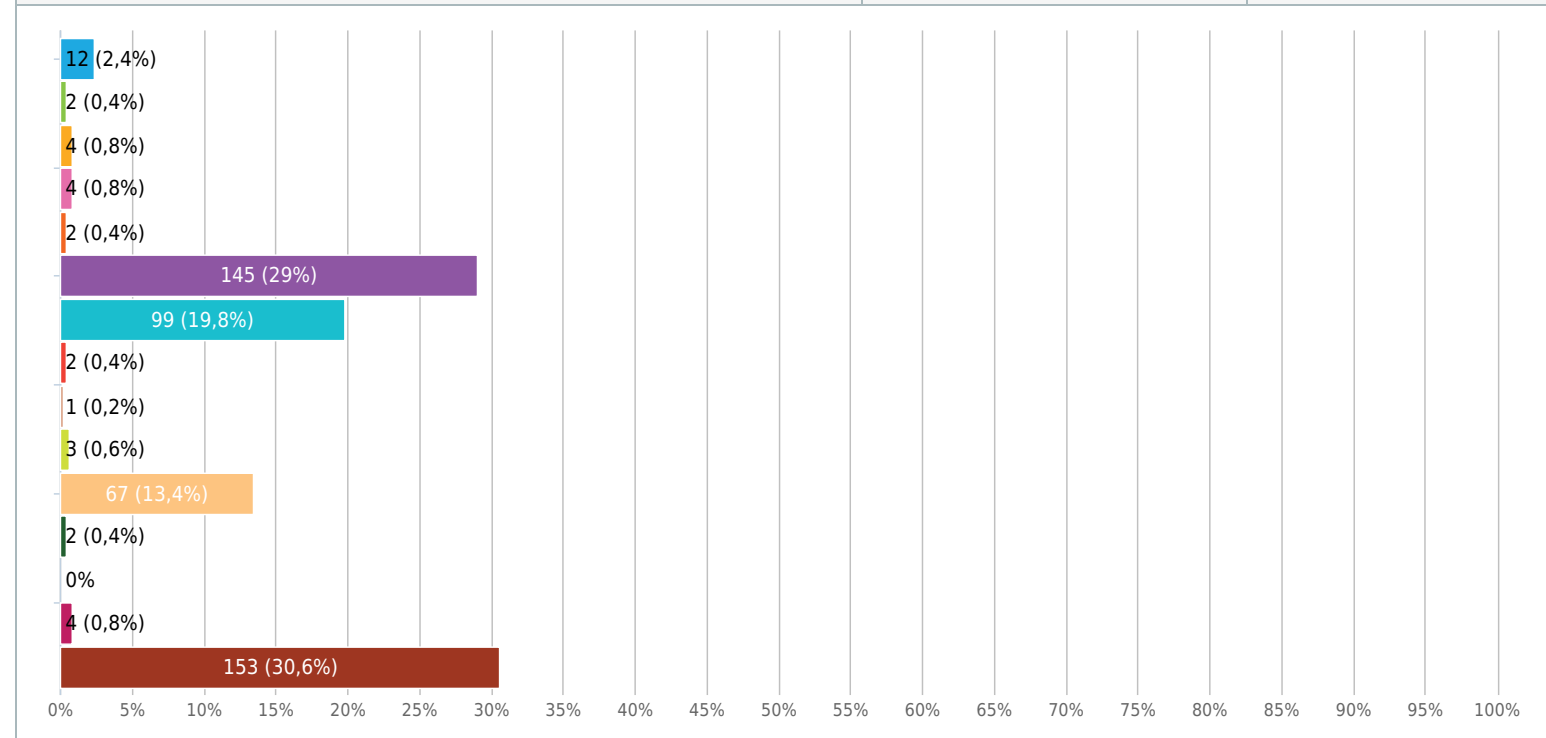
Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
• Radost	9	1,8 %
• Pohrdání	1	0,2 %
• Zalíbení	49	9,8 %
• Nezájem	1	0,2 %
• Smutek	0	0 %
• Velký smích	0	0 %
• Výsměch	0	0 %
• Zamilovanost	338	67,6 %
• Důvěra	19	3,8 %
• Dojetí	5	1 %
• Pobavení	1	0,2 %
• Vztek	1	0,2 %
• Strach	1	0,2 %
• Potěšení	11	2,2 %
• Záleží na kontextu	64	12,8 %

32. Jakou emoci má dle Vás představovat emoji 😄:

Výběr z možností, zodpovězeno 500x, nezodpovězeno 0x

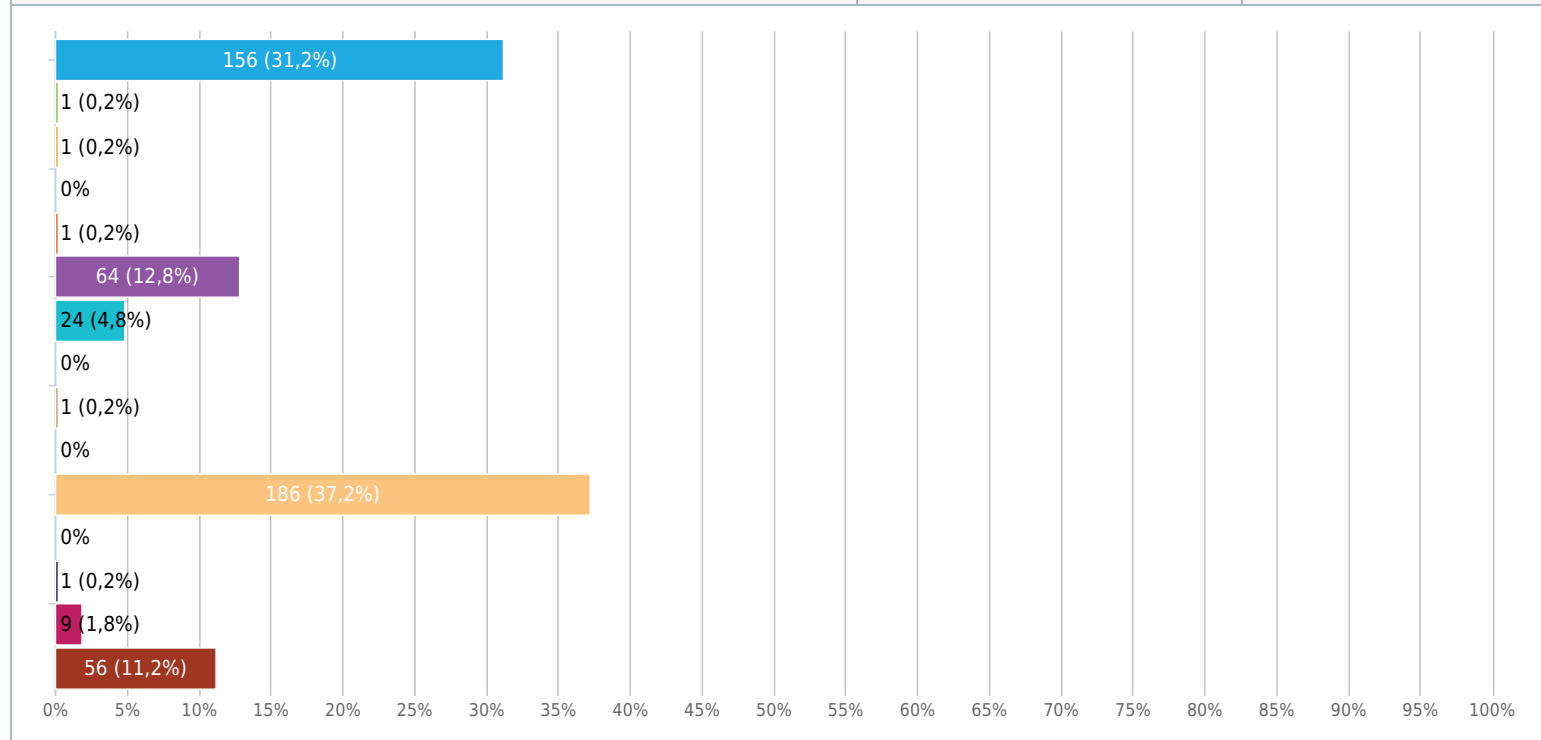
Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
• Radost	12	2,4 %
• Pohrdání	2	0,4 %
• Zalíbení	4	0,8 %
• Nezájem	4	0,8 %
• Smutek	2	0,4 %
• Velký smích	145	29,0 %
• Výsměch	99	19,8 %
• Zamilovanost	2	0,4 %
• Důvěra	1	0,2 %
• Dojetí	3	0,6 %
• Pobavení	67	13,4 %
• Vztek	2	0,4 %
• Strach	0	0 %
• Potěšení	4	0,8 %
• Záleží na kontextu	153	30,6 %

33. Jakou emoci má dle Vás představovat emoji 😊:

Výběr z možností, zodpovězeno 500x, nezodpovězeno 0x

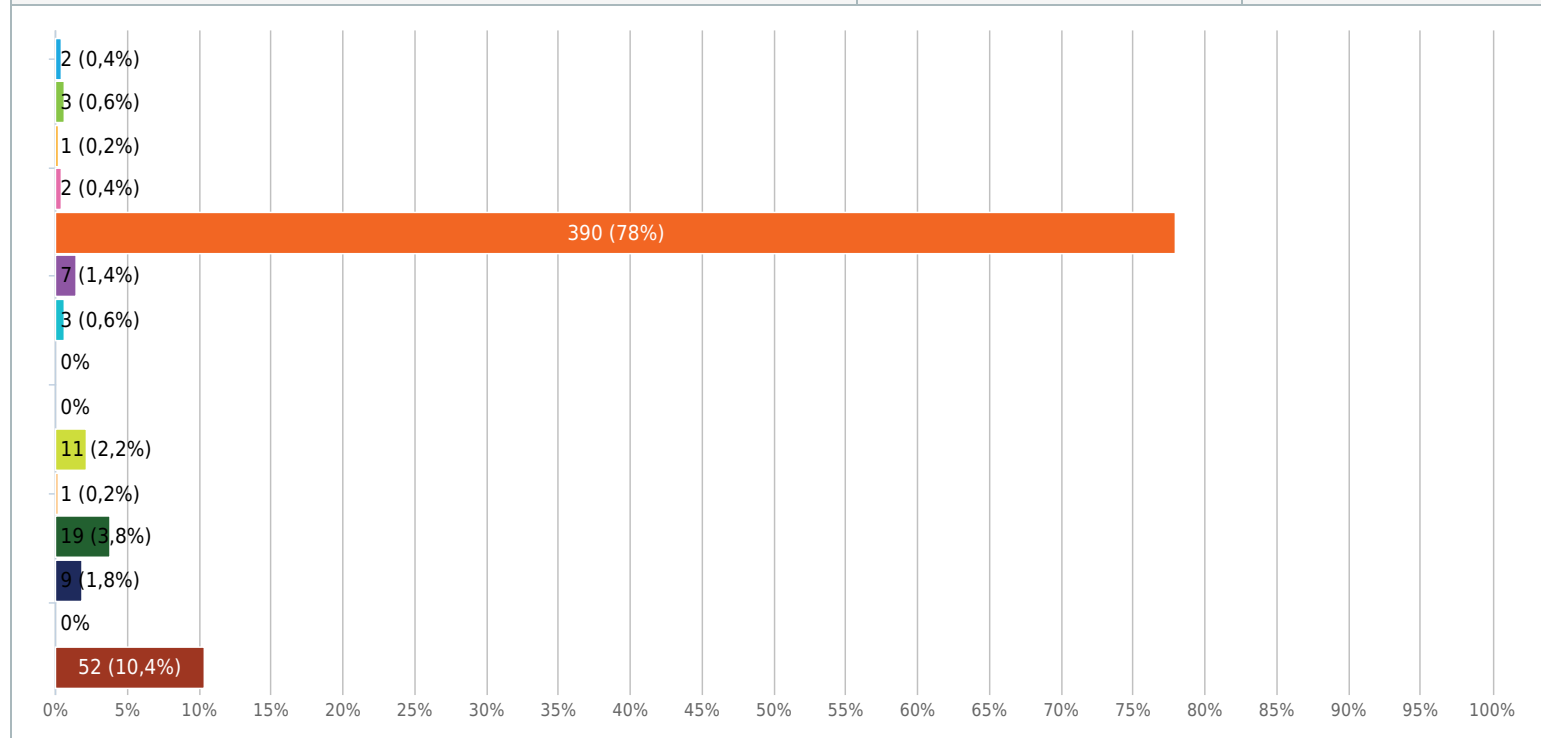
Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
● Radost	156	31,2 %
● Pohrdání	1	0,2 %
● Zalíbení	1	0,2 %
● Nezájem	0	0 %
● Smutek	1	0,2 %
● Velký smích	64	12,8 %
● Výsměch	24	4,8 %
● Zamilovanost	0	0 %
● Důvěra	1	0,2 %
● Dojetí	0	0 %
● Pobavení	186	37,2 %
● Vztek	0	0 %
● Strach	1	0,2 %
● Potěšení	9	1,8 %
● Záleží na kontextu	56	11,2 %

34. Jakou emoci má dle Vás představovat emoji 🤔:

Výběr z možností, zodpovězeno 500x, nezodpovězeno 0x

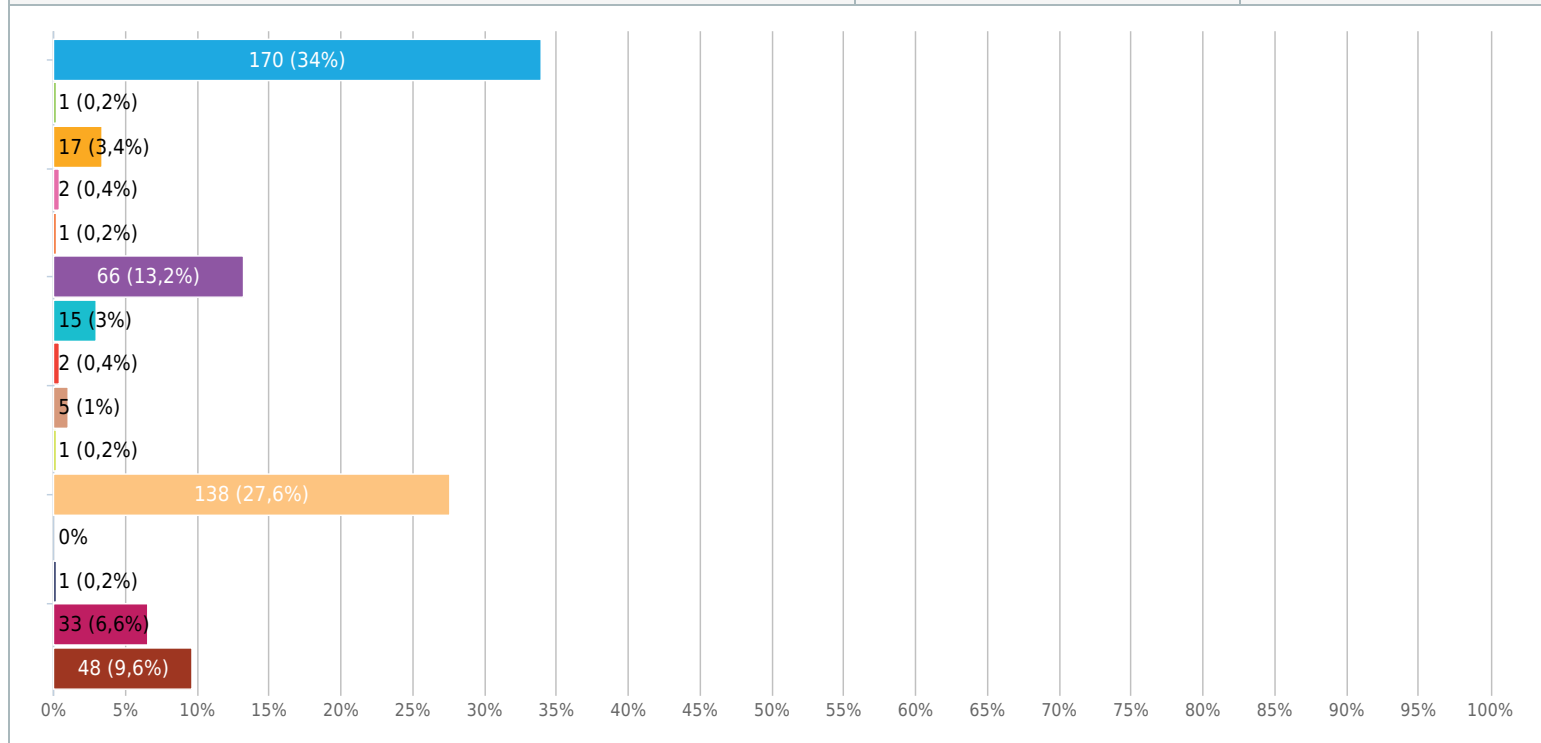
Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
• Radost	2	0,4 %
• Pohrdání	3	0,6 %
• Zalíbení	1	0,2 %
• Nezájem	2	0,4 %
• Smutek	390	78 %
• Velký smích	7	1,4 %
• Výsměch	3	0,6 %
• Zamilovanost	0	0 %
• Důvěra	0	0 %
• Dojetí	11	2,2 %
• Pobavení	1	0,2 %
• Vztek	19	3,8 %
• Strach	9	1,8 %
• Potěšení	0	0 %
• Záleží na kontextu	52	10,4 %

35. Jakou emoci má dle Vás představovat emoji 😄:

Výběr z možností, zodpovězeno 500x, nezodpovězeno 0x

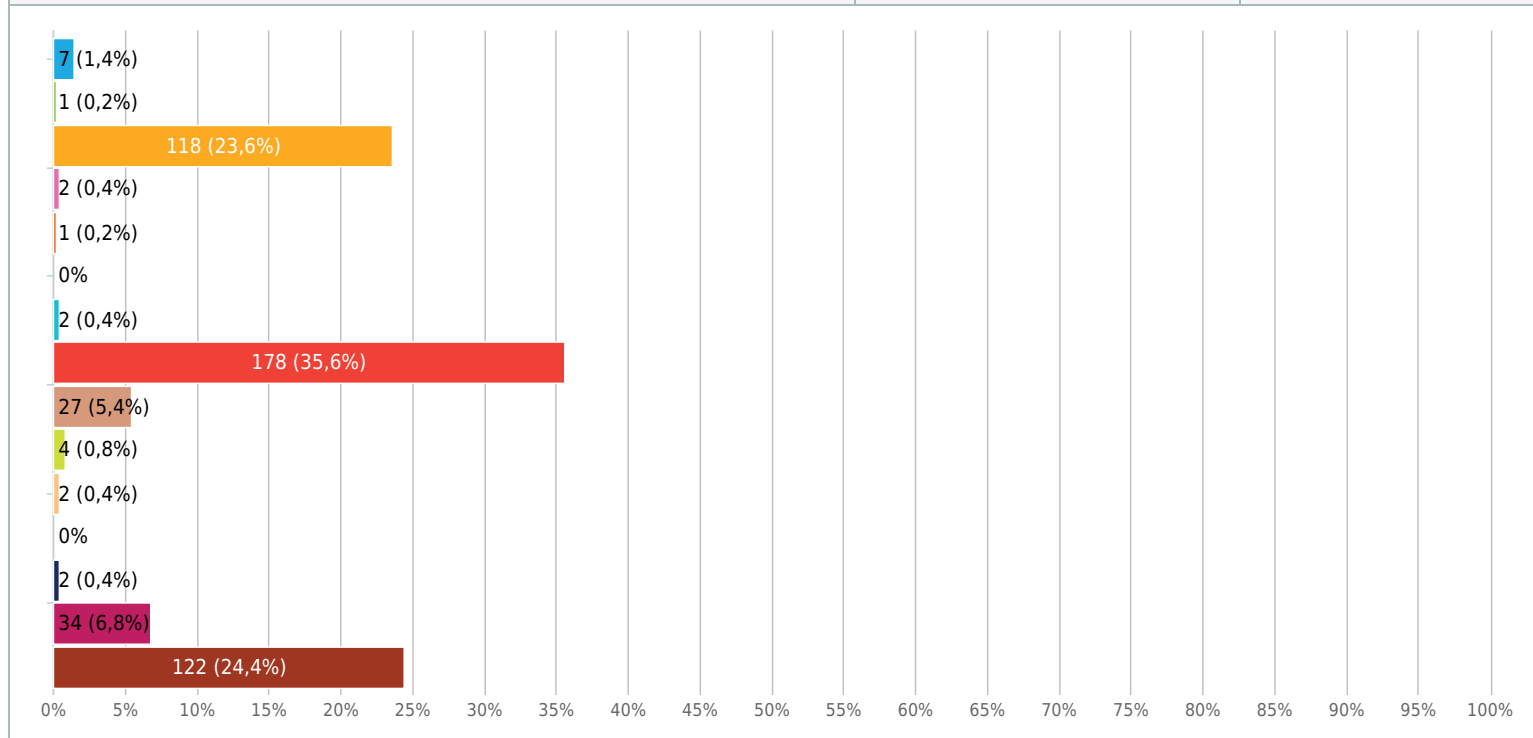
Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
• Radost	170	34 %
• Pohrdání	1	0,2 %
• Zalíbení	17	3,4 %
• Nezájem	2	0,4 %
• Smutek	1	0,2 %
• Velký smích	66	13,2 %
• Výsměch	15	3 %
• Zamilovanost	2	0,4 %
• Důvěra	5	1 %
• Dojetí	1	0,2 %
• Pobavení	138	27,6 %
• Vztek	0	0 %
• Strach	1	0,2 %
• Potěšení	33	6,6 %
• Záleží na kontextu	48	9,6 %

36. Jakou emoci má dle Vás představovat emoji 🤔:

Výběr z možností, zodpovězeno 500x, nezodpovězeno 0x

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
• Radost	7	1,4 %
• Pohrdání	1	0,2 %
• Zalíbení	118	23,6 %
• Nezájem	2	0,4 %
• Smutek	1	0,2 %
• Velký smích	0	0 %
• Výsměch	2	0,4 %
• Zamilovanost	178	35,6 %
• Důvěra	27	5,4 %
• Dojetí	4	0,8 %
• Pobavení	2	0,4 %
• Vztek	0	0 %
• Strach	2	0,4 %
• Potěšení	34	6,8 %
• Záleží na kontextu	122	24,4 %

Příloha: dotazník

Emoji a emoce

Milí respondenti,

věnujte prosím několik minut svého času vyplnění následujícího dotazníku, který bude použit jako výzkumný podklad pro vypracování Diplomové práce na téma Kultura jako komunikace, komunikace jako kultura.

Děkuji, Katka.

1. Pohlaví:

- Žena
- Muž

2. Váš věk:

- 15- 20 let
- 21- 25 let
- 26- 30 let
- 31- 35 let
- Starší 36ti let

3. Jste:

- Studentem střední školy
- Studentem vysoké školy
- V zaměstnání

4. Víte jaký je rozdíl mezi emoji a emotikonem:

- Ano
- Ne

5. Emotikon je dle mého názoru:

- :-)
- 😊

6. Emoji je dle mého názoru:

- :-)
- 😊

7. Používáte označení "smajlík":

- Ano
- Ne

8. Označení "smajlík" používám pro:

- Emotikony
- Emoji
- Nerozlišuji mezi nimi

9. Preferuji:

- Psanou formu komunikace
- Komunikaci tváří v tvář
- Mluvenou komunikaci prostřednictvím mobilních telefonů

10. Vyberte prosím tři Vámi nejpoužívanější komunikační platformy:

- iMessages
- Facebook Messenger
- WhatsApp
- Skype
- Instagram
- Twitter
- E-mail

11. Komunikační platformy využíváte:

- Na notebooku
- Na mobilním telefonu
- Kombinuji obojí

12. Pomocí elektronických komunikačních platforem komunikujete:

- Denně
- 1- 2krát týdně
- 1krát za měsíc

13. Jste na svých zařízeních stále on-line:

- Ano
- Ne

14. Preferujete:

- Komunikaci bez emoji
- Komunikaci s emoji
- Kombinaci obou

15. Prostřednictvím emoji komunikují:

- Pouze s přáteli
- S rodinou a přáteli
- I s lidmi, které osobně neznám

16. Pokud využíváte emoji, vybíráte je z předpřipravené emoji knihovny nebo je vytváříte pomocí znaků na klávesnici:

- Emoji vybírám z knihovny
- Emoji píše sám/sama

17. Používáte emoji či emotikony i při obchodní/administrativní komunikaci:

- Nikdy
- Občas
- Většinou
- Skoro pořád

18. Se kterou z vět spíše souhlasíte:

- Emoji obohacují elektronickou komunikaci o emoce
- Nepocítuji rozdíl v komunikaci s/bez emoji

19. Nahrazujete slova v textu emoji:

- Ano
- Ne

20. Odpovídáte občas na zprávu pouze prostřednictvím emoji:

- Ano
- Ne

21. Emoji vnímám jako:

- Doplněk elektronické komunikace
- Zabijáka psané formy jazyka
- Jako prostředek vyjádření emoce

22. Vnímáte emoji jako náhradu neverbální složky komunikace při komunikaci psanou formou:

- Ano
 Ne

23. Jste spokojeni s emoji knihovnou poskytovanou Vaším komunikačním zařízením:

- Ano
 Ne

24. Vyberte tři Vámi nejpoužívanější emoji:

- 😊
 😏
 😂
 😍
 😄
 ❤️
 😁
 😘
 😭
 😜

25. Využíváte i ostatní emoji, například znázorňující zvířata, části těla, jídlo či lidi:

- Ano
 Ne, stačí mi emoji znázorňující obličej

26. Vyberte tři Vámi nejpoužívanější emoji:

- 👩/👨
 ✌️
 👍
 🤔
 🏠
 📦
 🍺
 🍰
 🌹
 🍀
 🐶
 💔

27. Jakou emoci má dle Vás představovat emoji 😊:

- Radost
- Pohrdání
- Zalíbení
- Smutek
- Velký smích
- Výsměch
- Zamilovanost
- Důvěra
- Dojetí
- Pobavení
- Vztek
- Strach
- Potěšení
- Záleží na kontextu

28. Jakou emoci má dle Vás představovat emoji 😂:

- Radost
- Pohrdání
- Zalíbení
- Nezájem
- Smutek
- Velký smích
- Výsměch
- Zamilovanost
- Důvěra
- Dojetí
- Pobavení
- Vztek
- Strach
- Potěšení
- Záleží na kontextu

29. Jakou emoci má dle Vás představovat emoji 😍:

- Radost
- Pohrdání
- Zalíbení
- Nezájem
- Smutek
- Velký smích
- Výsměch
- Zamilovanost
- Důvěra
- Dojetí
- Pobavení
- Vztek
- Strach
- Dojetí (Odpověď 14)
- Záleží na kontextu

30. Jakou emoci má dle Vás představovat emoji 😊:

- Radost
- Pohrdání
- Zalíbení
- Nezájem
- Smutek
- Velký smích
- Výsměch
- Zamilovanost
- Důvěra
- Dojetí
- Pobavení
- Vztek
- Strach
- Potěšení
- Záleží na kontextu

31. Jakou emoci má dle Vás představovat emoji :

- Radost
- Pohrdání
- Zalíbení
- Nezájem
- Smutek
- Velký smích
- Výsměch
- Zamilovanost
- Důvěra
- Dojetí
- Pobavení
- Vztek
- Strach
- Potěšení
- Záleží na kontextu

32. Jakou emoci má dle Vás představovat emoji :

- Radost
- Pohrdání
- Zalíbení
- Nezájem
- Smutek
- Velký smích
- Výsměch
- Zamilovanost
- Důvěra
- Dojetí
- Pobavení
- Vztek
- Strach
- Potěšení
- Záleží na kontextu

33. Jakou emoci má dle Vás představovat emoji 😊:

- Radost
- Pohrdání
- Zalíbení
- Nezájem
- Smutek
- Velký smích
- Výsměch
- Zamilovanost
- Důvěra
- Dojetí
- Pobavení
- Vztek
- Strach
- Potěšení
- Záleží na kontextu

34. Jakou emoci má dle Vás představovat emoji 😬:

- Radost
- Pohrdání
- Zalíbení
- Nezájem
- Smutek
- Velký smích
- Výsměch
- Zamilovanost
- Důvěra
- Dojetí
- Pobavení
- Vztek
- Strach
- Potěšení
- Záleží na kontextu

35. Jakou emoci má dle Vás představovat emoji 😊:

- Radost
- Pohrdání
- Zalíbení
- Nezájem
- Smutek
- Velký smích
- Výsměch
- Zamilovanost
- Důvěra
- Dojetí
- Pobavení
- Vztek
- Strach
- Potěšení
- Záleží na kontextu

36. Jakou emoci má dle Vás představovat emoji 🙄:

- Radost
- Pohrdání
- Zalíbení
- Nezájem
- Smutek
- Velký smích
- Výsměch
- Zamilovanost
- Důvěra
- Dojetí
- Pobavení
- Vztek
- Strach
- Potěšení
- Záleží na kontextu

37. Zde prosím studenty Západočeské univerzity v Plzni o vyplnění osobního čísla:

Nápověda k otázce: *Pokud nejste studentem Západočeské univerzity v Plzni, napište do kolonky pro odpověď pouze Ne.*